

Právnická fakulta Masarykovy univerzity

Obor právo

Katedra finančního práva a národního hospodářství

Diplomová práce

Financování organizací neziskového sektoru

Kateřina Smolíková

2014/2015

*„Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma **Financování organizací neziskového sektoru** zpracovala sama. Veškeré prameny a zdroje informací, které jsem použila k sepsání této práce, byly citovány v poznámkách pod čarou a jsou uvedeny v seznamu použitých pramenů a literatury.“*

V Brně dne 23. června 2015

.....

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucí diplomové práce JUDr. Ivaně Pařízkové, Ph.D., za odborné vedení a cenné rady poskytnuté při zpracování této práce. Touto cestou děkuji i RNDr. Martě Kubáčkové a JUDr. Ireně Korvasové Čánské za jejich čas věnovaný konzultaci a poskytnuté informace a materiály. Dále děkuji také své rodině a přátelům za jejich podporu a trpělivost.

Abstrakt

Předkládaná diplomová práce se zabývá problematikou financování nestátních neziskových organizací z veřejných i soukromých zdrojů. První kapitola je zaměřena na vymezení základních pojmů vztahujících se k danému tématu a charakterizuje jednotlivé druhy neziskových organizací podle právní formy. Druhá kapitola pojednává podrobně o jednotlivých možnostech financování nestátních neziskových organizací. Součástí diplomové práce je analýza činnosti a financování konkrétní neziskové organizace, a to Nadačního fondu dětské onkologie KRTEK.

Abstract

The submitted thesis deals with financing non-governmental organizations from public and private sources. The first chapter defines basic concepts related to the topic and characterizes different types of non-governmental organizations by their legal form. The main part of the work discusses various options of financing non-governmental organizations. An analysis of the activities and funding opportunities of a specific non-governmental organization – Endowment Fund for Paediatric Oncology KRTEK, constitutes an inherent part of the thesis.

Klíčová slova

financování, fundraising, Nadační fond dětské onkologie KRTEK, nezisková organizace, neziskový sektor, vícezdrojové financování

Keywords

financing, fundraising, Endowment Fund for Paediatric Oncology KRTEK, non-profit organization, non-profit sector, multi-source financing

Obsah

Seznam použitých zkratk	7
Úvod	9
1 Charakteristika neziskového sektoru	11
1.1 Neziskový sektor podle V. Pestoffa	11
1.2 Neziskové organizace	14
1.2.1 Charakteristika nestátních neziskových organizací.....	14
1.2.2 Členění dle Rady vlády pro nestátní neziskové organizace	15
1.2.3 Veřejná prospěšnost	16
1.3 Státní neziskové organizace	19
1.3.1 Příspěvkové organizace.....	19
1.3.2 Organizační složky.....	20
1.4 Nestátní neziskové organizace	21
1.4.1 Spolky	22
1.4.2 Nadace a nadační fondy	23
1.4.3 Ústavy	25
1.4.4 Obecně prospěšné společnosti.....	27
1.4.5 Církev, náboženské společnosti a účelová zařízení církví	27
1.4.6 Sociální družstva	28
2 Možnosti financování nestátních neziskových organizací	30
2.1 Principy financování	30
2.2 Veřejné zdroje	32
2.2.1 Domácí zdroje	32
2.2.2 Zahraniční zdroje	37
2.3 Dárcovství	39
2.3.1 Individuální dárcovství	40
2.3.2 Firemní dárcovství	40
2.3.3 Veřejné sbírky	41
2.3.4 Crowdfunding	42
2.3.5 Nadační příspěvky.....	43
2.4 Vlastní zdroje	44
2.4.1 Členské příspěvky	44

2.4.2	Podnikání	45
2.4.3	Sponzoring	45
2.4.4	Příjmy z loterií a tombol	45
2.5	Nepřímé zdroje.....	47
2.5.1	Daňová zvýhodnění.....	47
2.5.2	Daňové asignace	52
2.5.3	Virtuální dobrovolnictví.....	53
3	Nadační fond dětské onkologie KRTEK	55
3.1	Charakteristika NFDO KRTEK	55
3.1.1	Vznik a účel	55
3.1.2	Organizace a správa	56
3.2	Činnost NFDO KRTEK.....	57
3.2.1	Sociální a zdravotní výpomoc	57
3.2.2	Výzkum, vzdělání, vybavení.....	58
3.2.3	Zlepšování kvality života onkologických pacientů.....	58
3.2.4	Projekt KRTEK V SÍTI.....	59
3.3	Financování NFDO KRTEK.....	60
3.3.1	Dárcovství	62
3.3.2	Veřejná sbírka	64
3.3.3	Dobrovolnictví a charitativní akce	65
3.3.4	Veřejné zdroje	66
3.3.5	Samofinancování.....	67
3.3.6	Výsledek hospodaření	68
	Závěr	71
	Seznam grafů.....	74
	Seznam obrázků	74
	Seznam tabulek	74
	Seznam použitých pramenů	75
	Přílohy	84

Seznam použitých zkratk

CNS	církev a náboženská společnost
CVNS	Centrum pro výzkum neziskového sektoru
ČR	Česká republika
DMS	dárcovské textové zprávy
DPH	daň z přidané hodnoty
EHP	Evropský hospodářský prostor
EU	Evropská unie
KDO FN Brno	Klinika dětské onkologie Fakultní nemocnice Brno
loterijní zákon	zákon č. 202/1990 Sb., o loteriích a jiných podobných hrách, ve znění pozdějších předpisů
malá rozpočtová pravidla	zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů
NadZ	zákon č. 227/1997 Sb., o nadacích a nadačních fondech a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění zákona č. 188/2011 Sb.
NFDO KRTEK	Nadační fond dětské onkologie KRTEK
NNO	nestátní nezisková organizace
ObčZ	zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
OPS	obecně prospěšná společnost
RejZ	zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob
RVNNO	Rada vlády pro nestátní neziskové organizace
SdrObč	zákon č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů
ÚSC	územní samosprávný celek
velká rozpočtová pravidla	zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů

zákon o majetku ČR	zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, ve znění pozdějších předpisů
Zásady	Zásady vlády pro poskytování dotací ze státního rozpočtu České republiky nestátním neziskovým organizacím ústředními orgány státní správy
ZDP	zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů
ZDPH	zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů
ZOK	zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstev (zákon o obchodních korporacích)
ZOPS	zákon č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Úvod

S činností neziskových organizací, které jsou ústředním pojmem tématu této práce, se setkáváme velmi často. Neziskové organizace jsou významnou součástí naší společnosti a hrají důležitou roli při zajišťování služeb ve veřejném zájmu, například v oblasti kultury, sportu, zdravotní péče, sociálních služeb aj., kdy jsou často v pozici jediného poskytovatele těchto služeb. O jejich významu svědčí i pozornost, která jim je věnována v odborných publikacích, člancích, příspěvcích a nejrůznějších pracích, jež jsou často zaměřené na dílčí aspekt z jinak rozsáhlé problematiky neziskových organizací a jejich financování. Tato práce se rovněž zaměřuje především na nestátní neziskové organizace (dále také „NNO“).

Stejně jako jiné právnické osoby i NNO potřebují ke svému chodu dostatek finančních a nefinančních prostředků. V poslední době je věnována zvýšená pozornost oblasti fundraisingu a návodům, jak profesionálně zajistit zdroje a efektivně je využít. Děje se tak z důvodu postupných změn ve struktuře veřejných a soukromých zdrojů, kdy na významu nabývá samofinancování a dárčovství, zatímco veřejné rozpočty svou dominantní pozici ztrácejí. V souvislosti s tímto vývojem považuji za vhodné zabývat se skutečností, že s účinností zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „ObčZ“), mohou všechny právní formy NNO podnikat, což může znamenat zásadní posun v samofinancování NNO. Dalším aktuálním tématem, jemuž se v poslední době dostává pozornosti, je snaha o přijetí návrhu zákona o statusu veřejné prospěšnosti. Jeho přijetí, respektive výhody, jež by z něj měly plynout, by mělo značný vliv na určité zdroje financování NNO. Vzhledem k výše uvedenému považuji za důležité věnovat bližší pozornost tématu financování neziskových organizací. Motivem ke zpracování tohoto tématu je také možnost prohloubit své znalosti v rozsáhlé problematice neziskových organizací, které bych ráda využila ve svém dalším profesním zaměření.

Hlavním cílem této práce je vytvořit ucelený přehled o možnostech financování NNO v České republice z hlediska platné právní úpravy. Dílčím cílem je identifikovat změny v možnostech podnikání jednotlivých právních forem, které přinesl ObčZ. Cílem praktické části je zhodnotit financování konkrétní organizace – Nadačního fondu dětské onkologie KRTEK, a navrhnout doporučení pro další rozvoj vybrané organizace.

Předkládaná práce je rozdělena do tří systematických celků – kapitol, které se dále člení na podkapitoly a oddíly. V práci postupuji od obecného ke konkrétnímu. V úvodu diplomové práce vymezuji základní pojmy dotýkající se tématu, přičemž bližší pozornost věnuji veřejné prospěšnosti. Součástí první kapitoly je stručná charakteristika státních neziskových organizací, která má poukázat na odlišnosti od NNO obecně i z hlediska způsobu financování. V souvislosti s rekodifikací občanského práva se zaměřuji zejména na změny, které nastaly v možnostech podnikání NNO a mohou tedy zásadně ovlivnit jejich samofinancování. Druhá kapitola je zaměřena na rozbor jednotlivých zdrojů, přičemž zahrnuje financování z veřejných i soukromých zdrojů, přímé i nepřímé. Záměrem je podat ucelený přehled o financování NNO, ve kterém čtenář nalezne nejen podrobnou charakteristiku jednotlivých zdrojů včetně posouzení jejich významu, ale i trendy a nové možnosti financování související s rozvojem technologií. Třetí kapitola je zaměřena prakticky a věnuje se financování konkrétní NNO. V této kapitole seznamuji čtenáře s činností Nadačního fondu dětské onkologie KRTEK (dále také „NFDO KRTEK“), zabývám se zdroji jeho financování a jejich hodnocením. Závěr práce zahrnuje posouzení předmětné právní úpravy a úvahy *de lege ferenda*.

Při zpracování této práce vycházím především z národních právních předpisů a odborné literatury. Neziskové organizace jsou předmětem zkoumání nejen právních, ale rovněž některých ekonomických disciplín, proto čerpám informace i z ekonomické literatury. Využívám také důvodové zprávy k zákonům, komentáře k občanskému zákoníku a zákonu o obchodních korporacích. Dalším zdrojem informací jsou samozřejmě i elektronické zdroje. Při zpracovávání praktické části jsou přínosem zejména informace dostupné na webových stránkách NFDO KRTEK a v neposlední řadě také informace a poznatky získané prostřednictvím konzultací s výkonnou ředitelkou a hospodářkou NFDO KRTEK.

Při zpracování této diplomové práce je použito několik základních vědeckých metod, kterými jsou zejména metoda deskriptivní, analyticko-syntetická a metoda komparativní.

Na tomto místě bych ráda zdůraznila, že tato práce se zabývá pouze vybranými formami nestátních neziskových organizací a používaná zkratka NNO zde zahrnuje výhradně spolky, nadace, nadační fondy, ústavy a obecně prospěšné společnosti, odpovídá tedy užšímu vymezení podle RVNNO.

1 Charakteristika neziskového sektoru

Pro účely následné analýzy jednotlivých druhů a zdrojů financování neziskových organizací je nezbytné vymezit prostor, ve kterém tyto organizace vykonávají svou činnost. Přístupů k teoretickému vymezení neziskového sektoru je několik a různí se dle autorů a použitých kritérií. Součástí první kapitoly je vymezení neziskového sektoru a neziskových organizací, především NNO, které mají stěžejní význam pro tuto práci. S ohledem na rozsah práce je uvedena pouze stručná charakteristika vybraných právních forem neziskových organizací s nastíněním změn souvisejících s rekodifikací soukromého práva, především v oblasti podnikání. Nejvíce pozornosti je věnováno spolkům, jakožto nejpočetnějšímu typu NNO, a rovněž nadacím a nadačním fondům vzhledem k výběru konkrétního subjektu v praktické části.

Neziskový sektor je často nazýván též třetím, nestátním, dobrovolnickým či občanským sektorem. V České republice se terminologie v této oblasti poměrně liší na základě různých pohledů a teoretických přístupů. Český právní řád neobsahuje legální definici tohoto pojmu. Důsledkem je různé obsahové chápání neziskového sektoru.¹ Běžně je neziskový sektor vnímán veřejností jako sektor, který nevytváří zisk za účelem přerozdělení mezi své vlastníky, zakladatele, zaměstnance či jiné osoby spojené s organizací, ale se záměrem plnit své cíle. V tomto směru může přívlastek „neziskový“ mylně vyvolávat dojem, že organizace neziskového sektoru nemohou dosahovat zisk. Podstata neziskové organizace však spočívá v tom, že případný zisk musí být použit ke splnění účelu, pro nějž byla organizace zřízena.²

1.1 Neziskový sektor podle V. Pestoffa

Podrobně popisuje rozdělení národního hospodářství jako celku švédský ekonom Victor Alexis Pestoff, jehož model „trojúhelníku blahobytu“ zobrazuje čtyři sektory (viz Obr. 1). V tomto pojetí musí každá organizace patřit do některého sektoru. Hospodářství rozděluje na základě tří kritérií, a to:

¹ FRÍČ, Pavol, GOULLI, Rochdi. *Neziskový sektor v ČR: výsledky mezinárodního srovnávacího projektu Johns Hopkins University*. Praha: Eurolex Bohemia, 2001, s. 11.

² ELIÁŠ, Karel et al., *Občanské právo pro každého: pohledem (nejen) tvůrců nového občanského zákoníku*. 2. dopl. a aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 130.

- ### Obrázek 1 Pestoffův trojúhelník blahobytu

Soukromý ziskový sektor je založený na motivu tvorby zisku. Hlavním cílem organizací působících v tomto sektoru je dosažení zisku prostřednictvím prodeje statků.⁶

Veřejný neziskový sektor, někdy označován také jako druhý sektor, je souborem organizací a institucí, které jsou zakládány veřejnými subjekty s cílem dosáhnout přímého užitku prostřednictvím poskytování veřejných služeb. Subjekty fungující v tomto sektoru jsou řízeny a kontrolovány veřejnou správou a financovány z veřejných financí. Do této kategorie můžeme zařadit především organizační složky státu, územních samosprávných celků a příspěvkové organizace.⁷

V centru modelu se nachází *soukromý (nestátní) neziskový sektor* vymezený jednak kružnicí, ale také dělicími přímkami. Soukromý neziskový sektor lze chápat jako část neziskového sektoru. Pestoff používá i označení třetí sektor, z něž vyplývá jeho pozice vedle státního sektoru (neziskový veřejný sektor) a trhu (ziskový tržní sektor). Ze schematického uspořádání lze konstatovat, že typické NNO, nacházející se uvnitř prostředního trojúhelníku, jsou založeny soukromými osobami, bez vlivu státu nebo veřejných institucí, přičemž splňují podmínku neziskovosti, mají institucionalizovanou formu a nabývají různých právních forem, které připouští právní řád.⁸ Model také zohledňuje, že hranice mezi jednotlivými sektory jsou neurčité a existují tzv. hraniční či smíšené organizace, které mají znaky společné pro více sektorů. V praxi může jít například o veřejné vysoké školy, které se zřizují zvláštním zákonem (to naznačuje veřejný charakter), ale právní úprava jim přiznává autonomii příznačnou pro soukromé organizace.⁹

Sektor domácností zahrnuje jednotlivce nebo skupiny jednotlivců, kteří svým vstupem na trh produktů a trh výrobních faktorů zasahují do koloběhu finančních toků. Tato seskupení mají neformální charakter, nemají institucionalizovanou podobu a legislativní rámec.¹⁰

⁶ REKTOŘÍK, op. cit., s. 14.

⁷ BOUKAL, 2009, op. cit., s. 11.

⁸ HYÁNEK, Vladimír, ŠKARABELOVÁ, Simona, ŘEŽUCHOVÁ, Markéta. *Rozbor financování nestátních neziskových organizací z vybraných veřejných rozpočtů: metody, problémy, řešení*. Brno: CVNS, 2005, s. 6.

⁹ STEJSKAL, KUVÍKOVÁ, MAŤÁTKOVÁ, op. cit., s. 16.

¹⁰ REKTOŘÍK, op. cit., s. 14, 16.

1.2 Neziskové organizace

Mluvíme-li o neziskových organizacích, máme nejčastěji na mysli nestátní neziskové organizace, někdy nazývané též nevládní, soukromé. Nicméně do této kategorie patří také státní (též vládní, veřejné) neziskové organizace, jimiž jsou zejména výše zmíněné organizační složky a příspěvkové organizace státu či územních samosprávných celků. Vymezení pojmu *nestátní nezisková organizace* vystihuje základní běžně používaný přístup podle tzv. strukturálně-operacionální definice a z praktického hlediska je důležitý přístup Rady vlády pro nestátní neziskové organizace (dále jen „RVNNO“).

1.2.1 Charakteristika nestátních neziskových organizací

Opakem předcházejícího sektorového vymezení je definování určitého typu organizací na základě vymezení definičních vlastností. Lester M. Salamon a Helmut K. Anheier¹¹ definují organizace soukromého neziskového sektoru pozitivním vymezením, pouze jedna z pěti definičních vlastností je formulována negativně.

Podle strukturálně-operacionální definice musí organizace vykazovat následujících pět základních rysů, aby mohla být považována za nestátní neziskovou organizaci:

- je institucionalizovaná – jedná se o formálně organizovaný subjekt;
- je soukromá – je institucionálně oddělená od státního aparátu, nepodléhá řízení státní správou;
- je nezisková – dosažený zisk je použit na cíle dané posláním organizace, reinvestován, nemůže být přerozdělen mezi vlastníky, vedení organizace či zaměstnance. Rozdíl je tedy v účelu, ke kterému jsou získané finanční prostředky používány;
- je samosprávná a nezávislá – je vybavena strukturami, které jí umožňují kontrolovat vlastní činnost, má autonomní řídicí orgány a interní pravidla;
- je dobrovolná – ve smyslu přítomnosti nějakého dobrovolného prvku - vzniká na základě dobrovolného rozhodnutí, využívá dobrovolnou účast na svých aktivitách.¹²

¹¹ Blíže k tomu Salomon, L. M., Anheier, H. K. *Defining of the Nonprofit Sector. A Gross National Analysis*. Manchester University Press, 1997.

¹² ŠKARABELOVÁ, Simona et al. *Když se řekne nezisková organizace: příručka pro zastupitele krajů, měst a obcí*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2002, s. 7.

Dle pojetí Salamona a Anheiera jde sice o instituce existující mimo státní struktury, avšak sloužící zájmům veřejným, nikoliv zájmům soukromým či partikulárním.¹³ Veřejná prospěšnost je tedy dalším rysem, který organizace musí splnit. Zcela nově zavádí tento pojem do českého právního řádu ObčZ. Blíže se tomuto pojmu věnuji v oddílu 1.2.3 v souvislosti s návrhem zákona o statusu veřejné prospěšnosti.

1.2.2 Členění dle Rady vlády pro nestátní neziskové organizace

RVNNO je stálým poradním orgánem vlády České republiky v oblasti NNO.¹⁴ RVNNO v podstatě respektuje kritéria strukturálně-operacionální definice, zabývá se však jen organizacemi působícími v určitých právních formách, konkrétně jde o spolky, ústavy, obecně prospěšné společnosti, účelová zařízení registrovaných církví a náboženských společností, nadace a nadační fondy.¹⁵ Výčet NNO podle RVNNO zahrnuje vybrané právní formy, nehledě na skutečný obsah jejich činnosti. „*Definice podle RVNNO je účelově vytvořená a zjednodušující, nicméně vyjadřuje to, jak je neziskový sektor vnímán značnou částí veřejnosti.*“¹⁶

Na základě výše uvedených charakteristik a členění dle RVNNO můžeme pod označením neziskové organizace rozlišovat tyto dvě kategorie:

- *státní neziskové organizace*, které převážně zabezpečují výkon veřejné správy nebo zajišťují jiné veřejné služby (zdravotní, sociální, školství);
- *nestátní neziskové organizace*, jež jsou zřizovány zdola občany a jejichž existence vychází z principu samořízení společnosti.¹⁷

„*Žádné politické prohlášení, metodické vyhlášky, vládní usnesení či dokumenty RVNNO státní dotační politiky ČR vůči NNO nevysvětlují filozofii toho, které organizace a proč spadají do vymezení NNO.*“¹⁸

¹³ HYÁNEK, ŠKARABELOVÁ, ŘEŽUCHOVÁ, op. cit., s. 7.

¹⁴ Vláda ČR. Úplné znění Statutu Rady vlády pro nestátní neziskové organizace schváleno usnesením vlády ze dne 29. srpna 2012 č. 630, ve znění usnesení vlády ze dne 5. května 2014 č. 332. [online]. Vláda ČR, © 2009–2015, s. 1 [cit. 19. 2. 2015].

¹⁵ Vláda ČR. Úplné znění zásad vlády pro poskytování dotací ze státního rozpočtu České republiky nestátním neziskovým organizacím ústředními orgány státní správy schváleno usnesením vlády České republiky ze dne 1. února 2010 č. 92, ve znění usnesení vlády ze dne 19. června 2013 č. 479 a usnesení vlády ze dne 6. srpna 2014 č. 657. [online]. Vláda ČR, © 2009–2015, s. 2 [cit. 19. 2. 2015].

¹⁶ HYÁNEK, ŠKARABELOVÁ, ŘEŽUCHOVÁ, op. cit., s. 7.

¹⁷ STEJSKAL, KUVÍKOVÁ, MAŤÁTKOVÁ, op. cit., s. 15, 16.

Podrobnější charakteristika hlavních právních forem neziskových organizací vymezených podle RVNNO je uvedena v podkapitole 1.4, a to s cílem poukázat na jejich podnikatelské možnosti a účel, k němuž mohou být zřízeny.

1.2.3 Veřejná prospěšnost

Z hlediska zaměření lze rozdělit NNO na veřejně prospěšné a vzájemně prospěšné. Organizace vzájemně prospěšné sledují zejména prospěch a zájmy svých členů, tzn. uzavřeného okruhu osob, například profesní komory, chovatelské organizace, klubové činnosti apod. Organizace veřejně prospěšné usilují o uskutečňování obecného blaha.¹⁹

Na základě ustanovení § 144 odst. 1 ObčZ se právnické osoby zakládají ve veřejném nebo v soukromém zájmu. Veřejná prospěšnost je důležitým rysem NNO. Pojem veřejné prospěšnosti je zakotven v českém právním řádu vůbec poprvé spolu s možností zápisu statusu veřejné prospěšnosti právnické osobě do veřejného rejstříku. Podmínky veřejné prospěšnosti jsou velmi obecně vyjádřeny v § 146 ObčZ, který stanoví, že základními znaky obecně prospěšné právnické osoby je:

- přispívat vlastní činností k naplňování obecného blaha ve shodě s účelem vyjádřeným v zakladatelském právním jednání,
- hospodárné využití vlastního jmění k tomuto účelu (tedy i nabytého zisku),
- poctivost zdrojů, z nichž nabyta majetek a
- bezúhonnost osob, které mají na právnickou osobu rozhodující vliv, ať již to jsou členové statutárních orgánů nebo jiné osoby.

Veřejná prospěšnost vyplývá z poslání a následné činnosti, kterou organizace skutečně vykonává, nikoli z registrované právní formy. ObčZ ponechává úpravu podrobností a stanovení podmínek pro zápis statusu veřejné prospěšnosti úpravě zvláštního zákona, veřejnoprávním předpisům pak stanovení výhod spojených s tímto statutem. Zápis statusu do veřejného rejstříku je právem právnické osoby, která splní podmínky stanovené zvláštním právním předpisem, nikoli její povinností. Právnická osoba může vykonávat

¹⁸ PROUZOVÁ, Zuzana. *Financování neziskových organizací z úrovní veřejné správy*. [online]. Brno, 2012 [cit. 20. 2. 2015]. Disertační práce. Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta, s. 28.

¹⁹ HLOUŠEK, Jan, HLOUŠKOVÁ, Zuzana, HANUŠ Pavel. *Teorie a právo neziskového sektoru*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2013, s. 13.

veřejně prospěšnou činnost i bez zapsaného statusu, avšak pouze s ním může uvádět ve svém názvu, že je veřejně prospěšná.²⁰

Doprovodným přepisem upravujícím podrobné podmínky, za nichž má právnická osoba právo na zápis statusu veřejné prospěšnosti, a její práva a povinnosti má být zákon o statusu veřejné prospěšnosti. Vládní návrh zákona však zamítl Senát v září roku 2013, v době, kdy Poslanecká sněmovna byla rozpuštěna a nemohla se k zamítnutému návrhu zákona již vyslovit.²¹ Během roku 2014 byl vypracován nový návrh zákona, který byl podroben připomínkovému řízení a momentálně je zařazen do evidence, kde čeká na schválení a předání Parlamentu.²² Návrh zákona by měl mimo jiné přispět ke zvýšení transparentnosti a důvěryhodnosti neziskového sektoru v očích veřejnosti.²³ „*Status veřejné prospěšnosti by měl sloužit jako záruka, že příslušná právnická osoba splňuje dostatečné podmínky ohledně své činnosti, osob ji ovlivňujících a svého hospodaření, aby reálně sloužila veřejně prospěšnému účelu.*“²⁴

Ustanovení § 2 odst. 1 návrhu zákona o statusu veřejné prospěšnosti podmiňuje vznik práva na zápis statusu právnické osoby mimo jiné její bezúhonností, požadovaným obsahem zakladatelského právního jednání a provozováním podnikatelské činnosti pouze jako činnosti vedlejší, která je prostředkem k dosažení hlavního účelu činnosti právnické osoby. Případný dosažený zisk nelze rozdělit mezi osoby, které jsou jejími zakladateli, společníky, členy, členy jejího orgánu nebo jejím zaměstnancem ani osoby jim blízké.

Předmětem hlavní činnosti právnické osoby stanoveným v zakladatelském právním jednání musí být veřejně prospěšná činnost. Hlasy proti zavedení tohoto pojmu zdůrazňovaly proměnlivost vnímání pojmu „veřejná prospěšnost“ v čase a nemožnost jej jednoznačně definovat.²⁵ Původní návrh zákona obsahoval demonstrativní výčet činností, které se považují za veřejně prospěšné.²⁶ Nový návrh zákona od tohoto způsobu vymezení

²⁰ § 147 a § 150 ObčZ

²¹ RONOVSÁ, Kateřina. Komentář k § 147. In: LAVICKÝ, Petr et al. *Občanský zákoník I. Obecná část (§1–654). Komentář*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2014, s. 773.

²² Stav k 22. 6. 2015

²³ RONOVSÁ, Kateřina. Komentář k § 146. In: LAVICKÝ et al., 2014, op. cit., s. 767.

²⁴ Ministerstvo spravedlnosti ČR. Předkládací zpráva k vládnímu návrhu zákona o statusu veřejné prospěšnosti a o změně zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů. [online]. Vláda ČR, 2014, s. 1 [cit. 16. 2. 2015].

²⁵ RONOVSÁ, Kateřina. Komentář k § 146. In: LAVICKÝ et al., 2014, op. cit., s. 770.

²⁶ Viz vládní návrh zákona o statusu veřejné prospěšnosti. Sněmovní tisk 989/0. [online]. Parlament ČR, Poslanecká sněmovna, 2013. [cit. 16. 2. 2015].

upustil a v § 5 definuje veřejně prospěšnou činnost pomocí charakteristických znaků jako „činnost provozovanou nezištně ve prospěch předem neurčeného počtu osob z řad veřejnosti za stejných podmínek pro všechny s cílem přispívat k dosahování obecného blaha, přičemž jejím hlavním účelem není vytváření zisku“.

Právnícké osoby, které status veřejné prospěšnosti získají, jsou povinny dodržovat určitá přísnější pravidla správy.²⁷ Především se jedná o povinnost zveřejňovat výroční zprávu, jež obsahuje účetní závěrku, přehled o všech zdrojích příjmů a jejich použití, součet tří nejvyšších ročních příjmů osob, které jsou členy voleného orgánu, zaměstnanci a dobrovolníky, za činnost v právnické osobě, souhrn plateb třem největším dodavatelům s uvedením jimi poskytnutého protiplnění a další skutečnosti. Návrh zákona klade důraz na neslučitelnost funkcí.²⁸ Při neplnění povinností stanovených zákonem může o odnětí statusu rozhodnout soud, který tak rozhodne i v případě, že právnická osoba přestane splňovat některý z předpokladů práva na zápis. Získání statusu je založeno na principu dobrovolnosti a taktéž jeho pozbytí, kdy právnické osobě je umožněno vzdát se statusu.²⁹

Status veřejné prospěšnosti se jeví jako vhodný nástroj k tomu, aby na něj byly vázány určité výhody poskytované z veřejných prostředků, zejména daňové výhody, případně osvobození od určitých poplatků,³⁰ a bylo k němu přihlíženo při poskytování příspěvků z veřejných rozpočtů. Podmínky stanovené pro nabytí a udržení statusu by měly přispět k zajištění vyšší míry kontroly hospodaření a účelnosti využití prostředků z veřejných rozpočtů než doposud.³¹ Návrh zákona klade důraz na obsah činnosti organizace, přičemž její právní forma je upozaděna. Status by pak představoval jakousi „značku kvality“, která bude vysílat pozitivní signál i směrem k dárcům. Na druhou stranu je otázkou, jaké dopady to bude mít na NNO, které status nezískají, a zda bude mít status

²⁷ Ministerstvo spravedlnosti ČR. Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona o statusu veřejné prospěšnosti a o změně zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů. [online]. Vláda ČR, 2014, s. 15 [cit. 16. 2. 2015].

²⁸ § 4 a § 9 vládního návrhu zákona o statusu veřejné prospěšnosti a o změně zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů. [online]. Vláda ČR, 2014 [cit. 16. 2. 2015]

²⁹ RONOVSÁ, Kateřina. K pojetí veřejné prospěšnosti v Evropě. *Právní fórum*, Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2010, roč. 7, č. 9, s. 429.

³⁰ Např. § 11 odst. 1 písm. h) a § 11 odst. 2 písm. t) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů

³¹ Ministerstvo spravedlnosti ČR. Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona o statusu veřejné prospěšnosti a o změně zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů. [online]. Vláda ČR, 2014, s. 15 [cit. 17. 2. 2015].

reálnou výpovědní hodnotu o kvalitě organizace. Aby v praxi přineslo získání statusu skutečné výhody, je nezbytné, aby na něj byly navázány určité benefity. K tomu však může dojít pouze novelizací daňových a dalších předpisů. V současnosti nelze zapsat status veřejné prospěšnosti do veřejného rejstříku, tedy ani na něj navázat jakékoli výhody.

Nežádoucím důsledkem nepřijetí zákona byla například situace, do které se dostaly NNO po 1. lednu 2014, kdy nabyl účinnosti ObčZ, avšak již ne prováděcí předpis k § 147 ObčZ. Zákon o soudních poplatcích předpokládal osvobození právnických osob se statutem veřejné prospěšnosti od poplatků ve věcech veřejného rejstříku. Nicméně vzhledem k nemožnosti zápisu statusu veřejné prospěšnosti, byly všechny NNO povinny pro zahájení rejstříkového řízení zaplatit soudní poplatek. Zejména pro menší NNO představovaly výdaje za tyto poplatky finanční zátěž.³² Dočasné řešení³³ přinesla novela zákona o soudních poplatcích s účinností od 29. prosince 2014, která zakotvila osvobození od soudních poplatků pro všechny právní formy charakteristické pro neziskový sektor.³⁴ S účinností od 1. května 2015 byla z důvodu nejednotné interpretace rejstříkovými soudy přijata další novela, která odstranila výčet osvobozených právních forem a zavedla osvobození pro všechna řízení ve věcech zápisu údajů o těchto právních formách NNO do veřejného rejstříku a jeho změny.³⁵

1.3 Státní neziskové organizace

Veřejné služby jsou v ČR zabezpečeny zejména prostřednictvím veřejného sektoru, tzv. veřejnoprávních neziskových organizací,³⁶ které jsou zřizované a financované na úrovni státu i na úrovni jednotlivých stupňů a článků územní samosprávy. Nejvíce neziskových organizací ve veřejném sektoru zřizují právě obce a kraje.³⁷

1.3.1 Příspěvkové organizace

Příspěvkové organizace jsou právnické osoby veřejnoprávního charakteru zřizované organizační složkou státu nebo územním samosprávným celkem (dále jen „ÚSC“). Jsou

³² Poplatek činil pro spolky 1 000 Kč, pro ostatní právní formy NNO 2 000 Kč.

³³ V očekávání přijetí zákona o statusu veřejné prospěšnosti byla účinnost zákona omezena na dobu 18 měsíců, tedy do 30. června 2016 (čl. II zákona č. 335/2014 Sb., kterým se mění zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů).

³⁴ § 11 odst. 2 písm. u) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění zákona č. 335/2014 Sb.

³⁵ 11 odst. 1 písm. k) zákona o soudních poplatcích

³⁶ Veřejnoprávních ve smyslu vlastnictví a aplikace právních předpisů.

³⁷ PEKOVÁ, Jitka. *Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2011, s. 377.

zřizovány k veřejně prospěšnému účelu, který svým významem a rozsahem vyžaduje samostatnou právní subjektivitu. Nejsou způsobilé vlastnit majetek, hospodaří na základě schváleného ročního rozpočtu s peněžními prostředky přijatými z rozpočtu svého zřizovatele a získanými v průběhu své existence.³⁸ Tyto organizace poskytují služby za nižší dotované ceny, než jsou skutečné náklady.³⁹ Na rozdíl od organizačních složek jsou příspěvkové organizace napojeny pouze na jednu stranu rozpočtu zřizovatele (příjmovou či výdajovou) a dostávají z rozpočtu příspěvek nebo odvádí stanovený odvod.⁴⁰ Ve formě příspěvkové organizace působí například domovy pro seniory, školy, dětské domovy, některá muzea, divadla a galerie, poradenská a informační centra apod.⁴¹

V případě založení příspěvkové organizace státem se jejich zřízení a hospodaření řídí zákonem č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „velká rozpočtová pravidla“) a zákonem č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o majetku ČR“). Příspěvkové organizace zřízené ÚSC řídí se zákonem č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „malá rozpočtová pravidla“) a zapisují se do obchodního rejstříku.

Ustanovení § 20 odst. 2 ObčZ upravuje subsidiární aplikaci pravidel ObčZ na právnické osoby veřejného práva. Jak bylo zmíněno výše, příspěvkové organizace jsou právnickými osobami veřejného práva, a proto slučuje-li se to s jejich právní povahou a zákon, podle něž byly zřízeny, nestanoví jinou úpravu, použijí se na ně pravidla stanovená v ObčZ. Jako důsledek tohoto nového ustanovení na ně mohou dopadnout například požadavky na profesionalitu jednání členů orgánů (§ 159 ObčZ), korporální loajalitu (§ 212 ObčZ) aj.⁴²

1.3.2 Organizační složky

Organizační složky jsou zřizované státem nebo územním samosprávným celkem a náplň jejich činnosti je různorodá. Organizační složky se transformovaly z tzv. rozpočtových

³⁸ BOUKAL, 2009, op. cit., s. 11.

³⁹ STEJSKAL, KUVÍKOVÁ, MAŤÁTKOVÁ, op. cit., s. 50–52.

⁴⁰ PEKOVÁ, 2011, op. cit., s. 383–384.

⁴¹ Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR. *Aby státní i neziskové organizace byly úspěšné...* [online]. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, 2009 [cit. 29. 3. 2015].

⁴² KORBEL, František. *Právnické osoby v NOZ*. [online]. Ministerstvo spravedlnosti ČR, publikováno 25. 9. 2013 [cit. 29. 3. 2015].

organizací, na rozdíl od nich však nemají právní subjektivitu a nejsou právníckými osobami.⁴³

Postavení organizačních složek státu a jejich hospodaření v současné době upravuje zákon o majetku ČR a velká rozpočtová pravidla. Organizační složky státu zastupují stát a nakládají a hospodaří se státním majetkem, jsou účetními jednotkami. Organizační složka musí nakládat s prostředky státního rozpočtu účelně a hospodárně a pouze tak, aby plnila funkce státu a jí stanovené činnosti.⁴⁴ Jedná se o organizace zřízené zvláštním zákonem nebo se souhlasem Ministerstva financí rozhodnutím kteréhokoli ministerstva ve formě opatření, jehož součástí je zřizovací listina.⁴⁵ Rozpočet zahrnuje pouze příjmy a výdaje, které souvisí s činnostmi vymezenými ve zřizovací listině, případně stanovenými zákonem. Organizační složka státu je napojena na rozpočtovou kapitolu státního rozpočtu všemi svými příjmy a všemi svými výdaji, ty jsou tedy přímo součástí rozpočtu zřizovatele.⁴⁶ Organizační složkou státu jsou například ministerstva, Ústavní soud, soudy, státní zastupitelství, Nejvyšší kontrolní úřad, Kancelář prezidenta republiky, Úřad vlády ČR, Kancelář Veřejného ochránce práv, Akademie věd ČR a další.⁴⁷

Organizační složky územních samosprávných celků vznikají rozhodnutím zastupitelstva ÚSC a nejsou účetní jednotkou. Organizační složku zřizuje kraj či obec podle malých rozpočtových pravidel pro takové činnosti, které nepotřebují složité a rozsáhlé strojní či jiné technické vybavení, nevyžadují velký počet zaměstnanců, nejsou vnitřně organizačně členěny a nevstupují do složitých ekonomických či správních vztahů. Rozpočet organizační složky je součástí rozpočtu zřizovatele.

1.4 Nestátní neziskové organizace

Svoboda sdružování je jedna ze základních svobod demokratického státu a je zakotvena v čl. 20 Listiny. Zaručuje každému právo sdružovat se s jinými ve spolcích, společnostech a jiných sdruženích. Český právní řád umožňuje výběr z několika právních forem NNO, přičemž při výběru je třeba zohlednit plánovanou činnost a účel, jemuž má organizace sloužit. S ohledem na smysl existence neziskových organizací, nemůže být žádná z forem NNO založena výhradně za účelem dosahování zisku.

⁴³ PEKOVÁ, 2011, op. cit., s. 376–377.

⁴⁴ § 3 odst. 3 a § 14 odst. 1 zákona o majetku ČR

⁴⁵ § 4 odst. 1 zákona o majetku ČR

⁴⁶ § 45 odst. 1 velkých rozpočtových pravidel

⁴⁷ § 3 odst. 1 zákona o majetku ČR

Obecná úprava právnických osob soukromého práva a zvláštní úprava jednotlivých právních forem je soustředěna především v ObčZ, jenž rozlišuje tři typy právnických osob, a to korporace, fundace a ústavy. ObčZ tak zahrnuje i formy, které byly před rekodifikací soukromého práva obsaženy ve zvláštních právních předpisech.⁴⁸ Úprava obchodních korporací je obsažena v zákoně č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (dále jen „ZOK“), který zavádí nový typ družstva – sociální družstvo, jež má blízko k NNO.

1.4.1 Spolky

Spolek je právnickou osobou korporátního typu⁴⁹ a také nejrozšířenější formou NNO.⁵⁰ ObčZ upustil od označení „občanské sdružení“ a přiklonil se k tradičnímu pojmu „spolek“.⁵¹ Sdružení založená podle zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „SdrObč“), jsou od 1. ledna 2014 považována za spolky podle ObčZ a jejich organizační jednotky se považují za pobočné spolky. ObčZ zároveň dává sdružením možnost rozhodnout o změně právní formy, tedy transformovat se na ústav nebo sociální družstvo.⁵² Celkově je úprava spolků v ObčZ podrobnější než úprava v SdrObč a zahrnuje oblasti, které SdrObč opomíjel.

ObčZ stanovuje v § 214 odst. 1 základní definiční rysy spolku. Podle nich je spolek dobrovolným seskupením nejméně tří osob, které mají společný zájem a za účelem jeho dosažení se sdružují, při uplatnění principu autonomie spolku na veřejné moci, která může do jeho chodu zasahovat pouze na základě a v mezích zákona.⁵³

ObčZ stanovuje v § 217, že hlavní činností spolku může být pouze ochrana a uspokojování zájmů, k jejichž naplňování byl spolek založen, s tím, že se uplatní obecné zákazy vyplývající z § 145 ObčZ. Spolky se mohou zaměřovat jak na prosazování zájmů

⁴⁸ Jedná se o zákon č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů, který byl k 1. lednu 2014 zrušen, a zákon č. 227/1997 Sb., o nadacích a nadačních fondech, ve znění zákona č. 188/2011 Sb., jehož podstatná část byla k 1. lednu 2014 zrušena.

⁴⁹ TRLIČÍKOVÁ, Michala. *Spolky a jejich postavení dle nového Občanského zákoníku*. [online]. Evropský sociální fond v ČR, 2013, s. 4 [cit. 2. 4. 2015].

⁵⁰ PROUZOVÁ, Zuzana. *Data a fakta o neziskovém sektoru v ČR*. [online]. Rada vlády pro nestátní neziskové organizace, 2015, s. 4 [cit. 14. 4. 2015].

⁵¹ Ministerstvo spravedlnosti ČR. *Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. Konsolidovaná verze*. [online]. Ministerstvo spravedlnosti ČR, 2012, s. 83 [cit. 14. 4. 2015].

⁵² § 3045 ObčZ

⁵³ DVOŘÁK, Tomáš. Komentář k § 214. In: ŠVESTKA, Jiří, DVOŘÁK, Jan, FIALA, Josef et al. *Občanský zákoník: komentář. Svazek I. (§ 1 až 654)*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2014, s. 661.

svých členů, tak na činnost směřující k veřejně prospěšným cílům.⁵⁴ Z hlavní činnosti spolku je vyloučeno podnikání či jiná výdělečná činnost, tu však spolek může provozovat v rámci tzv. vedlejší hospodářské činnosti. V takovém případě je třeba, aby účel výdělečné činnosti spočíval v podporování hlavní činnosti anebo v hospodárném využití majetku.⁵⁵ Vzhledem k tomu, že v rámci provozování hlavní činnosti může spolek náhodně dosáhnout zisku, vyjádřila se Expertní skupina Komise pro aplikaci nové civilní legislativy při Ministerstvu spravedlnosti ve svém výkladovém stanovisku, že „[s]polek může v rámci své hlavní činnosti vyvíjet i příležitostnou výdělečnou činnost, jež je prostředkem k dosahování statutárního účelu spolku a nedosahuje takové úrovně, aby ji bylo možné považovat za činnost „srovnatelnou s podnikáním“. Takovou činnost přitom nelze zaměňovat s vedlejší hospodářskou činností.“⁵⁶

Spolky a pobočné spolky⁵⁷ podléhají registračnímu principu a jsou dle zákona č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob (dále jen „RejZ“), evidovány ve spolkovém rejstříku. RejZ klade větší nároky na rozsah informací, které jsou spolky povinny uvádět,⁵⁸ a v § 122 odst. 2 jim ukládá povinnost doplnit požadované údaje do 1. ledna 2017.

1.4.2 Nadace a nadační fondy

Nadace a nadační fondy jsou podmnožinou fundací, což je souhrnné označení pro právnické osoby fondového typu. Fundace se vyznačují majetkovým základem, na rozdíl od korporací, které představují společenství osob, a ústavu, jehož podstatu tvoří spojení osobní a majetkové složky.⁵⁹ Majetek fundace slouží k účelu, k němuž byla fundace zřízena a jemuž je podřízena její činnost. Úprava nadací a nadačních fondů se přesunula ze zákona č. 227/1997 Sb., o nadacích a nadačních fondech a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění zákona č. 188/2011 Sb. (dále jen „NadZ“) do ObčZ. Na

⁵⁴ TRLIČÍKOVÁ, op. cit., s. 4.

⁵⁵ § 217 odst. 2 ObčZ

⁵⁶ Expertní skupina Komise pro aplikaci nové civilní legislativy při Ministerstvu spravedlnosti. *Výkladové stanovisko č. 8 k výdělečné činnosti spolku ze dne 7. 6. 2013*. [online]. Ministerstvo spravedlnosti ČR, © 2013–2015 [cit. 23. 5. 2015].

⁵⁷ Za účelem kontroly existence a činnosti pobočných spolků zavádí ObčZ povinnost zápisu pobočných spolků do veřejného rejstříku, neboť existence původních organizačních jednotek občanských sdružení plynula pouze ze stanov, k nimž ovšem veřejnost neměla přístup.

⁵⁸ Viz § 25 odst. 1 a § 29 RejZ

⁵⁹ BALÝOVÁ, Lucie. Komentář k § 303. In: SVEJKOVSKÝ, Jaroslav, DEVEROVÁ, Lenka et al., *Právnické osoby v novém občanském zákoníku: komentář*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2013, s. 309.

nadace a nadační fondy vzniklé podle NadZ se hledí jako na nadace a nadační fondy vzniklé dle ObčZ.⁶⁰

Právní úprava nadací a nadačních fondů je rozdělena do dvou samostatných pododdílů, přičemž úprava nadačních fondů je ve srovnání s úpravou nadací podstatně stručnější a jednodušší. ObčZ v § 306 a § 394 říká, že nadace i nadační fondy jsou určeny ke společensky nebo hospodářsky užitečnému účelu. Založení k určitému účelu je pojmovým znakem obou subjektů. U nadací k tomu dále přistupuje jejich trvalý charakter, jímž se liší od nadačních fondů, jejichž existence je koncipována spíše jako dočasná.^{61,62} Nadace i nadační fondy vznikají dnem zápisu do nadačního rejstříku.⁶³

ObčZ rozšířil dovozený účel nadací a nadačních fondů. NadZ jejich účel omezoval pouze na dosahování obecně prospěšných cílů.⁶⁴ ObčZ připouští založení nadace jednak k účelu veřejně prospěšnému, ale i k účelu dobročinnému, a tím otevírá možnost k zakládání tzv. rodinných nadací.⁶⁵ Dobročinný účel stejně jako účel veřejně prospěšný spočívá v podpoře obecného blaha, ale na rozdíl od něj je zaměřen pouze na podporu určitého okruhu osob určeného jednotlivě, skupinově či jinak.

U nadačních fondů vymezuje ObčZ jejich účel jako společensky nebo hospodářsky užitečný, tedy poměrně široce. Záleží poté na zakladateli, jak účel vymezí. V úvahu připadá účel „*veřejně nebo soukromě prospěšný, jednorázový i dlouhotrvající, omezený na plnění konkrétní osobě nebo osobám, ale i k zaopatření věci v právním smyslu atd.*“⁶⁶ Zejména při posuzování veřejné prospěšnosti podle § 146 a násl. ObčZ bude důležité rozlišování mezi dobročinným a veřejně prospěšným účelem.

Účel nadace i nadačních fondů musí být vymezen v zakládací listině nebo v pořízení pro případ smrti. U nadací je možné jej změnit při splnění zákonných podmínek, u nadačních fondů tato možnost není a při neplnění či nemožnosti plnění stanoveného účelu dojde k jeho zrušení.⁶⁷ Stejně jako u spolků se i u nadací a nadačních fondů uplatní

⁶⁰ § 3049 odst. 1 a odst. 3 ObčZ

⁶¹ V praxi je možné se setkat s nadačními fondy, které existují 15 let i více, například NFDO KRTEK.

⁶² ELIÁŠ et al., op. cit., s. 142.

⁶³ § 315 odst. 1 a § 397 ObčZ

⁶⁴ Srov. § 1 odst. 1 NadZ a § 306 odst. 1 ObčZ

⁶⁵ FRIŠTENSKÁ, Hana et al. *Průvodce Občanským zákoníkem pro nadace a nadační fondy*. [online]. Fórum dárců, 2013, s. 13 [cit. 19. 4. 2015].

⁶⁶ RONOVSÁ, Kateřina. Komentář k § 394. In: LAVICKÝ et al., op. cit., s. 1522.

⁶⁷ BALÝOVÁ, Lucie. Komentář k § 303. In: SVEJKOVSKÝ, DEVEROVÁ et al., op. cit., s. 310.

obecné zákazy vyjádřené v § 145 ObčZ, u nadací je navíc nepřípustné založení za účelem jakékoliv podpory nebo participace na činnosti politických stran a hnutí.⁶⁸

K liberalizaci nadačního práva došlo i v oblasti podnikatelských možností nadací a nadačních fondů. NadZ podnikání zakazoval až na taxativně stanovené výjimky.⁶⁹ Ustanovení § 307 ObčZ sice zachovává koncept, kdy nelze založit nadaci výlučně k výdělečným cílům, avšak poskytuje více prostoru pro její podnikatelské činnosti.⁷⁰ Zároveň stanovuje určitá omezení. Podnikání je možné v případě, že představuje pouhou vedlejší činnost, není zakázáno v zakladatelském právním jednání a výtěžky z podnikání slouží jen k podpoře účelu nadace.⁷¹ Nadace nemůže podnikat v rámci své hlavní činnosti. Dále ObčZ v § 307 odst. 2 uvádí, že „nadace nesmí být neomezeně ručícím společníkem obchodní společnosti.“ Z toho plyne, že nadace se nemůže stát společníkem veřejné obchodní společnosti a komplementářem v komanditní společnosti,⁷² mimo jiné kvůli ochraně majetku nadace, jenž slouží primárně k naplňování jejího účelu. Nadace může podnikat přímo (vlastním jménem), nebo prostřednictvím majetkové účasti na podnikání a řízení jiné osoby.⁷³

Obdobná situace jako u nadací platí pro nadační fondy. Také jim ObčZ přináší více možností v oblasti podnikání. Podobně jako u nadací i u nadačních fondů představuje podnikání pouhý prostředek k dosažení účelu, nikoli samotný účel.⁷⁴

1.4.3 Ústavy

Ústav je další právní formou právnické osoby upravenou v ObčZ.⁷⁵ Na první pohled se zdá, že jde o nový typ právnické osoby, ve skutečnosti však existuje celá řada institucí mající povahu ústavu, ať již soukromoprávního či veřejnoprávního charakteru (například

⁶⁸ § 306 odst. 2 ObčZ

⁶⁹ Srov. § 23 odst. 1 NadZ

⁷⁰ Podnikatelskou činnost je třeba odlišovat od jiné výdělečné činnosti, která postrádá jeden ze znaků podnikání ve smyslu § 420 ObčZ.

⁷¹ § 307 odst. 1 ObčZ

⁷² § 95 a 118 ZOK

⁷³ RONOVSÁ, Kateřina et al. *Metamorfózy nadačního práva v Evropě a České republice na počátku 21. století*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2015, s. 27–28.

⁷⁴ Tamtéž, s. 118.

⁷⁵ V právní teorii řadí někteří autoři ústav mezi fundace díky jeho majetkovému základu, jiní jej považují za samostatný typ právnické osoby.

muzea, nemocnice, školy, vědecké a výzkumné ústavy apod.).⁷⁶ Ústav prakticky nahrazuje obecně prospěšné společnosti (dále jen „OPS“), které od 1. ledna 2014 nemohou vznikat.⁷⁷

Účel ústavu spočívá v provozování činnosti užitečné společensky nebo hospodářsky s tím, že výsledky této činnosti jsou poskytnuty každému rovnocenně za podmínek, které jsou předem stanoveny.⁷⁸ Výsledky tedy musí být poskytovány nediskriminačně, avšak ústav může omezit jejich dostupnost.⁷⁹ Ustanovení § 406 odst. 1 písm. b) ObčZ požaduje u ústavů, aby v zakladatelském právním jednání byl kromě účelu vymezen také předmět činnosti, a podniká-li ústav, pak i předmět podnikání. Ústav vzniká zápisem do rejstříku ústavů.⁸⁰

ObčZ výslovně v § 402 uvádí, že ústav dosahuje svého účelu s využitím své osobní a majetkové složky. Ústav nefunguje na principu členství, jak je tomu u spolku, ale spíše na principu zaměstnanců. V návaznosti na to se při rozhodování uplatní princip hierarchie, nikoliv demokratický způsob rozhodování většiny jako u korporací. Ústav má také majetkový základ, nevytváří obdobu nadační jistiny, jeho majetek není nezcizitelný a může být tedy spotřebován.⁸¹

Hlavní činností ústavů je činnost společensky nebo hospodářsky užitečná. ObčZ podnikání ústavů upravuje prostřednictvím § 418 ObčZ, kde odkazuje na ustanovení o nadacích. Ústavy tedy nemohou v rámci hlavní činnosti podnikat, ale mohou provozovat jinou výdělečnou činnost. V rámci vedlejší činnosti mohou podnikat za podmínky, že tuto možnost zakladatel nevyloučil, tato činnost není na újmu jakosti, rozsahu a dostupnosti služeb poskytovaných v rámci hlavní činnosti ústavu a zisk bude použit jen k podpoře hlavní činnosti a k úhradě nákladů na vlastní správu.⁸²

⁷⁶ DEVEROVÁ, Lenka. Komentář k § 402. In: ŠVESTKA, DVOŘÁK, FIALA et al., op. cit., s. 917.

⁷⁷ SVEJKOVSKÝ, Jaroslav. Komentář k § 402. In: SVEJKOVSKÝ, DEVEROVÁ et al., op. cit., s. 447–448.

⁷⁸ § 402 ObčZ

⁷⁹ DEVEROVÁ, Lenka. Komentář k § 402. In: ŠVESTKA, DVOŘÁK, FIALA et al., op. cit., s. 918.

⁸⁰ § 407 ObčZ

⁸¹ ELIÁŠ et al., op. cit., s. 143.

⁸² HURDÍK, Jan. Komentář k § 403. In: LAVICKÝ et al., op. cit., s. 1573–1574.

1.4.4 Obecně prospěšné společnosti

OPS je právnická osoba, jejímž cílem je poskytovat obecně prospěšné služby za předem daných a pro všechny uživatele stejných podmínek. Dosažený zisk může být použit výlučně k naplňování účelu, pro který byla OPS založena, nelze jej rozdělit mezi zakladatele, členy jejích orgánů ani zaměstnance.⁸³

ObčZ zrušil zákon č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZOPS“). Jak již bylo zmíněno výše, od 1. ledna 2014 nelze zakládat nové OPS, nicméně § 3050 ObčZ umožňuje stávajícím OPS pokračovat v existenci s tím, že nadále podléhají ustanovením ZOPS. Zároveň je jim dána možnost se rozhodnout a změnit právní formu na nadaci, nadační fond nebo ústav.

Obdobně jako jiné formy NNO mohou i OPS v rámci vedlejší (doplňkové) činnosti vyvíjet podnikatelskou či jinou výtěžnou činnost při splnění podmínek stanovených v § 17 odst. 1 ZOPS. Zaprvé je třeba, aby touto činností bylo dosaženo efektivnějšího využití prostředků OPS, a za druhé nesmí být ohrožena kvalita, rozsah a dostupnost obecně prospěšných služeb, k nimž byla OPS založena. OPS se nesmí účastnit na podnikání jiných osob, jinými slovy nemůže se stát například tichým společníkem ve smyslu § 2747 a násl. ObčZ, ani společníkem podle § 2716 a násl. ObčZ.⁸⁴

1.4.5 Církve, náboženské společnosti a účelová zařízení církví

Církvi a náboženskou společností (dále jen „CNS“) se podle zákona č. 3/2002 Sb. o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností a o změně některých zákonů (zákon o církvích a náboženských společnostech), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZCNS“) rozumí *„dobrovolné sdružení osob s vlastní strukturou, orgány, vnitřními předpisy, náboženskými obřady a projevy víry, založené za účelem vyznávání určité náboženské víry...“*. CNS registrované v Rejstříku registrovaných církví

⁸³ § 2 odst. 1 ZOPS

⁸⁴ SVEJKOVSKÝ, Jaroslav. Komentář k § 17. In: DEVEROVÁ, Lenka, SVEJKOVSKÝ, Jaroslav, ADAMEC, Jaromír. *Zákon o obecně prospěšných společnostech. Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2011, s. 176–177.

a náboženských společností vedeném Ministerstvem kultury jsou právnickou osobou.⁸⁵ CNS mají postavení soukromoprávní korporace.⁸⁶

Mezi NNO patří podle vymezení RVNNO pouze vybrané evidované právnické osoby, které jsou zřizovány CNS podle ZCNS a které jsou evidovány v Rejstříku evidovaných právnických osob vedeném taktéž Ministerstvem kultury. Jde pouze o subjekty vymezené v § 15a odst. 1 písm. b) ZCNS jako účelová zařízení církví a náboženských společností. Jedná se o neziskové soukromoprávní veřejně prospěšné organizace.⁸⁷

CNS mají obdobné možnosti financování jako jiné formy neziskových organizací. ZCNS vyjmenovává v § 27 odst. 4 možné zdroje příjmů, mezi nimi jsou příspěvky fyzických a právnických osob, příjmy z prodeje a z pronájmu movitého, nemovitého a nehmotného majetku, úroky z vkladů, dary a dědictví, sbírky, půjčky, úvěry a dotace. Další možností jsou také příjmy z podnikání a jiné výdělečné činnosti. Výdělečná činnost CNS může být její doplňkovou činností, pouhým prostředkem k plnění její hlavní činnosti.⁸⁸

1.4.6 Sociální družstva

Sociální družstvo je nový specifický typ právnické osoby, který zavádí ZOK. Podle důvodové zprávy bylo smyslem jeho zavedení spojit výhody právnických osob nepodnikatelské povahy fungujících na principu veřejné prospěšnosti a naopak obchodních korporací jako podnikatelských subjektů. Sociální družstva jsou ve výsledku subjekty, jež pečují o uspokojování sociálních a jiných zájmů nejen svých členů, ale vykonávají charitativní a jiné veřejně prospěšné činnosti i ve vztahu k nečlenům, jimiž jsou sociálně znevýhodněné osoby.⁸⁹ Na tuto činnost získávají finanční prostředky pomocí podnikatelské

⁸⁵ § 6 odst. 1 a § 14 odst. 4 ZCNS

⁸⁶ BERAN, Karel. *Právnické osoby veřejného práva: veřejnoprávní subjektivita, veřejnoprávní korporace, veřejný ústav, právní povaha univerzity, právní povaha církví*. Praha: Linde, 2006, s. 128.

⁸⁷ PEKOVÁ, Jitka, PILNÝ, Jaroslav, JETMAR, Marek. *Veřejný sektor - řízení a financování*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2012, s. 400–401.

⁸⁸ § 27 odst. 5 ZCNS

⁸⁹ Definici pojmu „znevýhodněná osoba“ ZOK ani jiný právní předpis neobsahuje. Důvodová zpráva uvádí, že jde záměrně o otevřený pojem, a přináší demonstrativní výčet osob, které mohou být považovány za znevýhodněné, například osoba znevýhodněná sociálně, zdravotně, člověk závislý, dlouhodobě nezaměstnaný, propuštěný z výkonu trestu, ústavního léčení atd.

činnosti.⁹⁰ Právě díky veřejně prospěšnému poslání jsou často řazeny mezi nestátní neziskové organizace, přestože je u nich částečně prolomena zásada nerozdělování zisku.

Ustanovení § 758 ZOK říká, že účelem sociálního družstva je podpora pracovní a sociální integrace znevýhodněných osob do společnosti v oblasti sociálních služeb, zdravotní péče, vzdělávání atd. Předmět činnosti sociálního družstva musí být s tímto v souladu a sociální družstvo se nemůže přeměnit na jiný druh družstva.⁹¹

ZOK umožňuje sociálnímu družstvu podnikat, tuto činnost však omezuje výčtem činností a majetkových aktivit, které sociální družstvo nesmí provádět, a to zejména za účelem ochrany sociálního družstva, jeho členů a majetku.⁹² Mezi zakázané činnosti patří vydávání dluhopisů, zajištění splnění povinností jiných osob, být společníkem veřejné obchodní společnosti nebo komplementářem v komanditní společnosti, být stranou smlouvy o tichém společenství a další.

ZOK předepisuje sociálnímu družstvu reinvestovat dosažený zisk, připouští však rozdělení určité části mezi jeho členy za stanovených podmínek. Podle § 766 odst. 1 ZOK tuto možnost musí povolit stanovy, které také určí přesná pravidla, a navíc je možno takto rozdělit mezi členy pouze 33 % disponibilního zisku sociálního družstva. Zbytek musí být použit na dosažení účelu, na který bylo družstvo založeno. Ustanovení § 766 odst. 2 ZOK umožňuje rozdělení až po doplnění rezervního a jiného stanovami zřízeného fondu.

⁹⁰ ROZEHNAL, Aleš. Komentář k § 758. In: BĚLOHLÁVEK, Alexander, J. et al. *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 2642.

⁹¹ § 760 ZOK

⁹² ČÁP, Jiří. Komentář k § XX. In: LASÁK, Jan et al. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář. II. díl*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2014, s. 2753.

2 Možnosti financování nestátních neziskových organizací

Státní neziskové organizace jsou financovány buď výhradně (organizační složky), nebo z velké části (příspěvkové organizace) z rozpočtu svého zřizovatele. Rozdíly mezi oběma formami v napojení na státní rozpočet jsou blíže popsány v podkapitole 1.3. Zatímco státní neziskové organizace mají zdroj příjmů víceméně zajištěný, NNO nemohou spoléhat na financování z veřejných rozpočtů a musí si zabezpečit přísun financí z různých zdrojů tak, aby mohly naplňovat své poslání a byly schopné pokrýt náklady na své fungování.

Zdroje lze klasifikovat podle různých kritérií: podle způsobu získání (interní/externí), charakteru zdrojů (finanční/nefinanční), jejich původu (domácí/zahraniční) či financujícího subjektu (veřejné/soukromé).⁹³ Dle způsobu nabytí mluvíme o podpoře přímé a nepřímé. Většina NNO využívá v praxi různé kombinace těchto zdrojů. Cílem této kapitoly je zmapovat možnosti financování NNO a následně charakterizovat jednotlivé zdroje. Pro strukturu této kapitoly jsem použila rozdělení podle Hyánka a kol.,⁹⁴ které je modifikací výše uvedených přístupů a z praktického hlediska jej považuji za výstižné a přehledné.

2.1 Principy financování

K bezproblémovému chodu potřebuje NNO odpovídající finanční prostředky. Základním předpokladem je vytvoření strategie vedoucí k dlouhodobému zajištění finančními zdroji.⁹⁵ Mezi základní principy financování NNO patří:

1. vícezdrojovost
2. samofinancování a fundraising
3. neziskovost
4. osvobození od daní.⁹⁶

Pro vytvoření optimální kombinace finančních zdrojů je důležité, aby organizace nebyla závislá na jednom zdroji. Je vhodné, aby zdroje byly v dostatečné míře

⁹³ STEJSKAL, KUVÍKOVÁ, MAŤÁTKOVÁ, op. cit., s. 95.

⁹⁴ HYÁNEK, ŠKARABELOVÁ, ŘEŽUCHOVÁ, op. cit., s. 9.

⁹⁵ BOUKAL, 2009, op. cit., s. 71–72.

⁹⁶ STEJSKAL, KUVÍKOVÁ, MAŤÁTKOVÁ, op. cit., s. 94.

diverzifikované, neboť organizace se tak lépe vyhne negativním důsledkům, pokud jeden z nich odejde. Jednotlivé zdroje mají navíc specifické vlastnosti a možnosti použití.⁹⁷ V praxi dochází ke kombinaci prostředků z veřejných rozpočtů, od individuálních a firemních dárců, sponzorů, nadací a nadačních fondů a prostředků získaných vlastní činností. Nepřímou formou se na financování podílejí daňová zvýhodnění, příp. asignace.⁹⁸

Jestliže je organizace schopna vytvářet příjmy vlastní činností, například prodejem vlastních výrobků, služeb, členskými příspěvky apod., je tzv. samofinancovaná. Samofinancování je důležité pro udržení finanční stability a nezávislosti organizace, a to jak finanční nezávislosti, tak i celkové nezávislosti na okolním prostředí při rozhodování o zaměření jejích činností.⁹⁹

Dalším základním principem fungování organizací neziskového sektoru je fundraising. Tento pojem je různými autory vykládán odlišně. Za nejvýstižnější považují definici fundraisingu jako systematické činnosti NNO směřující k získávání finančních i nefinančních prostředků z externích zdrojů, a to jak veřejných, tak i soukromých. Někteří autoři právě shromažďování prostředků z veřejných rozpočtů za fundraising nepovažují. Fundraising je součástí strategického řízení NNO.¹⁰⁰ Na základě strategického plánu organizace, jehož součástí je vymezení poslání NNO a zdrojová struktura, je možné vypracovat fundraisingový plán. Jedná se o dlouhodobý plán, jenž určuje, jakým směrem se organizace bude ubírat do budoucna, jaké jsou její záměry, cíle a jakou činnost bude vyvíjet k jejich dosažení. Dlouhodobé plánování fundraisingu slouží k zajištění stability a udržitelnosti organizace.¹⁰¹

Pojem neziskovosti byl již výše objasněn jako jedna z pěti charakteristik NNO podle strukturálně-operacionální definice, tedy nutnost použít případný zisk k dosažení cílů daných posláním organizace. K posledně jmenovanému principu - osvobození od daní, bude blíže pojednáno v oddílu 2.5.1.

⁹⁷ STEJSKAL, KUVÍKOVÁ, MAŤÁTKOVÁ, op. cit., s. 94–95.

⁹⁸ ŠKARABELOVÁ et al., op. cit., s. 37.

⁹⁹ STEJSKAL, KUVÍKOVÁ, MAŤÁTKOVÁ, op. cit., s. 96.

¹⁰⁰ BOUKAL, Petr et al., *Fundraising pro neziskové organizace*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2013, s. 34, 52.

¹⁰¹ ŠOBÁŇOVÁ, Petra. *Fundraising*. 2. vyd. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2010, s. 24–25.

2.2 Veřejné zdroje

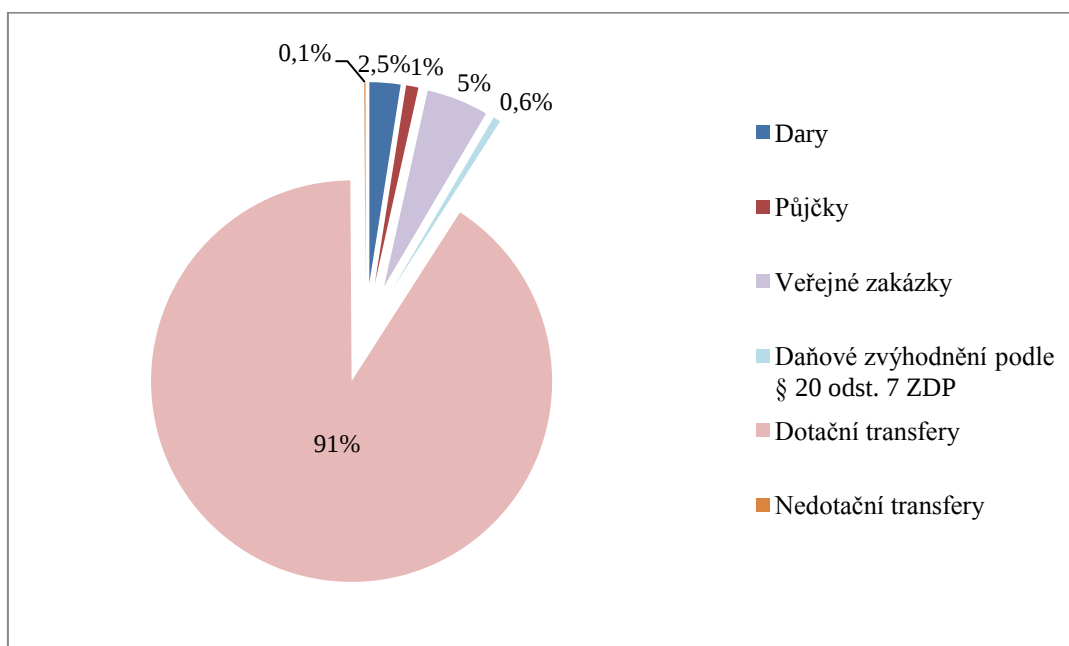
Možnosti veřejných zdrojů zahrnují jednak domácí zdroje neboli veřejné rozpočty (státní rozpočet, rozpočty krajů a obcí, státní fondy), a jednak zahraniční zdroje (fondy a programy EU, Finanční mechanismy EHP a Norska, Program švýcarsko-české spolupráce).

2.2.1 Domácí zdroje

2.2.1a Dotace z veřejných rozpočtů a státních fondů

NNO mohou získat finanční prostředky z jednotlivých úrovní veřejné správy. Nejčastějším způsobem, kterým jsou veřejné finanční prostředky alokovány jednotlivým NNO, jsou dotace (viz Graf 1). Dotacemi se dle § 3 písm. a) velkých rozpočtových pravidel rozumí peněžní prostředky (veřejného rozpočtu) poskytnuté právnickým nebo fyzickým osobám na stanovený účel na základě rozhodnutí nebo veřejnoprávní smlouvy o poskytnutí dotace.¹⁰² Jde o transfery (výdaje), proti kterým nestojí přímá protihodnota.¹⁰³

Graf 1 Financování NNO z veřejných rozpočtů – způsoby alokace

Zdroj: PROUZOVÁ, Zuzana. Financování českého neziskového sektoru z veřejných rozpočtů. In: *Seminář Rady vlády pro nestátní neziskové organizace „Trendy a charakteristiky českého neziskového sektoru 10 let po vstupu ČR do EU“*. [online]. Rada vlády pro nestátní neziskové organizace, 2014 [cit. 8. 6. 2015].

¹⁰² § 14 odst. 4 velkých rozpočtových pravidel, § 10a odst. 3 malých rozpočtových pravidel

¹⁰³ § 2 odst. 2 vyhlášky č. 323/2002 Sb. o rozpočtové skladbě, ve znění pozdějších předpisů

Poskytování dotací ze státního rozpočtu upravují především velká rozpočtová pravidla a zákon o státním rozpočtu na příslušný rok. Poskytovatelem dotace může být ústřední orgán státní správy, Úřad práce ČR, Akademie věd ČR, Grantová agentura ČR, Technologická agentura ČR nebo organizační složka státu určená zvláštním zákonem. O poskytnutí dotace je rozhodováno na základě žádosti NNO. Na dotaci není právní nárok vyjma případů, kdy zvláštní právní předpis stanoví jinak.¹⁰⁴

Důležitým dokumentem jsou Zásady vlády pro poskytování dotací ze státního rozpočtu České republiky nestátním neziskovým organizacím ústředními orgány státní správy (dále jen „Zásady“), které sjednocují základní principy poskytování dotací NNO ze státního rozpočtu a jsou závazným předpisem pro ústřední orgány státní správy poskytující dotace NNO.¹⁰⁵ Ústřední orgány si mohou upravit poskytování dotací ve své kompetenci svými předpisy a pokyny nad rámec Zásad. Většina programů vyžaduje 30% spoluúčast NNO na financování projektu.¹⁰⁶

V rámci státní dotační politiky jsou každoročně schvalovány vládou Hlavní oblasti státní dotační politiky vůči NNO, které vyjadřují státem preferované oblasti, kam by měly dotace směřovat primárně.¹⁰⁷ Pro rok 2015 je stanoveno 17 podporovaných oblastí.

Dotace poskytnuté prostřednictvím státní dotační politiky nepředstavují veškerý objem dotací poskytnutých NNO z veřejných rozpočtů. NNO mohou získat finanční prostředky i mimo režim státní dotační politiky. Finanční prostředky formou dotace jsou poskytovány mimo režim státní dotační politiky například na výzkum a vývoj,¹⁰⁸ spolufinancování některých projektů EU nebo prostřednictvím resortních politik, kdy jednotlivá ministerstva poskytují dotace ve svém vlastním režimu nezávisle na hlavních oblastech.¹⁰⁹

¹⁰⁴ § 14 odst. 1 – odst. 3 velkých rozpočtových pravidel

¹⁰⁵ Vláda ČR. *Vláda schválila změnu zásad financování neziskových organizací*. [online]. Vláda ČR, publikováno 6. 8. 2014 [cit. 2. 6. 2015].

¹⁰⁶ Vláda ČR. Úplné znění zásad vlády pro poskytování dotací ze státního rozpočtu České republiky nestátním neziskovým organizacím ústředními orgány státní správy schváleno usnesením vlády České republiky ze dne 1. února 2010 č. 92, ve znění usnesení vlády ze dne 19. června 2013 č. 479 a usnesení vlády ze dne 6. srpna 2014 č. 657. [online]. Vláda ČR, © 2009–2015, s. 3, 6 [cit. 2. 6. 2015].

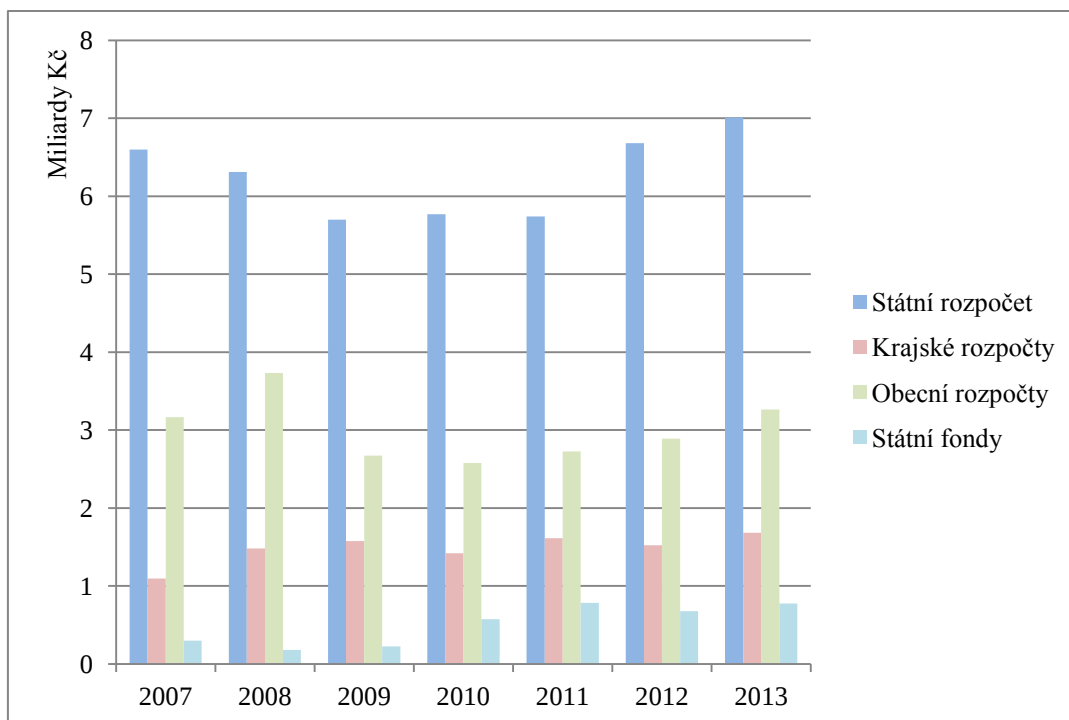
¹⁰⁷ STEJSKAL, KUVÍKOVÁ, MAŤÁTKOVÁ, op. cit., s. 114–115.

¹⁰⁸ Zákon č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací), ve znění pozdějších předpisů.

¹⁰⁹ HYÁNEK, PROUZOVÁ, ŠKARABELOVÁ, op. cit., s. 239.

Z rozpočtů krajů a obcí jsou dotace NNO poskytovány na základě malých rozpočtových pravidel a zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů, resp. zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů. V případě krajů i obcí je poskytování dotací projevem výkonu samosprávy, dotační politika státu se na ně tedy nevztahuje. Následující graf zobrazuje poměr dotací poskytnutých z jednotlivých úrovní veřejných rozpočtů a státních fondů.

Graf 2 Dotace NNO z veřejných rozpočtů a státních fondů

Zdroj: PROUZOVÁ, Zuzana, ALMANI TŮMOVÁ, Kateřina. *Rozbory financování nestátních neziskových organizací z veřejných rozpočtů z let 2007–2013*. [online]. Rada vlády pro nestátní neziskové organizace [cit. 8. 6. 2015], vlastní zpracování.

Z grafu je patrné, že více než 50 % objemu dotací poskytnutých NNO pochází každoročně ze státního rozpočtu. V roce 2013 bylo NNO poskytnuto formou dotace téměř 13 mld. Kč, z toho 7 mld. Kč (55,1 %) pocházelo ze státního rozpočtu. Největší objem prostředků pochází každoročně z rozpočtové kapitoly Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (48,2 %) a Ministerstva práce a sociálních věcí (35,2 %), čemuž odpovídají i nejvíce podporované oblasti – tělovýchova, která se na celkovém objemu dotací podílí

45 % a sociální věci a politika zaměstnanosti s 35,4 %.¹¹⁰ Podle Rozborů financování nestátních neziskových organizací z veřejných rozpočtů z let 2007–2013, které jsou každoročně vypracovány a předkládány Vládě ČR, se počet příjemců výrazně nemění, má spíše klesající tendenci, a naopak objem dotací se pozvolna zvyšuje. To znamená, že z dlouhodobého hlediska se průměrná výše dotace na jednoho příjemce zvyšuje.

V roce 2013 pocházelo z rozpočtů krajů a rozpočtu hl. m. Prahy 1,68 mld. Kč (13,2 %), z rozpočtů obcí 3,26 mld. Kč (25,6 %). Z krajských i obecních rozpočtů plyne nejvíce prostředků na oblast tělovýchovy, dále na sociální věci a politiku zaměstnanosti, na kulturu a ochranu památek.¹¹¹ U dotací z krajských rozpočtů dochází ke zvyšování počtu příjemců, tedy k opačnému trendu oproti státním dotacím. U obecních rozpočtů nejsou tyto údaje k dispozici.

NNO mohou čerpat dotace i ze státních fondů. Konkrétně se jedná o Státní fond životního prostředí, Státní fond kultury, Státní fond kinematografie, Státní fond rozvoje bydlení, Státní zemědělský a intervenční fond a Státní fond dopravní infrastruktury. Největší objem dotací poskytuje každoročně Státní zemědělský intervenční fond. V roce 2013 činila výše dotací ze státních fondů 775 mil. Kč, což představuje 6,1 % z celkového objemu dotací poskytnutých NNO z jednotlivých úrovní veřejných rozpočtů a státních fondů. Obecně lze konstatovat, že objem prostředků z těchto fondů poskytovaných NNO má dlouhodobě rostoucí tendenci.¹¹²

Zásadní problém spojený s financováním NNO prostřednictvím dotací představuje především poskytování dotací na pouhý jeden rozpočtový rok. U projektu, který je dlouhodobého charakteru, je třeba žádat o dotaci opakovaně každý rok a to s vědomím, že dotace může, ale nemusí být znovu přidělena. Finanční prostředky navíc NNO obdrží v roce, ve kterém mají být použity, zpravidla se zpožděním. Mezitím musí použít vlastní úspory nebo jiný náhradní zdroj.¹¹³

¹¹⁰ PROUZOVÁ, Zuzana, ALMANI TŮMOVÁ, Kateřina. *Rozbor financování nestátních neziskových organizací z veřejných rozpočtů v roce 2013*. [online]. Rada vlády pro nestátní neziskové organizace, 2015, s. 6–14 [cit. 8. 6. 2015].

¹¹¹ Tamtéž s. 15, 21–24.

¹¹² Tamtéž s. 24–26.

¹¹³ ŠKARABELOVÁ et al., op. cit., s. 41–42.

2.2.1b Veřejné zakázky

Veřejné zakázky jsou vedle dotací další formou přímého financování z veřejných rozpočtů a zároveň představují formu spolupráce veřejného a soukromého sektoru při zabezpečování veřejných statků. Zadávání veřejných zakázek je upraveno zákonem č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, ve znění pozdějších předpisů, s cílem zabezpečit hospodárné vynakládání veřejných prostředků.¹¹⁴ V souvislosti se zadáváním veřejných zakázek se často hovoří právě o jejich transparentnosti a efektivitě.

Údaje o objemu veřejných zakázek přidělených NNO neexistují v ucelené podobě, nicméně lze konstatovat, že veřejné zakázky nepředstavují významný zdroj financování NNO.¹¹⁵

2.2.1c Smlouva o dlouhodobé spolupráci

Vláda ČR schválila 6. srpna 2014 změnu Zásad, která zavedla možnost uzavírat smlouvy o dlouhodobé spolupráci mezi ústředním orgánem státní správy a vybranou NNO. Tato změna by měla přispět k systémovější spolupráci mezi těmito subjekty tím, že umožní částečně překlenout časový horizont jednoho roku, na který jsou dotace poskytovány.¹¹⁶

NNO často poskytují služby, které stát sám není schopen zajistit a jejich podpora se každoročně opakuje. Jak již bylo zmíněno, NNO obdrží finanční prostředky zpravidla se zpožděním a zároveň bez jistoty, že jim bude dotace na další rok opět přiznána. Smlouva o dlouhodobé spolupráci by jim v tomto měla po dobu svého trvání poskytnout větší jistotu. Z pohledu ústředního orgánu státní správy by naopak došlo ke snížení administrativní zátěže při každoročním procesu schvalování a uvolňování dotací.¹¹⁷ Smlouva o dlouhodobé spolupráci by tak měla přinést výhody pro oba subjekty.

Smlouvu lze uzavřít za podmínky, že daná NNO naplňuje priority schválené vládou¹¹⁸ a ústřední orgán stanoví a zveřejní podmínky pro výběr NNO, aby byl výběr transparentní a nediskriminační. Vzor smlouvy je přílohou Zásad.¹¹⁹

¹¹⁴ PEKOVÁ, PILNÝ, JETMAR, op. cit., s. 50, 84.

¹¹⁵ HYÁNEK, Vladimír, PROUZOVÁ, Zuzana, ŠKARABELOVÁ, Simona. *Neziskové organizace ve veřejných službách*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2007, s. 233–234, 252.

¹¹⁶ Vláda ČR. *Vláda schválila změnu zásad financování neziskových organizací*. [online]. Vláda ČR, publikováno 6. 8. 2014 [cit. 2. 6. 2015].

¹¹⁷ Tamtéž

¹¹⁸ Priority jsou určeny zejména Hlavními oblastmi státní dotační politiky vůči NNO.

2.2.2 Zahraniční zdroje

2.2.2a Fondy EU

NNO mohou využít také podpory z unijních zdrojů. Prostředky mohou čerpat především z národních programů (zejména strukturálních fondů EU) a z komunitárních programů. Pro NNO jako příjemce je výhodou, že dotace jsou často víceleté a tím umožňují NNO plánovat dlouhodoběji, zpravidla jsou také řádově vyšší než dotace národní. Na druhou stranu pro jejich získání je třeba předložit žádost o dotaci a v jejím rámci dobře zpracované projektové dokumenty. Také je třeba vzít v úvahu, že u strukturální politiky EU se uplatňuje princip adicionality, což znamená, že NNO musí počítat s určitou mírou spolufinancování.¹²⁰

Strukturální fondy jsou prostředkem politiky hospodářské a sociální soudržnosti EU. V současnosti existují dva strukturální fondy – Evropský fond pro regionální rozvoj a Evropský sociální fond. Prostředky jsou NNO poskytovány prostřednictvím tzv. operačních programů, přičemž nejvíce jich je čerpáno z Evropského sociálního fondu. Z prostředků těchto fondů a Fondu soudržnosti určených na programové období 2014–2020 má ČR možnost čerpat přibližně 22 mld. EUR (cca 572 mld. Kč), což je v porovnání s předchozími obdobími cca o 4,7 mld. EUR méně. Vedle těchto fondů lze čerpat prostředky i z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova a z Evropského námořního a rybářského fondu. Každý z těchto fondů je zaměřen na specifickou oblast a pro podporu z nich platí různá pravidla.¹²¹

Komunitární programy jsou financovány přímo z rozpočtu EU a jsou určeny přímo na konkrétní program. Zpravidla je spravuje a jednotlivé výzvy připravuje Evropská komise. Jejich cílem je podpořit mezinárodní spolupráci subjektů z jednotlivých členských zemí, jednou z častých podmínek pro žadatele je vytvoření partnerství mezi subjekty z různých států. Stejně jako v případě operačních programů financovaných ze strukturálních fondů jde o programy víceleté.¹²²

¹¹⁹ Vláda ČR. Úplné znění zásad vlády pro poskytování dotací ze státního rozpočtu České republiky nestátním neziskovým organizacím ústředními orgány státní správy schváleno usnesením vlády České republiky ze dne 1. února 2010 č. 92, ve znění usnesení vlády ze dne 19. června 2013 č. 479 a usnesení vlády ze dne 6. srpna 2014 č. 657. [online]. Vláda ČR, © 2009–2015, s. 4 [cit. 2. 6. 2015].

¹²⁰ BOUKAL et al., op. cit., s. 179–180.

¹²¹ Ministerstvo financí ČR. Strukturální fondy. [online]. Ministerstvo financí ČR, aktualizováno 28. 7. 2014 [cit. 8. 6. 2015].

¹²² BOUKAL et al., op. cit., s. 179–180.

2.2.2b Finanční mechanismus EHP a Norska

Další možnost financování je čerpání z fondů Evropského hospodářského prostoru (dále jen „EHP“) a Norska. V květnu 2004 zahájily tři nečlenské státy EU finanční spolupráci, která vedla k založení Fondu EHP a Norského fondu. Zakládajícími členy byly Island, Lichtenštejnsko a Norsko.¹²³ Cílem je přispívat prostřednictvím těchto fondů ke snižování ekonomických a sociálních rozdílů v EHP a k posilování spolupráce a kontaktů se státy ve střední, východní a jižní Evropě.¹²⁴ Funkci Národního kontaktního místa pro programy z těchto fondů plní Ministerstvo financí, které je obecně zodpovědné za řízení aktivit spojených s finančními mechanismy EHP/Norska v ČR.¹²⁵

Finanční prostředky lze získat v rámci programových období, která trvají pět let. Pro období 2004–2009 činila celková výše podpory pro ČR 110,9 mil. EUR. Celková výše podpory, kterou ČR obdrží v rámci období 2009–2014 činí 131,8 mil. EUR.¹²⁶ Podpora směřuje na projekty rozvoje a spolupráce neziskových organizací, výzkumných institucí a subjektů veřejného i soukromého sektoru. Programové oblasti jsou zaměřeny na ochranu životního prostředí, uchovávání kulturního dědictví, zdravotnictví, vědu a výzkum, rozvoj občanské společnosti, rovnost pohlaví, rizikové děti a mládež.¹²⁷ Pro neziskové organizace jsou zřízeny speciální programy a v rámci několika programů jsou otevřená tzv. malá grantová schémata.¹²⁸

Podpora je rozdělena do několika programů, z nichž většinu spravuje Ministerstvo financí ve spolupráci s příslušnými ministerstvy. Otevřené výzvy k předkládání žádostí vyhlašuje zprostředkovatel příslušného programu.¹²⁹ Aktuální informace a dokumenty lze nalézt na oficiálních stránkách Ministerstva financí, na www.eeagrants.cz a také na oficiálních stránkách ostatních ministerstev, týká-li se program jejich rezortu. Žadatelé o grant jsou povinni předložit vyplněný formulář žádosti s požadovanými přílohami na

¹²³ Národní agentura pro evropské vzdělávací programy. Norské fondy a fondy EHP. [online]. NAEP, © 2007–2015 [cit. 27. 5. 2015].

¹²⁴ Ministerstvo vnitra ČR. EHP a Norské fondy. [online]. Ministerstvo vnitra ČR, © 2015 [cit. 27. 5. 2015].

¹²⁵ Nadace rozvoje občanské společnosti. Národní kontaktní místo. [online]. NROS, © 2010 [cit. 27. 5. 2015].

¹²⁶ EEA Grants - Norway Grants. Where we work – Czech republic. [online]. EEA Grants - Norway Grants. [cit. 27. 5. 2015].

¹²⁷ Ministerstvo vnitra ČR. EHP a Norské fondy. [online]. Ministerstvo vnitra ČR, © 2015 [cit. 27. 5. 2015].

¹²⁸ Krajský úřad Jihomoravského kraje. EHP a Norské fondy – programy pro Českou republiku. [online]. Krajský úřad Jihomoravského kraje [cit. 28. 5. 2015].

¹²⁹ Tamtéž

základě výzvy do určitého data. Výše spolufinancování pro neziskové organizace je stanovena na 10 %. Konkrétní specifikace procentuální výše k jednotlivým subjektům je součástí jednotlivých výzev.

Mimo Finančních mechanismů EHP a Norska a mohou NNO získat finance také z Programu švýcarsko-české spolupráce, který obdobně jako Fondy EHP a Norska zahrnuje kromě jiného tzv. blokové granty, kde jsou zvláště vyčleněné prostředky určené výhradně pro NNO.

2.3 Dárcovství

Právní úprava darování je obsažena v § 2055 a násl. ObčZ. „*Darovací smlouvou dárce bezplatně převádí vlastnické právo k věci nebo se zavazuje obdarovanému věc bezplatně převést do vlastnictví a obdarovaný dar nebo nabídku přijímá.*“ Nejběžnější formou jsou dary finanční, ale NNO lze podporovat i formou darů věcných. Písemná forma smlouvy je vyžadována v případě, že se dárce rozhodne darovat věc zapsanou do veřejného seznamu (například nemovitou věc podléhající zápisu do katastru nemovitostí), nebo nedojde-li k odevzdání věci zároveň s projevem vůle darovat a přijmout dar.¹³⁰ Dar může být účelově vázaný, jinými slovy dárce má možnost vybrat konkrétní aktivitu nebo projekt, na nějž budou prostředky použity.

Neziskové organizace se může dotknout ustanovení § 2067 odst. 1 ObčZ stanovující neplatnost darování v situaci, kdy je dar poskytnut osobě, která provozuje zařízení, kde se poskytují zdravotnické nebo sociální služby, či osobě, která takové zařízení spravuje nebo je v něm zaměstnána, pokud se uskutečnilo v době, kdy dárce byl v péči, nebo jinak přijímal služby takového zařízení.

Dary pochází jak od jednotlivců, tak od firem,¹³¹ rozlišujeme tedy dárcovství individuální a firemní. Získávání nových dárců a udržení stávajících je součástí celkové fundraisingové strategie dané organizace.

¹³⁰ § 2057 ObčZ

¹³¹ Pojem *firma* je běžně používán v různých souvislostech a z právního hlediska často v nesprávném významu, neboť obchodní firma je podle § 423 odst. 1 ObčZ jméno, pod kterým je podnikatel (fyzická i právnická osoba) zapsán do obchodního rejstříku. V praxi, především v běžném jazyce, je používán jako označení podnikatele, závodu (podniku) či obchodní společnosti, což někdy způsobuje praktické potíže. Vzhledem k tradici užívání tohoto pojmu v souvislosti s *firemním dárcovstvím*, si dovoluji jej

2.3.1 Individuální dárcovství

Každoroční finanční příspěvky na charitu poskytuje pouze asi 20 % Čechů. Nejvíce podpory plyne na pomoc dětem a chudým lidem. Ochota pomoci se výrazně projevuje při přírodních katastrofách, kde se Češi naopak pohybují nad evropským průměrem.¹³²

Pro NNO jsou velmi důležití dárci, kteří přispívají opakovaně a často, i když třeba malými částkami. Individuální fundraising se liší od získávání dotací a příspěvků z veřejných zdrojů zejména způsobem komunikace, rozsahem informací a jejich prezentací. Základem individuálního dárcovství je budování osobního vztahu mezi NNO a jejími dárci.¹³³ Při vybudování dobrého vztahu může NNO získat větší obnos prostřednictvím darování pro případ smrti.¹³⁴

Podle údajů Ministerstva financí z daňových přiznání fyzických osob¹³⁵ se individuální dárcovství pozvolna rozvíjí, ale k využití jeho potenciálu je potřeba jej více podpořit. Jeho výhodou je především to, že jej aktuální hospodářská situace neovlivňuje tak výrazně jako firemní dárcovství.¹³⁶

2.3.2 Firemní dárcovství

Firemní filantropie je součástí konceptu *společenské odpovědnosti firem*. Firemní dárcovství může mít různou podobu od finančních darů přes věcné dary až po poskytování různých služeb zdarma nebo za výhodnější sazby. Firmy mohou oslovit za účelem podpory NNO nejen své zaměstnance, ale i zákazníky či obchodní partnery. Některé velké obchodní společnosti založily vlastní firemní nadaci příp. nadační fond, například ČEZ a O2.¹³⁷ Firemní nadace nejsou v zákoně specificky vymezeny, podléhají pravidlům určeným obecně pro tuto právní formu. Firemní nadace jsou ve své činnosti podporovány zakladatelem na základě nastavených kritérií (ročně určitým procentem ze zisku/obratu, fixně nastavenou částkou, pokrytím provozních výdajů apod.). Za účelem rozvoje

použit v této práci ve významu, který mu přikládá běžný jazyk, tedy ve smyslu, jak jej chápe široká veřejnost.

¹³² KALOUSOVÁ, Pavlína. *Dárcovství a filantropie firem a individuálních dárců*. [online]. Vláda ČR, publikováno 18. 3. 2015. s. 2 [cit. 6. 6. 2015].

¹³³ BOUKAL et al., op. cit., s. 77–78, 194.

¹³⁴ § 2063 ObčZ

¹³⁵ Tyto data podávají pouze rámcový přehled, neboť se týkají jen fyzických osob, které uplatnily odpočet hodnoty daru od základu daně a navíc zahrnují nejen dary NNO, skutečný objem darů od jednotlivců je obtížné zjistit.

¹³⁶ KALOUSOVÁ, Pavlína. *Dárcovství a filantropie firem a individuálních dárců*. [online]. Vláda ČR, publikováno 18. 3. 2015. s. 2 [cit. 6. 6. 2015].

¹³⁷ Tamtéž, s. 5.

firemního dárcovství vznikla v září 2011 při Fóru dárců Asociace firemních nadací a fondů.¹³⁸

V některých oborech se ekonomická situace projevuje stagnací či klesáním podpory směřující NNO. Při srovnání poměru poskytnutých darů vůči zisku firmy tvoří průměr darovaných prostředků převážně méně než 1 %. V ostatních zemích se průměr pohybuje mezi 1–1,4 %. I v zahraničí platí pravidlo, že čím větší společnost, tím nižší procento daruje. Z údajů Ministerstva financí získaných na základě daňových přiznání právnických osob vyplývá, že v průběhu posledních let nedošlo k výrazným změnám v počtu dárců, ani v objemu darů. Také v této oblasti by mohla vhodná politika státu přispět k rozvoji.¹³⁹

2.3.3 Veřejné sbírky

Veřejné sbírky jsou neadresnou formou dárcovství. Veřejné sbírky patří k jednomu z významných zdrojů financování činnosti NNO zejména od individuálních dárců. Podmínky jejich pořádání upravuje zákon č. 117/2001 Sb., o veřejných sbírkách a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Za veřejnou sbírku se dle § 1 zákona o veřejných sbírkách považuje „*získávání a shromažďování dobrovolných peněžitých příspěvků od předem neurčeného okruhu přispěvatelů pro předem stanovený veřejně prospěšný účel...*“ Shromažďování věcných darů tomuto zákonu nepodléhá. Organizovat veřejnou sbírku může pouze právnická osoba (příp. obec a kraj), jež doručí 30 dnů předem dnem zahájení sbírky písemné oznámení příslušnému krajskému úřadu.

Veřejná sbírka může probíhat současně více způsoby vymezenými podle § 9 zákona o veřejných sbírkách: shromažďováním příspěvků na předem vyhlášeném zvláštním bankovním účtu, sběracími listinami, pokladničkami, prodejem předmětů, prodejem vstupenek na veřejná kulturní, sportovní anebo jiné všeobecně přístupné akce, dárcovskými textovými zprávami, složením hotovosti do pokladny. Při prodeji předmětů a vstupenek musí být příspěvek zahrnut v jejich ceně a je třeba o nich vést evidenci.¹⁴⁰ U sbírky prováděné pokladničkami je nutné předem oznámit jejich počet a umístění obecnímu úřadu, nebo oznámit, že pokladničky budou přenosné. Pokladničky musí být zabezpečené proti odcizení, neoprávněnému otevření a zapečetěné obecním úřadem.

¹³⁸ Firemní nadace a firemní nadační fondy. [online]. Fórum dárců, © 2013 [cit. 6. 6. 2015].

¹³⁹ KALOUSOVÁ, Pavlína. *Dárcovství a filantropie firem a individuálních dárců*. [online]. Vláda ČR, publikováno 18. 3. 2015. s. 6–10 [cit. 6. 6. 2015].

¹⁴⁰ § 12 odst. 2 a § 13 odst. 2 zákona o veřejných sbírkách

Otevření pokladničky musí být přítomni oprávněný zástupce právnické osoby a zaměstnanec obce.¹⁴¹

Na úhradu nákladů sbírky lze použít nejvýše 5 % z celkového hrubého výtěžku. Čistý výtěžek sbírky musí být použit výhradně ke stanovenému účelu sbírky.¹⁴² Kontrolu a dozor nad konáním sbírek provádí příslušný krajský úřad, jemuž je také předkládáno vyúčtování sbírky.¹⁴³ Finanční prostředky získané veřejnou sbírkou se považují za prostředky sloužící veřejně prospěšné činnosti, nikoli za „soukromé“ prostředky NNO pořádající sbírku,¹⁴⁴ což dokládá i postup v případě, že čistý výtěžek není ve stanoveném termínu plně využit. V takové situaci je krajský úřad oprávněn rozhodnout o převedení nevyužitého výtěžku do rozpočtu kraje a následně i o jeho účelu.¹⁴⁵

Ustanovení § 26 odst. 2 zákona o veřejných sbírkách svěřuje vedení centrální evidence sbírek Ministerstvu vnitra, na jehož oficiálních webových stránkách si může každý vyhledat aktuální informace o pořádaných sbírkách. Pravidla pro konání sbírky kladou důraz na přehlednost a transparentnost, jejich porušení může mít za následek nejen uložení sankce, ale především ztrátu důvěryhodnosti NNO. Sbírkou, která každoročně přináší nejvyšší výtěžek, je Tříkrálová sbírka pořádaná Charitou ČR. Za rok 2014 vykázala výnos ve výši 82,3 mil. Kč.¹⁴⁶

2.3.4 Crowdfunding

Crowdfunding nabízí alternativní cestu k získání financí od velkého počtu lidí skrze internet. Termín crowdfunding vznikl jako složenina dvou anglických slov – *crowd* neboli dav a *funding* čili financování. Jak napovídá již samotný název, jedná se způsob shromažďování finančních prostředků prostřednictvím široké veřejnosti. Crowdfunding umožňuje využít sociální sítě, které jsou často pilíři marketingu při získávání „investorů“.¹⁴⁷

Mezi světově nejznámější platformy, kde je možné na tyto projekty přispět, patří Kickstarter a IndieGoGo, v českém prostředí je to například Hithit, Kreativcísobe.cz

¹⁴¹ § 11 odst. 2 zákona o veřejných sbírkách

¹⁴² § 23 odst. 2 a odst. 4 zákona o veřejných sbírkách

¹⁴³ § 24 zákona o veřejných sbírkách

¹⁴⁴ BOUKAL et al., op. cit., s. 96.

¹⁴⁵ § 24 odst. 3 a odst. 5 zákona o veřejných sbírkách

¹⁴⁶ KALOUSOVÁ, Pavlína. *Dárcovství a filantropie firem a individuálních dárců*. [online]. Vláda ČR, publikováno 18. 3. 2015. s. 3 [cit. 6. 6. 2015].

¹⁴⁷ Crowdfunding. *Firemní slovník.cz* [online]. [cit. 29. 5. 2015].

a další. Situace v ČR je ve srovnání s USA či západní Evropou v začátcích. Nicméně i česká crowdfundingová scéna se rozvíjí. Celková částka vybraná pomocí crowdfundingu k únoru 2015 činila 34,6 mil. Kč, přičemž nejvyšší obnos (1,74 mil. Kč) putoval na cestu trabantem napříč Tichomořím.¹⁴⁸

Tímto způsobem lze financovat zajímavé projekty, produkty či společnosti. Organizace (příp. jednotlivci), kterým chybí finanční prostředky na konkrétní účel, si otevrou kampaň přes některou z platforem a stanoví přesnou částku, kterou potřebují. Podle výše příspěvku určí strukturu odměn. Ty se pohybují od děkovného emailu, přes drobné suvenýry až po zaslání hudebního alba, na jehož nahrání je částka vybírána. Nestihne-li se do předem stanoveného data vybrat konkrétní částka, příspěvky jsou vráceny. K úspěchu je třeba vědět, jak oslovit přispěvovatele, a mít promyšlenou online strategii. V ČR se takto prosazují především aktivity z oblasti kultury, umění či komunitní oblasti.¹⁴⁹ Ve světě se prosazuje trend financování konkrétních výzkumných projektů.¹⁵⁰ Druhů crowdfundingu existuje celá řada. V případě, kdy takto získávají finance NNO na veřejně prospěšné účely, hovoříme o charitativním crowdfundingu. Jedná se o zajímavý zdroj financování, který otevírá neziskovým organizacím nové možnosti a který s rozvojem technologií, sociálních sítí má jistě svou budoucnost.

2.3.5 Nadační příspěvky

Nadace a nadační fondy jsou neziskovými subjekty, jež sledují účel, k němuž byly založeny, a v rámci něj finančně podporují jiné NNO. Nadace nejsou dárci ani sponzory a mají své vlastní poslání. Z toho musí NNO ucházející se o nadační příspěvky v grantových programech vycházet. Soulad mezi posláním NNO a posláním nadace je prvním krokem k úspěchu.¹⁵¹

Jednotlivé nadace a nadační fondy se odlišují postupem při podávání a posuzování žádostí o příspěvek, na rozdíl od státních či evropských institucí nepoužívají jednotné formuláře a standardizovaná výběrová kritéria. Vzhledem k tomu, že neexistuje žádný ucelený zdroj dat o objemu poskytovaných nadačních příspěvků, jsem pro rámcový přehled použila žebříček nadací a nadačních fondů sestavovaný každoročně Fórem dárců.

¹⁴⁸ ČERNÝ, Aleš. V českém crowdfundingu padl rekord. Dohromady se vybralo už 34 milionů. *Idnes.cz* [online]. MAFRA, a. s., publikováno 16. 2. 2015 [cit. 28. 5. 2015].

¹⁴⁹ Tamtéž

¹⁵⁰ Viz Petridish.org a Experiment.com

¹⁵¹ BOUKAL et al., op. cit., s. 134–135.

Celková výše nadačních příspěvků poskytnuta každoročně deseti největšími nadacemi se od roku 2010 pohybuje přibližně ve výši 431 mil. Kč. Složení první desítky nadací i nadačních fondů se částečně mění, častěji však dochází pouze ke změně pořadí v žebříčku (viz Příloha č. 1). Největšími podporovateli zůstává Nadace ČEZ, která se téměř každoročně umísťuje na prvním místě, z nadačních fondů je to Nadační fond J&T.¹⁵²

2.4 Vlastní zdroje

Příjmy z vlastní činnosti jsou další z možností získávání finančních prostředků. Tato skupina příjmů je obvykle nazývána jako zdroje samofinancování. Vlastní zdroje představují pro NNO způsob, jak si udržet finanční nezávislost na zdrojích z veřejných rozpočtů či od dárců. Jejich výhodou je, že o nich rozhoduje samotná organizace a není přitom vázána vůlí poskytovatelů, má relativně přehled a jistotu, jaká bude jejich výše v dalším období. Samofinancování nenahrazuje dotace, dárcovství aj., pouze tyto možnosti vhodně doplňuje.¹⁵³

Nejčastěji zajišťují samofinancování činnosti jako prodej vlastních výrobků a služeb, vybírání členských příspěvků, pronájem dlouhodobého hmotného majetku, příjmy z nehmotného majetku a příjmy z úroků z vkladů. Pro samofinancování je zásadní fakt, že s účinností ObčZ mohou všechny právní formy NNO podnikat.

2.4.1 Členské příspěvky

Tento zdroj je typický pro organizace založené na členském principu, využívají jej tedy především spolky. Příspěvky jsou podmínkou členství a tato povinnost vyplývá zpravidla ze stanov nebo statutu. Členové přispívají na činnost organizace formou finančních příspěvků v předem stanovené výši za určité období a z toho jim plynou různé benefity.¹⁵⁴ Pro NNO představují příspěvky pravidelný a stálý příjem, jehož evidence sice není administrativně náročná, ale vzhledem k jeho výši představuje většinou pouze doplňkový zdroj.¹⁵⁵

¹⁵² Fórum dárců. Výroční zprávy z let 2007 a 2013. [online]. © 2010 Fórum dárců [cit. 1. 6. 2015].

¹⁵³ STEJSKAL, KUVÍKOVÁ, MAŤÁTKOVÁ, op. cit., s. 106.

¹⁵⁴ TETŘEVOVÁ, Liběna. *Veřejná ekonomie*. 1. vyd. Praha: Professional Publishing, 2008, s. 47.

¹⁵⁵ BOUKAL et al., op. cit., s. 152.

2.4.2 Podnikání

Jak již bylo zmíněno výše, NNO mohou provozovat aktivity, které odpovídají vymezení podnikání podle § 420 ObčZ, v rozsahu, v jakém jim to právní řád a zakladatel dovolí. Nutno zdůraznit, že situace není u všech NNO stejná. Rozdíly a možnosti jednotlivých právních forem byly blíže popsány v podkapitole 1.4.

Na jednu stranu může podnikatelská činnost posloužit jako prostředek k dosahování hlavního účelu NNO, na druhou stranu v souvislosti s ní vyvstávají určitá rizika, která by organizace měla vždy předem zvážit. Nejedná se pouze o rizika související s podnikáním jako takovým (ekonomická ztráta, zadlužení, ztráta a poškození dobrého jména apod.), ale např. použití zisku na jiný než veřejně prospěšný účel, zaměření se na podnikání místo hlavního poslání, změna motivace a nároků zaměstnanců, rozpory mezi členy.¹⁵⁶

2.4.3 Sponzoring

V praxi dochází často k záměně pojmů sponzor a dárcce. Sponzorem je fyzická nebo právnická osoba, která za poskytnutí finančních či nefinančních prostředků očekává od NNO určitou protihodnotu, a to poskytnutí propagační nebo reklamní služby. Sponzorská smlouva, resp. smlouva o reklamě, je uzavírána jako smlouva inominátní podle § 1746 odst. 2 ObčZ. Sponzorování od dárcovství odlišuje nejen motivem, ale i režimem zdanění, čemuž se věnuje následující podkapitola.

2.4.4 Příjmy z loterií a tombol

Zdrojem příjmů NNO mohou být příjmy z provozování peněžitých a věcných loterií a tombol, které upravuje zákon o loteriích a jiných podobných hrách č. 202/1990 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále jen „loterijní zákon“).

Z pohledu subjektu vydávajícího povolení lze loterie a tomboly rozdělit na (1) tomboly s herní jistinou do 50 000 Kč a věcné loterie s herní jistinou do 200 000 Kč, (2) ostatní loterie a tomboly. Pro ostatní loterie a tomboly stanoví loterijní zákon přísnější podmínky. U všech loterií je navíc povinnost složit peněžitou jistotu ve výši 50 000 Kč.

¹⁵⁶ STEJSKAL, KUVÍKOVÁ, MAŤÁTKOVÁ, op. cit., s. 96.

Pokud chtějí NNO pořádat loterii či jinou podobnou hru, zpravidla při příležitosti konání charitativní akce, volí tombolu právě z těchto důvodů.¹⁵⁷

K pořádání tomboly je třeba povolení obecního úřadu (resp. úřad městské část nebo městského obvodu). Správní poplatek činí 500 Kč.¹⁵⁸ Účelem tomboly nesmí být mimo jiné krytí výdajů na pořádání akce, na níž není vybíráno vstupné. Slosování musí být veřejné, s herní jistinou nad 20 000 Kč je nutná účast orgánu státního dozoru, kterým je zpravidla orgán povolující tombolu.¹⁵⁹

V minulosti mohly NNO získat finanční prostředky z titulu tzv. odvodu části výtěžku z provozování loterií a jiných podobných her na veřejně prospěšné účely.¹⁶⁰ I přes snahu zprůhlednit způsob využití prostředků, se objevily případy, kdy byly použity na jiné účely. To vedlo až k tomu, že zákonem č. 458/2011 Sb., o změně zákonů související se zřízením jednoho inkasního místa a dalších změnách daňových a pojistných zákonů, byla k 1. lednu 2012 zrušena povinnost odvádět část výtěžku na veřejně prospěšné účely. Na základě ustanovení § 41i loterijního zákona, upravujícího rozpočtové určení odvodu, plyne nově zavedený odvod z loterií a jiných podobných her do rozpočtů obcí a státního rozpočtu.

Od 1. ledna 2014 dává loterijní zákon v § 41da možnost uplatnit slevu na dílčím odvodu z loterií a kursových sázek do výše hodnoty peněžitých darů poskytnutých Českému olympijskému výboru, který je použije na účely tělovýchovné a sportovní. Dílčí odvod lze snížit maximálně o 25 % tohoto odvodu. Pro NNO to znamená ztrátu jednoho zdroje. Teoreticky mohou žádat obci či stát o část těchto prostředků, nicméně žádný právní nárok na ně již nemají. Pro představu, o jakou částku se jednalo, lze uvést, že za rok 2011 odvedli provozovatelé loterií a jiných podobných her na veřejně prospěšné účely 3,04 mld. Kč (po odečtení částky plynoucí do rozpočtu obcí).¹⁶¹

¹⁵⁷ VÍT, Petr. *Praktický právní průvodce pro neziskové organizace*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, a. s., 2015, s. 106.

¹⁵⁸ Rozhodnutí o prominutí části správního poplatku za přijetí žádosti o vydání nebo změnu povolení k provozování loterie nebo jiné podobné hry uvedené v ustanovení § 2 písm. b) zákona č. 202/1990 Sb., o loteriích a jiných podobných hrách, ve znění pozdějších předpisů, podle položky 21 sazebníku zákona č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění zákona č. 458/2011 Sb.; č. j. MF-85947/2013/39-3903 ze dne 22. listopadu 2013

¹⁵⁹ § 10 písm. b) loterijního zákona

¹⁶⁰ § 4d zákona o loteriích a jiných podobných hrách č. 202/1990 Sb., ve znění zákona č. 300/2011 Sb.

¹⁶¹ Ministerstvo financí ČR. Hodnocení vyúčtování prostředků na veřejně prospěšné účely za rok 2011. [online]. Ministerstvo financí ČR, publikováno 1. 8. 2012. [cit. 29. 5. 2015].

2.5 Nepřímé zdroje

Nepřímým financováním se rozumí způsob, kdy dochází ke snížení výdajů organizace a tudíž k ušetření finančních prostředků. Do skupiny nástrojů nepřímého financování patří mimo níže uvedených daňových zvýhodnění, asignací a dobrovolnictví, také poplatková zvýhodnění, zvýhodněné pronájmy, půjčky, prodeje či služby za symbolickou cenu.

2.5.1 Daňová zvýhodnění

Stejně jako jiné právnické osoby se i NNO setkávají v průběhu svého působení s řadou daňových povinností. Stát zohledňuje význam NNO a podporuje je i nepřímo prostřednictvím různých osvobození a odčitatelných položek. V praxi se NNO nejčastěji setkávají s daňovými povinnostmi stanovenými zákonem č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZDP“), této oblasti se proto budu věnovat podrobněji.

2.5.1a Daň z příjmu

Spolu s návrhem zákona o statusu veřejné prospěšnosti procházel legislativním procesem i balíček daňových změn, jenž vázal daňová zvýhodnění na status veřejné prospěšnosti. V důsledku zamítnutí zákona o statusu veřejné prospěšnosti však musela být novela ZDP přepracována a to v poměrně krátké době. Výsledkem je § 17a ZDP a konstrukt tzv. veřejně prospěšného poplatníka, jenž zahrnuje soukromoprávní i veřejnoprávní subjekty.

Veřejně prospěšný poplatník je v § 17a odst. 1 ZDP definován jako *„poplatník, který v souladu se svým zakladatelským právním jednáním, statutem, stanovami, zákonem nebo rozhodnutím orgánu veřejné moci jako svou hlavní činnost vykonává činnost, která není podnikáním.“* Ustanovení § 17a odst. 2 ZDP obsahuje negativní vymezení, které mimo jiné vylučuje z této kategorie všechny obchodní korporace a rovněž nadace, které dle svého zakladatelského právního jednání slouží k podpoře osob blízkých zakladatelů, nebo jejichž činnost k takové podpoře směřuje. Kromě těchto nadací se za veřejně prospěšného poplatníka považují všechny NNO.

U veřejně prospěšného poplatníka nejsou předmětem daně příjmy z nepodnikatelské činnosti, jestliže výdaje vynaložené podle ZDP v souvislosti s prováděním této činnosti jsou vyšší, a dále dotace, příspěvky, podpory nebo jiná obdobná

plnění z veřejných rozpočtů.¹⁶² Naopak, ZDP v § 18a odst. 2 stanoví, že předmětem daně je vždy příjem z reklamy, z členského příspěvku,¹⁶³ příjem v podobě úroku¹⁶⁴ a z nájemného. U obecně prospěšných společností a ústavů jsou předmětem daně všechny jejich příjmy, mají tzv. široký základ daně.¹⁶⁵ Veřejně prospěšní poplatníci musí vést účetnictví tak, aby byly vedeny odděleně příjmy, které jsou předmětem daně, od příjmů, které předmětem daně nejsou, nebo jsou, ale jsou od daně osvobozeny. Totéž platí pro vedení výnosů (nákladů).¹⁶⁶

Hledisko NNO

Dary neboli bezúplatné příjmy jsou zařazené do kategorie *Ostatní příjmy*.¹⁶⁷ Bezúplatné příjmy jsou předmětem daně z příjmů, ale pro veřejně prospěšné poplatníky je zakotvena v § 19b odst. 2 písm. b) ZDP možnost uplatnit osvobození. Příjmy z darování u veřejně prospěšných poplatníků jsou osvobozeny od daně z příjmů za podmínky, že takto získaný bezúplatný příjem bude použit na zákonem stanovené účely: na vědu a vzdělávání, na výzkumné a vývojové účely, na kulturu, na školství, na policii, na požární ochranu, na podporu a ochranu mládeže, na ochranu zvířat a jejich zdraví, na účely sociální, zdravotnické a ekologické, humanitární, charitativní, náboženské pro registrované církve a náboženské společnosti, na tělovýchovné a sportovní, na odstraňování následků živelní pohromy, nebo na jeho kapitálové dovybavení. Je-li bezúplatný příjem použit na jiný než vymezený účel, je tento příjem dodatečně zdaněn, a to v roce porušení podmínky.¹⁶⁸

Dle § 19b odst. 2 písm. c) a d) ZDP se od daně dále osvobozuje bezúplatný příjem, plynoucí do veřejné sbírky, na humanitární nebo charitativní účel, nebo přijatý z veřejné sbírky. Uplatnění osvobození není povinné a poplatník má možnost se rozhodnout, zda jej uplatní či neuplatní. Rozhodnutí je nevratné.¹⁶⁹ Rozhodne-li se osvobození uplatnit, náklady související s tímto příjmem se nepovažují za daňově účinné.¹⁷⁰

¹⁶² § 18a odst. 1 ZDP

¹⁶³ Dle § 19 odst. 1 písm. a) ZDP je členský příspěvek vymezený ve stanovách, statutu, zřizovacích nebo zakládacích listinách, přijatý spolkem od daně osvobozen.

¹⁶⁴ Podle § 36 odst. 9 ZDP se u veřejně prospěšného poplatníka s výjimkou ústavu a OPS úplatní v případě příjmu z úroků zvláštní sazba daně ve výši 19 %.

¹⁶⁵ § 18a. odst. 5 ZDP

¹⁶⁶ § 18a odst. 4 ZDP

¹⁶⁷ § 10 odst. 1 písm. n) ZDP

¹⁶⁸ § 23 odst. 3 písm. a) bod 3 ZDP

¹⁶⁹ § 19b odst. 3 ZDP

¹⁷⁰ § 25 odst. 1 písm. i) ZDP

Ustanovení § 20 odst. 7 ZDP umožňuje veřejně prospěšným poplatníkům snížit základ daně až o 30 %, maximálně o 1 mil. Kč. Podmínkou je, že takto získána úspora na dani bude použita pro krytí nákladů souvisejících s činnostmi, z nichž získané příjmy nejsou předmětem daně. Tato podmínka musí být splněna nejpozději ve třech bezprostředně následujících zdaňovacích obdobích. Obecně prospěšná společnost a ústav musí tyto prostředky použít již v následujícím zdaňovacím období. Nesplnění podmínek pro použití prostředků má opět za následek zdanění těchto prostředků.¹⁷¹ Pokud 30% snížení činí méně než 300 000 Kč, lze odečíst částku ve výši 300 000 Kč, maximálně však do výše základu daně.

U nadací, které jsou veřejně prospěšným poplatníkem, dochází k rozšíření příjmů, na které se vztahuje osvobození.¹⁷² Na základě § 19 odst. 1 písm. r) jsou od daně z příjmů osvobozeny všechny příjmy z nadační jistiny a příjmy z prodeje majetku vloženého do nadační jistiny. Nadále musí být příjem použit pouze k účelům, ke kterým byla nadace zřízena, a nikoli v rozporu se zákonem.

Hledisko dárce

S podporou NNO souvisí i motivace subjektů, aby přispívaly na činnost NNO. Dárce – fyzická osoba si může odečíst od základu daně hodnotu bezúplatných plnění, poskytnutých na účely uvedené v § 15 odst. 1 ZDP, pokud celková hodnota darů v daném roce přesáhne 2 % ze základu daně poplatníka nebo činí alespoň 1 000 Kč. Naopak od základu daně lze odečíst maximálně 15 % hodnoty základu daně.

Dárce – právnická osoba může použít odčitatelnou položku snižující základ daně, pokud hodnota bezúplatného plnění (tedy jednoho daru nebo všech darů poskytnutých jedné organizaci) bude činit alespoň 2 000 Kč a bude směřovat na účely vyjmenované v § 20 odst. 8 ZDP. Veřejně prospěšní poplatníci tento odpočet nemohou uplatnit. Základ daně lze snížit nejvýše o 10 % základu daně sníženého podle § 34 ZDP, tedy sníženého zejména o daňovou ztrátu.¹⁷³

Oproti roku 2013 došlo v obou případech o zvýšení hodnotové hranice o 5 %. Stát se tímto způsobem snaží podporovat individuální i firemní dárcovství, v obou případech by byla k rozvoji potřeba větší podpora ze strany státu. V rámci návrhu státní politiky vůči

¹⁷¹ § 23 odst. 3 písm. a) bod 9 ZDP

¹⁷² Srov. § 19 odst. 1 písm. r) zákona o daních z příjmu, ve znění zákona č. 503/2012 Sb.

¹⁷³ § 20 odst. 8 ZDP

NNO na léta 2015–2020 je navrženo opatření, které by mohlo výrazně přispět k rozvoji individuálního dárcovství. Jedním z vytyčených cílů je připravit návrh odpočtu části daru z daně z příjmů fyzických osob, které se smluvně zaváží podporovat konkrétní NNO po dobu nejméně pět let.¹⁷⁴

Dárcovství versus sponzoring

Z výše uvedeného vyplývá, že obecně je pro NNO daňově výhodnější získat prostředky na své financování v podobě daru, tedy v režimu bezúplatného příjmu, který je za zákonem stanovených podmínek osvobozen od daně. Naopak pro právnickou osobu je většinou přínosnější podpořit NNO formou sponzorského příspěvku. Jak již bylo zmíněno, často dochází k zaměňování pojmů dar a sponzorský příspěvek, dokonce se objevuje označení sponzorský dar. V praxi je z hlediska daňových povinností rozhodný skutečný obsah smlouvy, nikoli její formální označení.

Z pohledu sponzora je částka, kterou poskytne NNO v podobě sponzorského příspěvku, daňově uznatelným nákladem na propagaci a reklamu, tudíž je může v plné výši zahrnout do základu daně, pokud splní podmínky stanovené v § 24 odst. 1 ZDP, tedy povinnost prokázat souvislost se zdanitelnými příjmy sponzora. Což je pochopitelně daňově výhodnější nežli dar, který není daňově uznatelným nákladem¹⁷⁵ a který může snížit základ daně pouze za splnění zákonem daných podmínek a je omezen deseti procentní hranicí ze základu daně sníženého navíc o ztrátu.

Z pohledu NNO, jsou příjmy ze sponzorského vztahu považovány za příjmy z reklamy, které jsou vždy předmětem daně z příjmů a žádné osvobození u nich uplatnit nelze, na rozdíl od bezúplatného příjmu. Pro NNO to znamená, že musí individuálně posoudit, zda je pro ni v dané situaci vůbec sponzorský příspěvek přínosem. Naskýtá se možnost daňového odpočtu podle § 20 odst. 7 ZDP, který je však účelově vázán.

2.5.1b Daň z přidané hodnoty

Dalším předpisem, se kterým se NNO mohou setkat, je zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZDPH“). NNO se může stát osobou povinnou k dani, pokud uskutečňuje ekonomickou činnost vymezenou

¹⁷⁴ Rada vlády pro nestátní neziskové organizace. Státní politika vůči nestátním neziskovým organizacím na léta 2015–2020. [online]. Vláda ČR, publikováno 26. 5. 2015 [cit. 4. 6. 2015].

¹⁷⁵ Vyjma nepeněžního plnění poskytnutého v souvislosti s odstraňováním následků živelných pohrom za podmínek § 24 odst. 2 písm. zp) ZDP a reklamních a propagačních předmětů, které podle § 25 odst. 1 písm. t) ZDP nejsou za dary považovány.

v § 5 odst. 2 ZDPH. Podle § 94 ZDPH je NNO povinna se registrovat jako plátce daně, pokud její obrat za posledních 12 měsíců přesáhne 1 mil. Kč,¹⁷⁶ pokud uzavře s jinou osobou, která je plátcem DPH, společnost podle § 2716 a násl. ObčZ, nebo může podat přihlášku k registraci dobrovolně.¹⁷⁷ Povinnost registrace může vzniknout NNO i jako identifikované osobě.¹⁷⁸ Tento institut je omezen pouze na přeshraniční transakce. Právě sponzorské příspěvky, které se jako úplata za zdanitelné plnění zahrnují do obratu, můžou mít za následek, že NNO překročí hranici 1 mil. Kč a stane se plátcem.

Zákon o DPH nemá žádnou vazbu na konstrukt veřejně prospěšného poplatníka, a prakticky NNO nijak nezvýhodňuje.¹⁷⁹ Pro NNO je zatěžující především značná složitost celého systému, nároky na vedení účetnictví, pro některé NNO je často problematické již definovat ekonomickou činnost. NNO jako plátce DPH, je povinna posuzovat charakter a účel všech přijatých zdanitelných plnění podle toho, jakým způsobem se budou v budoucnu využívat a bude-li z nich uplatňovat nárok na odpočet DPH, vést přehled uskutečněných plnění, která jsou osvobozena od DPH nebo nejsou předmětem DPH a další povinnosti.¹⁸⁰

2.5.1c Silniční daň

Zákon č. 16/1993 Sb., o dani silniční, ve znění pozdějších předpisů, neobsahuje zvláštní podmínky osvobození od daně pro NNO. Pro ty je zásadní, za jakých podmínek se silniční motorové vozidlo stane předmětem daně. Dle § 2 odst. 1 zákona o dani silniční jsou předmětem daně silniční motorová vozidla registrovaná a provozovaná v ČR poplatníkem daně z příjmů právnických osob, s výjimkou používání výhradně k činnosti veřejně prospěšného poplatníka daně z příjmů právnických osob, pokud příjmy z této jeho činnosti nejsou předmětem daně z příjmů.

Daň silniční se tedy netýká těch NNO, které jsou veřejně prospěšným poplatníkem s úzkým základem daně podle § 18a odst. 1 ZDP (ti, již nemají předmětem daně veškeré

¹⁷⁶ S výjimkou NNO, která uskutečňuje pouze plnění osvobozená od daně bez nároku na odpočet (§ 6 odst. 1 ZDPH).

¹⁷⁷ § 94a ZDPH

¹⁷⁸ § 97 ZDPH

¹⁷⁹ Činnosti osvobozené bez nároku/s nárokem na odpočet mohou korespondovat s činností NNO a ta samozřejmě může takové osvobození uplatnit, nicméně tato osvobození platí pro všechny právní formy právnických osob.

¹⁸⁰ § 100 ZDPH

příjmy), a silniční motorové vozidlo používají k činnosti, která není předmětem daně z příjmů právnických osob.

2.5.2 Daňové asignace

Daňová asignace je další z možností financování NNO. Její podstata spočívá v umožnění daňovému poplatníku převést určitou část daně z příjmů jinému příjemci než státu, většinou konkrétní neziskové organizaci na veřejně prospěšný účel. Systém daňových asignací je uplatňován například v Polsku, Slovenské republice, Maďarsku, Rumunsku a Litvě. V České republice byl návrh zákona o daňových asignacích předložen Poslanecké sněmovně již v roce 2001, ta jej však zamítla.¹⁸¹ Od té doby se nadále objevují diskuze o jejich zavedení, k realizaci zatím nedošlo.

Z fiskálního hlediska je daňová asignace dalším zdrojem financování neziskových subjektů. Z pohledu ekonomické teorie se systém daňových asignací neslučuje s principem daně jako takové, což je často zmiňovaný argument proti daňovým asignacím.¹⁸² Z pohledu teorie je daň definovaná jako povinná zákonem stanovená platba do veřejného rozpočtu, která je nenávratná, neúčelová a neekvivalentní. Avšak koncept asignace právě poslední dva jmenované rysy daně – její neekvivalenci a neúčelovost, popírá. Narušuje rovněž princip horizontální spravedlnosti v daňovém systému¹⁸³ (stejný příjem – stejná daň).¹⁸⁴

Praktickým argumentem proti zavedení daňových asignací jsou administrativní náklady spojené s výběrem a přerozdělením těchto prostředků, které by v krajním případě mohly převýšit samotnou výnosnost asignace. Otázkou je, jak by systém v praxi fungoval a jak by se takový příspěvek v praxi asignoval.¹⁸⁵ Sporným bodem je hrozba neefektivní alokace prostředků. Je pravděpodobné, že mezi NNO by probíhal boj o získání těchto prostředků, kdy důležitou roli by hrála schopnost a finanční možnosti organizace se prezentovat v mediální kampani. Úspěšné by pak byly finančně silné NNO. Odpůrci

¹⁸¹ ŠKARABELOVÁ et al., op. cit., s. 32.

¹⁸² FOJTÍKOVÁ, Jarmila. Daňové zvýhodnění veřejně prospěšných činností v EU. In: ŠKARABELOVÁ, Simona (ed.). *Problematika zabezpečování veřejných služeb: sborník příspěvků z mezinárodní vědecké konference pořádané Katedrou veřejné ekonomie ESF MU a Centrem pro výzkum neziskového sektoru*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2007, s. 29.

¹⁸³ Tento argument lze ovšem použít i pro odpočty na dary.

¹⁸⁴ ŠKARABELOVÁ et al., op. cit., s. 33.

¹⁸⁵ Rada vlády pro nestátní neziskové organizace. *Zápis ze zasedání Rady vlády pro nestátní neziskové organizace dne 18. března 2004*. [online]. Vláda ČR, publikováno 5. 10. 2007 [cit. 26. 5. 2015].

zdůrazňují skutečnost, že jde o nesystémový zásah do daňového systému, který jej zkomplikuje a zneprůhlední.¹⁸⁶

Ze zahraniční zkušenosti je problémem zamlžení pojmů. NNO oslovují a žádají veřejnost, aby jim *darovala* 1 %. Assignace však není formou filantropie, daňový poplatník takto pouze poukáže část své daňové povinnosti. Pokud by však občané vnímali assignované procento jako dar, může se stát, že ztratí motivaci pro dárcovství, NNO přijdou o skutečné dary a rozvoj filantropie bude ohrožen.¹⁸⁷

Na druhou stranu, pro NNO by výnosy z assignací znamenaly další finanční prostředky potřebné k plnění jejich poslání. Hlavním přínosem, diskutovaným v souvislosti se zavedením daňových assignací, je přenos přímého rozhodování a zodpovědnosti ze státu na občana (do jisté míry). Ti by získali větší povědomí o neziskovém sektoru, neboť by se začali zajímat o organizace, kterým poukážou procenta ze své daně.¹⁸⁸ Je však otázkou, zda by stát nekompensoval svou „ztrátu“ omezením podpory NNO. Tím by vlastně daňové assignace suplovaly státní dotace.¹⁸⁹

2.5.3 Virtuální dobrovolnictví

Jedním z charakteristických rysů NNO a často podmínkou jejich fungování je dobrovolná, resp. dobrovolnická práce. Dobrovolnou práci rozumíme výkon činnosti bez nároku na odměnu ve prospěch společnosti. V praxi lze odlišit dobrovolnou práci vykonávanou jako dobrovolnickou službu upravenou zákonem o dobrovolnické službě¹⁹⁰ a dobrovolnou výpomoc konanou mimo režim zákona o dobrovolnické službě.¹⁹¹ Hlavním důvodem, proč se NNO podřizují zákonu o dobrovolnické službě, je možnost akreditované vysílající organizace získat účelovou dotaci na podporu dobrovolnické služby.¹⁹² Podle Satelitního účtu neziskových institucí ČSÚ bylo v roce 2012 odpracováno dobrovolníky více než

¹⁸⁶ ŠKARABELOVÁ et al., op. cit., s. 33.

¹⁸⁷ BÁRTA, Jiří. *Daňové assignace - přínos, či riziko?* [online]. Nadace VIA, publikováno 30. 5. 2004 [cit. 26. 5. 2015].

¹⁸⁸ KLIK, Stanislav. *Daňové assignace. Informační studie Parlamentního institutu č. 2.071.* [online]. Parlament ČR, Kancelář Poslanecké sněmovny, 2001. [cit. 26. 5. 2015].

¹⁸⁹ Rada vlády pro nestátní neziskové organizace. *Zápis ze zasedání Rady vlády pro nestátní neziskové organizace dne 18. března 2004.* [online]. Vláda ČR, publikováno 5. 10. 2007 [cit. 26. 5. 2015].

¹⁹⁰ Zákon č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě a o změně některých zákonů (zákon o dobrovolnické službě), ve znění pozdějších předpisů, jenž by měl být v budoucnu nahrazen zákonem o dobrovolnictví, jehož věcný záměr připravilo Ministerstvo vnitra.

¹⁹¹ VÍT, op. cit., s. 140.

¹⁹² § 4 odst. 1 a § 11 zákona o dobrovolnické službě

44,8 mil. hodin, což přepočteno mediánem mezd na Kč činí více než 5,5 mld. Kč.¹⁹³ Ze studie vypracované pro Koncepti politiky vlády vůči NNO také vyplývá, že od roku 2008 počet odpracovaných hodin, resp. počet dobrovolníků stagnuje.¹⁹⁴

Na tomto místě bych chtěla zmínit trend virtuálního či online dobrovolnictví. Online dobrovolnictví, jak napovídá již jeho název, probíhá prostřednictvím specializovaných online portálů.¹⁹⁵ Organizace se zaregistruje a poté zadá výzvu ke splnění konkrétního úkolu, dobrovolník si ze seznamu výzev vybere úkol, NNO mu emailem zašle podrobné informace, on úkol vypracuje a pošle NNO výsledek.

Tímto způsobem jsou zajišťovány především činnosti, které vyžadují odborné znalosti, například grafické práce, design, právní poradenství, účetnictví, překladatelství, projektový management, tvorba či úprava webových stránek, příprava online kampaní, správa účtů na sociálních sítích, marketing a další. V ČR funguje od roku 2012 internetový projekt Um sem um tam, který poskytuje prostor pro střetávání nabídky a poptávky profesionální dobrovolnické práce.¹⁹⁶

¹⁹³ Údaj je částečně zkreslený, neboť sleduje pouze neziskové instituce s počtem více než 10 zaměstnanců a zahrnuje nejen NNO, ale i politické strany a hnutí, školské právnické osoby, komory a profesní komory, zájmová sdružení právnických osob, církevní organizace a honební společenstva.

¹⁹⁴ PROUZOVÁ, Zuzana. *Data a fakta o neziskovém sektoru v ČR*. [online]. Rada vlády pro nestátní neziskové organizace, 2015, s. 15 [cit. 2. 6. 2015].

¹⁹⁵ TETŘEVOVÁ, op. cit., s. 45.

¹⁹⁶ Jak najít toho správného odborníka. [online]. Um sem um tam. [cit. 2. 6. 2015].

3 Nadační fond dětské onkologie KRTEK

Pro praktickou část práce jsem si vybrala konkrétní NNO – Nadační fond dětské onkologie KRTEK, u které jsem se podrobněji zaměřila na její činnost a hospodaření, zejména na část příjmovou. Předmětem této kapitoly je rozbor a srovnání financování této organizace za posledních 10 let. Na základě zjištěných dat lze vyhodnotit, jakou část tvoří prostředky z veřejných zdrojů, dárcovství a vlastní příjmy, a následně navrhnout doporučení, která podpoří další rozvoj zvolené neziskové organizace.

Informace ohledně činnosti a rozpočtu organizace jsem čerpala z výročních zpráv a internetových stránek NFDO KRTEK, další praktické informace a podklady o aktivitách, fungování a hospodaření mi poskytla výkonná ředitelka NFDO KRTEK, JUDr. Irena Korvasová Čánská, a RNDr. Marta Kubáčková působící jako hospodářka/účetní NFDO KRTEK.

3.1 Charakteristika NFDO KRTEK

3.1.1 Vznik a účel

NFDO KRTEK byl založen v roce 1999 a jako nadační fond je zapsán v nadačním rejstříku vedeném u Krajského soudu v Brně. Zakladatelem je prof. MUDr. Jaroslav Štěrba, Ph.D., který působí jako předseda správní rady NFDO KRTEK a přednosta Kliniky dětské onkologie Fakultní nemocnice Brno (dále jen „KDO FN Brno“).

NFDO KRTEK podporuje práci lékařů a zdravotníků Kliniky dětské onkologie Fakultní nemocnice Brno. Hlavním cílem a účelem NFDO KRTEK je zkvalitnit a zpříjemnit pobyt onkologicky nemocných dětí v nemocnici, zajistit kvalitnější péči v průběhu trvání celé léčby a následně po dokončení vlastní léčby pomoci při vyrovnávání se s jejími důsledky a s návratem do běžného života. Dalším účelem je zvýšit úroveň technologického vybavení pro komplexní léčbu a diagnostiku dětí se solidními nádory a lymfomy na Moravě a získat více diagnostických přístrojů z tuzemska i zahraničí. Posledním neméně důležitým účelem je podpora dalšího vzdělávání a odborného růstu lékařů a nelékařského zdravotnického personálu tak, aby si osvojili nejnovější techniky a poznatky z oboru.¹⁹⁷

¹⁹⁷ Nadační fond dětské onkologie KRTEK. Statut Nadačního fondu dětské onkologie Krtek

3.1.2 Organizace a správa

Dokumentem upravujícím základní otázky správy, organizace, způsobu použití prostředků a další je statut NFDO KRTEK. Statut upravuje také kompetence a složení dozorčí a správní rady. Členové správní a dozorčí rady vykonávají svou funkci bez jakéhokoli nároku na odměnu. Za NFDO KRTEK jedná navenek samostatně předseda správní rady.

Organizace má pouze několik zaměstnanců v pracovním poměru, a to výkonnou ředitelku, hospodářku, sociální koordinátorku, koordinátorku projektu KRTEK V SÍTI a v rámci podpory KDO FN Brno dva lékaře a psychologa. Na základě dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr pak působí správce webových stránek, sestry a lékaři zajišťující mobilní domácí péči.

Statut obsahuje demonstrativní výčet možných způsobů použití prostředků NFDO KRTEK, jedná se především o zlepšování a zkulturování prostředí pro pacienty a podporu činnosti související se znovuzapojením vyléčených pacientů do běžného života, nákup potřebných přístrojů a medicínského vybavení, stáže lékařů a sester, pořádání odborných seminářů a školicích akcí, vzdělávací pomůcky, ediční činnost, výtvarné návrhy a realizaci propagačních materiálů NFDO KRTEK. Prostředky lze použít i na další účely přímo související s jeho činností. O použití prostředků ve formě příspěvků rozhoduje správní rada, v období mezi jejími jednáními může rozhodnout předseda správní rady. Na tomto místě považuji za důležité zmínit, že při splnění podmínek stanovených ZDP je příjem poplatníka daně z příjmu fyzických osob v podobě příspěvku z nadačního fondu osvobozen od daně.¹⁹⁸

Celkové roční náklady související se správou nesmí převýšit 20 % hodnoty ročně poskytnutých prostředků ve formě příspěvků. Za posledních 10 let činí náklady na provoz a správu v průměru 10,6 % z celkových nákladů, k výraznému snížení došlo v roce 2008.¹⁹⁹

¹⁹⁸ § 4 odst. 1 písm. k) bod 2 ZDP stanoví, že od daně se osvobozuje příjem z fundace v podobě podpory nebo příspěvku pro poplatníka, který není členem, zaměstnancem této právnické osoby nebo osoba blízká poplatníkovi, stejně tak pokud se jedná o člena, zaměstnance či osobu blízkou poplatníkovi a podpora nebo příspěvek jsou poskytnuty výlučně ke kompenzaci zdravotního postižení či sociálního vyloučení.

¹⁹⁹ Nadační fond dětské onkologie KRTEK. Výroční zprávy Nadačního fondu dětské onkologie Krtek z let 2005–2014. [online]. [cit. 3. 5. 2015].

Na rozdíl od NadZ, ObčZ explicitně nevyjadřuje povinnost nadačních fondů vypracovat a zveřejnit výroční zprávu ani povinnost auditu.²⁰⁰ Výroční zpráva slouží jako prostředek k zajištění kontroly nad činností a hospodařením nadačního fondu. Její zveřejnění přispívá k transparentnosti a důvěryhodnosti organizace tím, že umožňuje kontrolu ze strany veřejnosti.²⁰¹ Podle statutu NFDO KRTEK je výroční zpráva zpracována každoročně do 30. června a po schválení správní radou může být na vyžádání zaslána sponzorům či dárcům. Ti však spíše využívají možnosti najít ji na webových stránkách organizace nebo ve sbírce listin v nadačním rejstříku.

ObčZ nestanovuje požadavky na výši vkladu u nadačních fondů, to ponechává na vůli zakladatele. U NFDO KRTEK činí výše vkladu 10 000 Kč. Na rozdíl od nadace, nadační fond může zužítkovat veškerý majetkový základ pro stanovený účel a v důsledku toho nevytváří nadační jistinu, resp. nadační kapitál.²⁰²

Do statutu bylo v roce 2013 doplněno ustanovení o přípustnosti změny právní formy na nadaci, a to v důsledku zamýšlené fúze sloučením s Nadací proti rakovině se sídlem v Ostravě, od které však bylo kvůli vysokým finančním nákladům nakonec upuštěno. Nadace proti rakovině vstoupila na základě rozhodnutí správní rady ke dni 7. října 2014 do likvidace, jelikož bylo dosaženo účelu, pro který byla založena. Správní rada zároveň rozhodla, že likvidační zůstatek bude převeden na NFDO KRTEK, tedy v souladu s § 378 odst. 2 ObčZ bude likvidační zůstatek použit k veřejně prospěšným cílům.

3.2 Činnost NFDO KRTEK

3.2.1 Sociální a zdravotní výpomoc

V mnoha ohledech je možnost prožívat léčbu v prostředí domova pro pacienty vhodnější, i proto NFDO Krtek podporuje KDO FN Brno při zajišťování domácí péče pro dětské pacienty. Jde především o nákup či zapůjčení léčebných pomůcek a podpůrných přístrojů, jako jsou rehabilitační pomůcky, polohovatelná lůžka, mobilní toalety aj., v příspěvku na

²⁰⁰ Srov. §§ 24–26 NadZ

²⁰¹ Podle § 9 návrhu zákona o statusu veřejné prospěšnosti a o změně zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů je každá právnická osoba se statusem veřejné prospěšnosti povinna vypracovávat a zveřejňovat výroční zprávu, navíc přesahuje-li výše obrátu 5 milionů Kč, podléhá účetní závěrka vždy ověření auditorem.

²⁰² BALÝOVÁ, Lucie. Komentář k § 398. In: SVEJKOVSKÝ, DEVEROVÁ et al., 2013, s. 444.

léky, paruky a další. Součástí projektu domácí péče je také zřízení mobilní domácí péče, kdy skupina lékařů a sester navštíví na výzvu rodiče nemocné dítě v kteroukoli denní i noční dobu, zhodnotí jeho stav a podniknou nezbytné kroky k vyřešení problémů. Význam mobilní domácí péče pak spočívá u nevléčitelně nemocných dětí v umožnění bezbolestného a klidného odchodu.

NFDO KRTEK provozuje od roku 2005 ubytovnu pro pacienty KDO FN Brno a jejich rodiče. Ubytovna poskytuje pacientům a jejich rodině zázemí v době léčby a ambulantních kontrol. Kromě poskytnutí místa k přespaní tak umožňuje rodičům sdílet společně starosti a zkušenosti s léčbou svých dětí a naopak léčeným dětem umožňuje pobyt mimo nemocniční prostředí.²⁰³

3.2.2 Výzkum, vzdělání, vybavení

Součástí činnosti NFDO KRTEK je podpora výzkumu a spolupráce KDO FN Brno s centry v Evropě a Severní Americe tak, aby dětem léčeným pro nádorová onemocnění byla poskytnuta nejlepší péče. NFDO KRTEK přispívá nejen na vzdělávání lékařů a zdravotnického personálu KDO FN Brno, ale rovněž odborného personálu spolupracujících pracovišť ve prospěch onkologicky nemocných dětí.²⁰⁴

Příspěvky plynou i na dovybavení pracovišť KDO FN Brno, na nákup přístrojů ulehčujících dětem složitou diagnostiku a léčbu. Prioritou je zkvalitnit a zpříjemnit prostředí nemocnice, tak aby děti různých věkových kategorií měly možnost rozptýlení a odpoutání pozornosti od nemoci prostřednictvím audiovizuálních podnětů, přístupu k informacím na internetu, komunikace na sociálních sítích, množstvím knih, stavebnic, hraček v herně a dalších způsobů.²⁰⁵

3.2.3 Zlepšování kvality života onkologických pacientů

Aby se děti během náročné léčby necítily osaměle a měly navzdory své nemoci často důvod k úsměvu a radovaly se z podobných zážitků jako jejich zdraví kamarádi, pořádá NFDO KRTEK několik druhů akcí v rámci onkologické léčby i po jejím ukončení. V průběhu léčby a pobytu na KDO FN Brno navštěvují děti často umělci, sportovci a další osobnosti, přináší jim tak radost a rozptýlení. Díky Fondu splněných přání mohou být

²⁰³ Nadační fond dětské onkologie KRTEK. Jak pomáháme – léčba pacientů. [online]. [cit. 3. 5. 2015].

²⁰⁴ Nadační fond dětské onkologie KRTEK. Jak pomáháme – výzkum, vzdělání. [online]. [cit. 3. 5. 2015].

²⁰⁵ Nadační fond dětské onkologie KRTEK. Výroční zpráva za rok 2005, s. 16.

financována tajná přání onkologicky nemocných pacientů, například dárek pod stromeček, velký dárek k narozeninám.

NFDO KRTEK pořádá společné aktivity, kterých se děti po onkologické léčbě mohou zúčastnit se svými rodiči, sourozenci či kamarády a pomáhá tak k jejich opětovnému zapojení do společnosti. Jedná se o pobyty jak v rámci ČR, tak i v zahraničí, ale i o jednodenní akce a víkendové zájezdy, které jsou pořádány v průběhu celého roku. Většina je pořádána každoročně a jejich návštěva se stala pro rodiče s dětmi již tradicí.

3.2.4 Projekt KRTEK V SÍTI

NFDO KRTEK nemá tendence k začleňování do širších sítí NNO a zastřešujících organizací, a to především kvůli svému specifickému zaměření. Zapojil se však do projektu KRTEK V SÍTI, který je projektem spolupráce Slovenské a České republiky, zabývá se problematikou onkologického onemocnění dětí. Partnerem projektu je Rada mládeže Žilinského kraje a Katedra aplikovaných pohybových aktivit Fakulty tělesné kultury Univerzity Palackého v Olomouci. Projekt se realizoval v období od 1. srpna 2012 do 28. února 2015, ale dosud není uzavřen.

Vytvořením partnerské sítě se předpokládá dosažení lepší spolupráce organizací v problematice onkologického onemocnění. Mezi hlavní cíle projektu patří zejména realizace pohybových programů pro děti s onkologickým onemocněním během léčby i po léčbě a školení pedagogických, zdravotnických a dalších pracovníků, aby získali odbornou způsobilost pro práci s onkologicky nemocnými dětmi. Projekt také přispívá k zajištění informovanosti laické i odborné veřejnosti o této problematice.

Cílem projektu je i sledování současného stavu v oblasti kvality života dětí s onkologickým onemocněním, jejich rodin a profesionálů pracujících v této oblasti. Zjištěné informace slouží jako podklad k efektivnímu řešení dané problematiky.²⁰⁶

²⁰⁶ KRTEK V SÍTI. Úvod. [online]. [cit. 2. 5. 2015].

3.3 Financování NFDO KRTEK

Statut NFDO Krtek předpokládá vícezdrojové financování organizace. Stanovuje, že prostředky se tvoří z následujících zdrojů:

- z nadačních darů od tuzemských a zahraničních právnických a fyzických osob, včetně státních institucí,²⁰⁷
- z příjmů z vlastní činnosti,
- z výnosů z vkladu a peněžních prostředků uložených na účtu organizace,
- z výnosů z ostatního majetku NFDO KRTEK a
- z jiných finančních zdrojů.

Následující tabulka a graf uvádí zjednodušený přehled a srovnání výnosů NFDO KRTEK z různých zdrojů v letech 2005–2014.

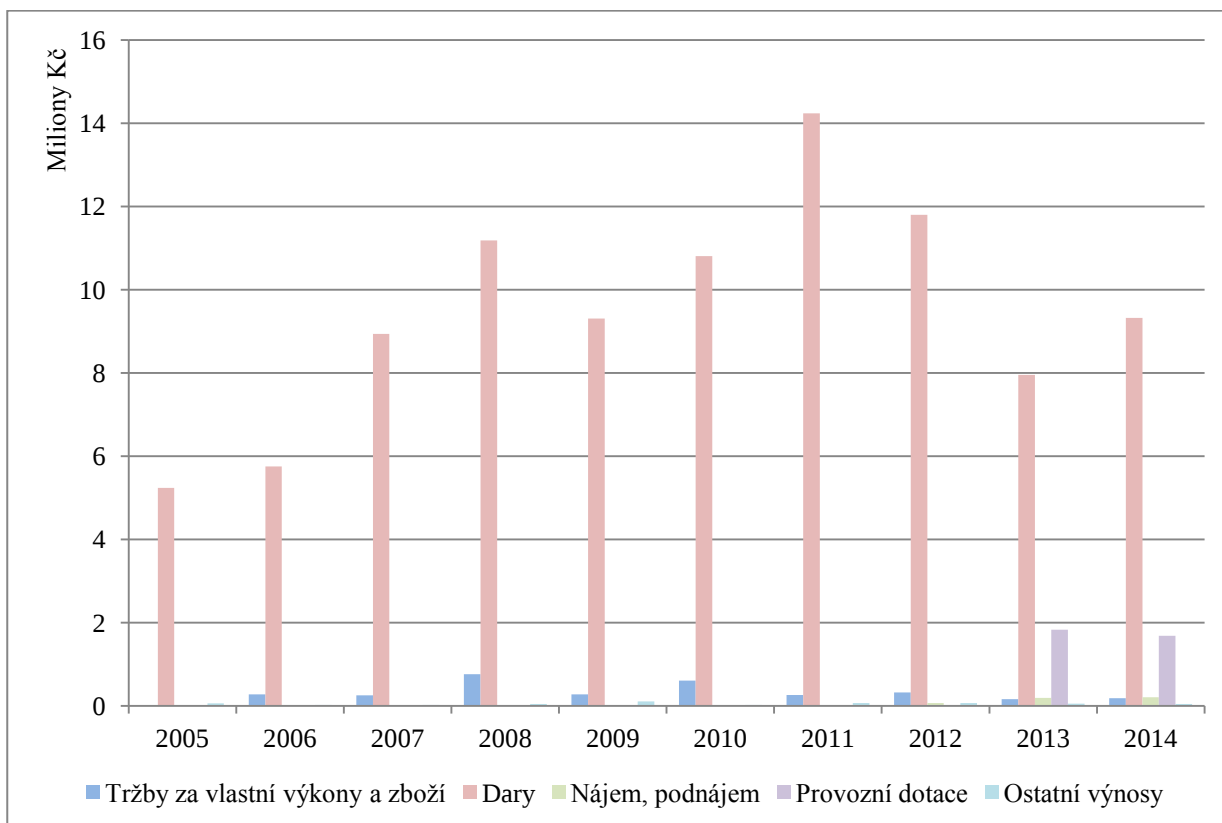
Tabulka 1 Zjednodušené výnosy NFDO KRTEK v letech 2005–2014 (v Kč)

Zdroj	Rok									
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Tržby za vlastní výkony a zboží	5 500	273 800	248 368	757 320	274 870	601 052	259 940	322 678	155 870	180 000
Tržby z prodeje výrobků	0	0	0	0	0	80 000	2 450	0	0	0
Tržby z prodeje služeb	5 500	273 800	248 368	757 320	274 870	521 052	257 490	322 678	155 870	180 000
Dary	5 237 530	5 751 410	8 936 454	11 182 232	9 307 891	10 803 893	14 235 243	11 800 485	7 951 110	9 321 139
Nájem, podnájem	0	0	0	0	0	0	0	69 220	191 300	207 600
Provozní dotace	0	0	0	0	0	0	0	0	1 825 588	1 683 501
Ostatní výnosy	55 303	23 092	22 079	44 225	105 101	23 894	69 903	66 591	54 588	41 893

Zdroj: Nadační fond dětské onkologie KRTEK. Výkazy zisku a ztrát analyticky z let 2005–2014, vlastní zpracování.

²⁰⁷ Například v roce 2006 obdržel NFDO KRTEK dar od Velvyslanectví Nizozemského království.

Graf 3 Zjednodušené výnosy NFDO KRTEK v letech 2005–2014

Zdroj: Nadační fond dětské onkologie KRTEK. Výkazy zisku a ztrát analyticky z let 2005–2014, grafické zpracování Tabulky 1.

Činnost organizace, její aktivity, náklady na provoz apod. jsou financovány jak z veřejných, tak soukromých zdrojů, přičemž soukromé jednoznačně převažují. Finanční prostředky jsou potřeba nejen pro poskytování příspěvků, pořádání akcí pro děti atd., ale i pro samotný chod organizace, neboť ta musí hradit náklady na provoz. Výnosy pocházejí z následujících zdrojů seřazených podle celkového objemu získaných prostředků za posledních deset let:

- dary a nadační příspěvky,
- dotace,
- tržby za vlastní výkony a zboží,
- nájem, podnájem a
- ostatní výnosy.

3.3.1 Dárcovství

Již na první pohled je zřejmé, že většina příjmů organizace pochází každoročně z darů a nadačních příspěvků.²⁰⁸ Za posledních deset let obdrží NFDO každoročně v průměru 9,5 mil. Kč. Od roku 2007 vzrostla výše poskytnutých peněžitých i nepeněžitých prostředků, což souvisí zřejmě s efektivnější publicitou a reprezentací organizace a s větším množstvím pořádaných akcí, které přispívají ke zvýšení povědomí o organizaci a její činnosti mezi potenciálními dárci, neboť většina prostředků pochází právě z individuálního či firemního dárcovství.

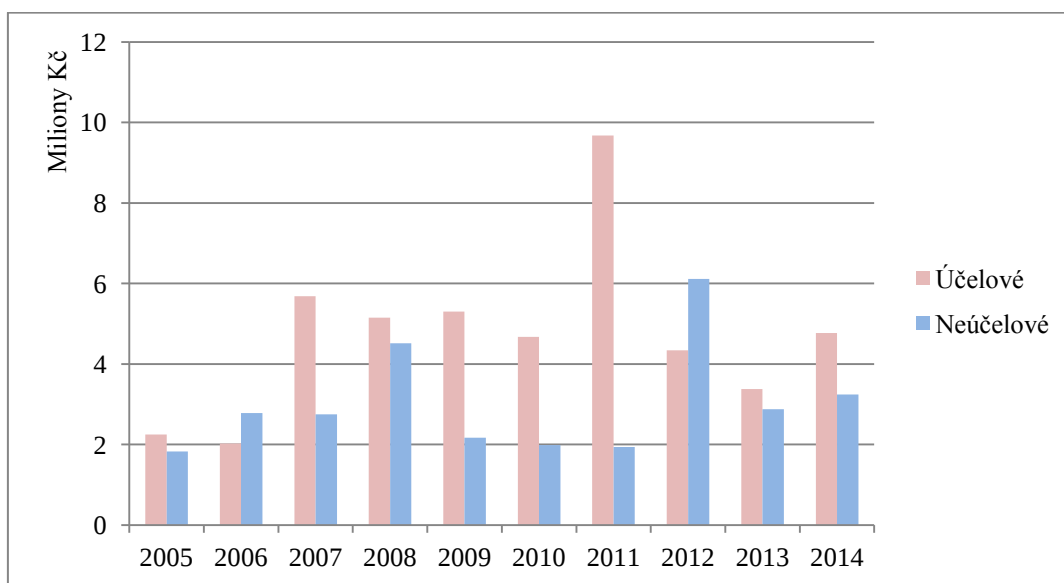
Výše darů, pocházejících ať od fyzických či právnických osob, se pohybuje od několika desítek korun až do několika desítek či stovek tisíců korun. Nejvyšší jednorázově poskytnutý dar od fyzické osoby činil 4,3 mil. Kč, od právnické osoby 6 mil. Kč. Nejvíce prostředků získala organizace v roce 2011, kdy celková výše všech obdržených prostředků dosáhla 14 mil. Kč. Výše získaných prostředků z tohoto zdroje má kolísavý charakter a ovlivňuje ji několik faktorů jako celková ekonomická situace ve společnosti, také ekonomická situace konkrétního subjektu, vůle jednotlivců přispívat na danou věc a další okolnosti.

Dary mohou být vázány na účel stanovený dárcem. V takovém případě je lze použít, pokud je tak uvedeno, pouze podle vůle dárce.²⁰⁹ Následující Graf 4 zobrazuje srovnání výše darů, jež byly poskytnuty ke konkrétnímu účelu a těch, jež nejsou účelově vázané. Do grafu jsou zahrnuty pouze peněžní dary, nikoli dary věcné a příspěvky získané na charitativních akcích, neboť u nich nelze zjistit, zda byly poskytnuty účelově či ne. Graf 5 znázorňuje poměr peněžitých a věcných darů.

²⁰⁸ Významně přispívá např. Nadace ČEZ, Nadace České pojišťovny, Nadační fond Tesco, Nadační fond Na kole dětem, Nadační fond Jana Šebka a další.

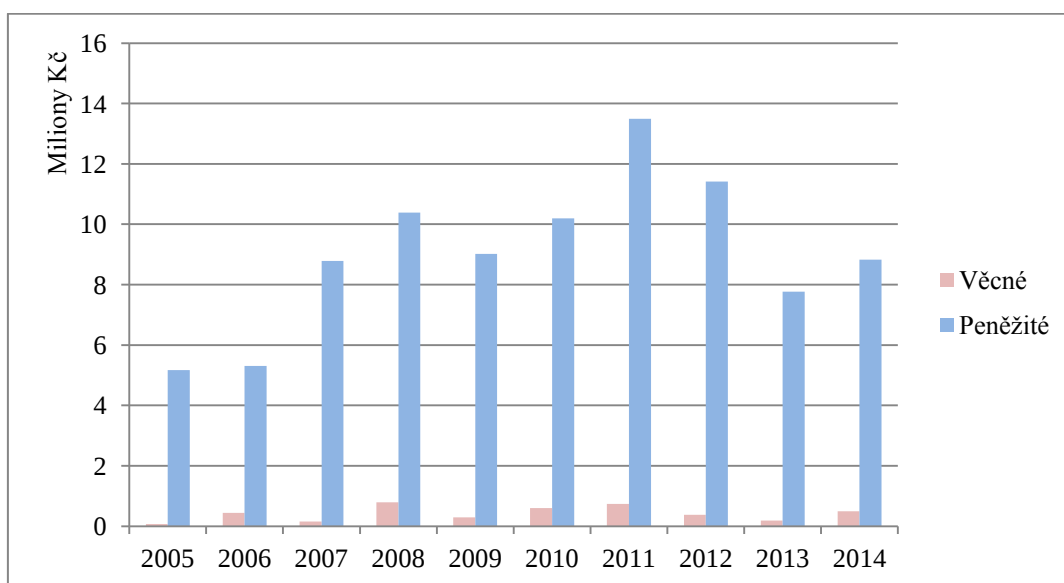
²⁰⁹ Viz čl. 4 statutu NFDO KRTEK.

Graf 4 Srovnání výše darů poskytnutých účelově a bez určení účelu

Zdroj: Nadační fond dětské onkologie KRTEK. Výkazy zisku a ztrát analyticky z let 2005–2014, vlastní zpracování.

Graf 5 Srovnání výše peněžitých a věcných darů

Zdroj: Nadační fond dětské onkologie KRTEK. Výkazy zisku a ztrát analyticky z let 2005–2014, vlastní zpracování.

Z Grafu 4 je patrné, že dary poskytnuté účelově převažují, přičemž v průměru za posledních 10 let představují 61 % a neúčelové dary tvoří zbylých 39 %. Výše darů poskytnutých účelově se pohybuje v rozmezí 2–9,7 mil. Kč, u neúčelových je to 1,8–6,1

mil. Kč ročně. Hodnota neúčelových darů byla vyšší pouze v letech 2006 a 2012, ve kterém byla zároveň vůbec nejvyšší a činila 6,1 mil. Kč. Z toho vyplývá, že dárci upřednostňují poskytnutí prostředků na konkrétní projekt či účel.

Dárcovství prostřednictvím peněžitých darů je nejrozšířenějším a zároveň nejsnadnějším způsobem. Kromě finančních prostředků dárci poskytují také věcné dary, které však v objemu takto získaných prostředků tvoří pouze zanedbatelnou částku. Věcné dary mají většinou podobu elektroniky (televize, počítače, tablety), organizace obdržela i pračku, lednici, nábytek, knihy, vánoční dárky pro děti atd.

3.3.2 Veřejná sbírka

NFDO KRTEK pořádá téměř každoročně veřejnou sbírku za veřejně prospěšným účelem (humanitárním nebo charitativním). Účelem je získání prostředků na podporu činnosti KDO FN Brno a hospitalizovaných dětí, například zakoupení přístroje pro KDO FN Brno, sportovní a kulturní vyžití onkologicky nemocných dětí, podpora projektů *Zkvalitnění života dětských onkologických pacientů v průběhu léčby a po ní, Home Care, Rodina - život s onkologickým pacientem*.

Poslední jmenovaná sbírka, na získání finančních prostředků na podporu projektů, je povolena na dobu neurčitou na základě osvědčení o datu přijetí oznámení o konání veřejné sbírky podle § 4 zákona o veřejných sbírkách, které vydal Krajský úřad Jihomoravského kraje. V rámci této veřejné sbírky existuje možnost přispět několika způsoby včetně zaslání DMS. Předchozí sbírky probíhaly v kratším časovém úseku jednoho roku až tří let, průměrně činí roční výtěžek 250 000 Kč.

Náklady jsou vynaloženy zejména na nákup pokladniček a reklamních předmětů a tvoří je také osobní náklady. Sbírký jsou pořádány v rámci kulturních a sportovních akcí (například prodejem předmětů a vstupenek), ale i samostatně, umístěním pokladniček ve vybraných společnostech, obchodech, shromažďováním příspěvků na předem vyhlášeném zvláštním bankovním účtu zřízeném pro tento účel. Některé organizace pořádají sbírku ve prospěch NFDO KRTEK. I v tomto případě je NFDO KRTEK povinen na vyžádání doložit příslušnému krajskému úřadu, na co byly finanční prostředky použity, resp. že byly použity v souladu se stanoveným účelem.

NFDO KRTEK se zapojil i do projektu Fóra dárců a Asociace provozovatelů mobilních sítí – Dárcovská SMS. Cílem je získání finančních prostředků na ozdravné

pobyty pro malé pacienty z KDO FN Brno. Ze získaných údajů je patrné, že výše získaných prostředků má kolísavý charakter (viz Tab. 2). V posledním roce obdržela organizace 82 000 Kč, zatímco v roce 2010, kdy byl výtěžek nejvyšší, to bylo třikrát více.

Tabulka 2 Výnosy z DMS v letech 2009–2014 (v Kč)

Zdroj	Rok					
	2009	2010	2011	2012	2013	2014
DMS	76 599	274 644	85 104	30 861	51 086	82 166

Zdroj: Nadační fond dětské onkologie KRTEK. Data poskytnuta na vyžádání, vlastní zpracování.

3.3.3 Dobrovolnictví a charitativní akce

NFDO KRTEK využívá dobrovolnickou práci a spolupracuje zhruba se čtyřiceti dobrovolníky. Dobrovolníci pocházejí především z řad vyléčených adolescentů, studentů Univerzity Palackého i Masarykovy Univerzity. Dobrovolníci zajišťují organizaci a aktivity pro děti především na táborech, které organizace pořádá každoročně. Dobrovolníci jsou jak stálí, kteří pomáhají každým rokem, tak i ti, již se zapojí příležitostně například v rámci studijní praxe či stáže.

Organizace zabezpečuje přísun svých finančních i nefinančních prostředků fundraisingem. Za účelem získání prostředků a propagace činnosti pořádá NFDO KRTEK charitativní akce, např. dražby, výstavy, koncerty, tomboly a školní besídky, golfové, fotbalové a další sportovní akce, některé jsou pořádány různými společnostmi i fyzickými osobami ve prospěch NFDO KRTEK. Náklady na tyto akce představují každoročně v průměru 14 % z celkových nákladů organizace (viz Tab. 3). Udržet tyto náklady nízké pomáhají hlavně dobrovolníci a věcné dary, nejčastěji poskytování občerstvení a cateringu, hřišť a prostor pro konání akcí atd.

Tabulka 3 Náklady na zajištění charitativních akcí v letech 2007–2014 (v Kč)

	Rok							
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Náklady	616 838	466 816	1 438 217	1 527 253	1 218 349	1 065 032	1 679 523	1 447 973
% z celkových nákladů	11,5 %	6 %	14 %	15,8 %	13,4 %	14 %	18,2 %	20,2 %

Zdroj: Nadační fond dětské onkologie KRTEK. Výroční zprávy z let 2007–2014, vlastní zpracování.

3.3.4 Veřejné zdroje

Podíl dotací poskytnutých NNO z veřejných rozpočtů a státních fondů připadající na oblast zdravotnictví představoval v roce 2013 pouhých 2,6 %. Celkově objem dotací poskytnutých NNO v této oblasti má od roku 2009 klesající tendenci. Právě v oblasti „Zdravotnictví“ došlo nominálně k největšímu poklesu objemu dotací poskytnutých NNO od roku 2009 o více než 133 mil. Kč.²¹⁰ Proto se NNO působící v této oblasti musí zaměřovat na získávání prostředků především z jiných zdrojů.

Od roku 2012 se NFDO KRTEK intenzivněji soustřeďuje na získávání finančních prostředků z veřejných zdrojů. První dotaci z veřejného rozpočtu obdržel NFDO KRTEK v roce 2013 v rámci programu *Slovenská republika – Česká republika 2007–2013* na výše uvedený projekt KRTEK V SÍTI. Za rok 2013 a 2014 činila výše dotace celkem 3 509 089 Kč. V roce 2013 tvořil výnos z dotace 18 % ze všech výnosů, v roce 2014 činil 15 %.

Následně získal NFDO KRTEK grant v *Programu CZ11 – „Iniciativy v oblasti veřejného zdraví“* financovaného z *Norských fondů 2009–2014* v rámci programové oblasti č. 27 na Aktivitu II. – „Péče o děti“, která je zaměřena na zlepšení zdraví dětské populace prostřednictvím prevence. Cílem programu je napomoci cílové skupině pacientů v přístupu ke kvalitní zdravotní péči, zařazení nemocných zpět do života a zlepšení prevence v oblasti zdraví a zdravotní péče. Program napomáhá zlepšení v oblastech, které jsou dlouhodobě podfinancovány a jejich rozvoj je pod úrovní vyspělých zemí EU a EHP. Alokovaná částka pro Aktivitu II. činí 111,6 mil. Kč.²¹¹

Zprostředkovatelem programu je Ministerstvo financí, partnerem programu je Ministerstvo zdravotnictví. Grant je určen na projekt Krtek v pohybu a poběží zhruba rok od 15. dubna 2015 do 30. dubna 2016 s rozpočtem cca 1,5 mil. Kč. Partnerem projektu je Univerzita Palackého v Olomouci.

²¹⁰ PROUZOVÁ, Zuzana, ALMANI TŮMOVÁ, Kateřina. *Rozbor financování nestátních neziskových organizací z veřejných rozpočtů v roce 2013*. [online]. Rada vlády pro nestátní neziskové organizace, 2015. [cit. 30. 4. 2015].

²¹¹ Ministerstvo zdravotnictví ČR. Výzva k předkládání žádostí o grant na individuální projekty financované z Norských fondů 2009–2014. [online]. Ministerstvo zdravotnictví ČR, 2014 [cit. 27. 5. 2015].

3.3.5 Samofinancování

Samofinancování tvoří nepatrnou část z celkového objemu přijatých prostředků a je pouhým doplňkovým zdrojem. Takto získané zdroje jsou pro organizaci v určitém směru výhodnější, neboť nejsou účelově vázané a organizace rozhodne podle svých potřeb, na co tyto prostředky použije.

První skupinu tvoří tržby za vlastní výkony a zboží. Tržby z prodeje služeb představují především příjmy z reklamní činnosti. Pro nadační fondy je sponzoring častým způsobem získávání prostředků. Na základě smlouvy o reklamě NFDO KRTEK umístí logo sponzora s prolinkem na své webové stránky, případně na propagační materiály, letáky a stánky při konání nejrůznějších akcí. Jak bylo zmíněno v oddílu 2.4.3, sponzorování se odlišuje od darování, neboť jeho podstatou je poskytnutí propagační a reklamní služby neziskovou organizací a sponzorský příspěvek představuje platbu za poskytnutí této služby. Společnosti mívají vyhrazený objem finančních prostředků zvlášť na dary a na reklamu, zpravidla tedy nezáleží na NFDO KRTEK, aby si vybíral způsob, jakým prostředky obdrží. Jsou pro ni však důležité daňové souvislosti, které z toho plynou. Stejně jako dary i sponzorské příspěvky jsou zdrojem jejího financování a nemůže je odmítat. Snahou ovšem je, aby výnosy z reklamní činnosti nepřekračovaly určitou výši a byly v poměru k přijatým darům.

Tržby z prodeje zboží představují pouze příležitostný zdroj. V roce 2010 získala organizace 80 000 Kč z prodeje propagačních materiálů pro Akzo Nobel Coatings CZ, a. s. v rámci prevence nádorových onemocnění. Předmětem bylo vypracování publikace *Nádory adolescentů a mladých dospělých* a kampaň *Máš koule*.²¹² Kampaň proběhla v několika rovinách – od inzerce a rozhovorů v časopisech, až po spuštění webové stránky, natočení a odvysílání klipu a instruktážního videa. V roce 2011 šlo pouze o částku 2 450 Kč za prodej dárkových předmětů, které vyrobily hospitalizované děti.

Jediným zdrojem se stoupající tendencí je nájem a podnájem bytu v Brně a Praze. Pražský byt sloužil původně jako kancelář v době, kdy měl NFDO KRTEK pobočku se zaměstnanci v Praze, tedy do roku 2012. Byt v Brně odkázala organizaci fyzická osoba ve své závěti, o čemž se NFDO KRTEK dozvěděl po ukončení dvouletého řízení o pozůstalosti. Byt sloužil jako ubytovna pro zahraniční hosty, lékaře i pacienty, poté byl

²¹² Onkoprevence zaměřena na nádory varlat s cílem zvýšit informovanost o problematice. Jedná se o vůbec první osvětovou kampaň zaměřenou na tento typ nádorového onemocnění v ČR.

pronajat. Aktuálně organizace řeší otázku, zda byt prodat či nadále pronajímat. Ostatní výnosy zahrnují zejména úroky z vkladů na bankovních účtech a kursové zisky.

3.3.6 Výsledek hospodaření

Celkově lze na základě údajů z výkazu zisku a ztrát konstatovat, že činnost této organizace je téměř každoročně zisková, s výjimkou roku 2009, kdy byl hospodářský výsledek záporný (viz Tab. 4). Způsobilo to především zvýšení mzdových nákladů a zákonného sociálního pojištění o 55 % vůči předchozímu roku. Počet zaměstnanců na pracovní poměr i výše platů zůstaly prakticky stejné, nicméně bylo potřeba více lékařů a sester pracujících na dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr k zajištění mobilní domácí péče. Navíc bylo nutné vynaložit náklady na opravu a údržbu vozidel, což bylo částečně kompenzováno prodejem jednoho vozu. V kombinaci s nižšími výnosy však došlo k tomu, že organizace byla ztrátová.

Tabulka 4 Výsledky hospodaření NFDO KRTEK v letech 2005–2014

Rok	Výsledek hospodaření
2005	1 384 055 Kč
2006	1 466 816 Kč
2007	3 123 822 Kč
2008	4 086 255 Kč
2009	-22 837 Kč
2010	1 805 399 Kč
2011	5 453 429 Kč
2012	4 642 609 Kč
2013	940 433 Kč
2014	4 249 163 Kč

Zdroj: Nadační fond dětské onkologie KRTEK. Výkazy zisku a ztrát analyticky z let 2005–2014, vlastní zpracování.

Na základě výše uvedených údajů lze konstatovat, že NFDO KRTEK uplatňuje vícezdrojové financování z hlediska počtu jednotlivých typů zdrojů, ale jejich poměrné zastoupení není vyvážené. Z hlediska objemu patří mezi nejvýznamnější prostředky financování dary, resp. nadační příspěvky. Pro nadační fondy (a nadace) je, na rozdíl od

jiných NNO, shromažďování finančních i nefinančních darů hlavní náplní jejich činnosti. Zejména díky nim mohou plnit svoje poslání a rozdělovat prostředky jak jednotlivcům, tak jiným NNO. Je vhodné, aby se organizace zaměřila na udržení stávajících dárců, kteří každoročně darují určitou částku či poskytují bezúplatně své služby, také na oslovení a získání nových dárců. Za tímto účelem slouží mimo jiné výroční zprávy, kde jsou uveřejněni jmenovitě všichni dárce (mimo ty, kteří chtějí zůstat v anonymitě) spolu s poděkováním za jejich dary. Zveřejněním údajů o své činnosti spolu s fotodokumentací nejen ve výročních zprávách, ale i na svých webových stránkách, podává NFDO KRTEK stávajícím i potenciálním dárcům přehled o způsobu využití jejich darů a posiluje tak svou důvěryhodnost. V rámci své prezentace široké veřejnosti a získání finančních prostředků by NFDO KRTEK mohl zvážit uspořádání benefičního koncertu a jeho odvysílání ve spolupráci s Českou televizí.

Co se DMS týče, organizace má na svých webových stránkách vhodně umístěný banner o možnosti přispět touto formou. Webová stránka, na kterou odkazuje, obsahuje veškeré informace pro dárce o možnosti poslat i roční dárcovskou SMS, o ceně DMS, jež činí 30 Kč, přičemž NFDO Krtek obdrží 28,50 Kč. Při aktualizaci webových stránek doporučuji doplnit cenu DMS a částku plynoucí organizaci přímo do banneru. Pro tuto práci může organizace využít online dobrovolnictví na webových stránkách Um sem um tam a snížit tak částečně mzdové výdaje. Zároveň může na svých webových stránkách oslovit veřejnost a vyzvat ty, kteří chtějí nějakým způsobem organizaci podpořit, aby na své webové stránky umístili banner s DMS podporující NFDO KRTEK. Za tímto účelem může oslovit adresně i některé ze svých podporovatelů.

NFDO KRTEK nespoleská na finanční prostředky plynoucí z veřejných zdrojů. Z výše uvedených údajů je patrné, že tvoří v rámci financování druhou nejvýznamnější položku, přestože svým objemem zaostávají daleko za dary. Navzdory snižování objemu dotací z veřejných rozpočtů poskytnutých NNO v oblasti zdravotnictví je důležité, aby organizace průběžně sledovala výzvy ze zdrojů, které se jí už osvědčily, ale rovněž usilovala o využití nových příležitostí k získání prostředků touto formou.

Co se samofinancování týče, ObčZ rozšířil organizaci jako nadačnímu fondu možnosti podnikatelských aktivit. Vystává tak otázka, v jaké oblasti by organizace mohla tyto činnosti vyvíjet. Je třeba vzít v úvahu možná rizika spojená s podnikáním a naopak zhodnotit přínosy. Přínosem by nepochybně byla diverzifikace zdrojů a větší flexibilita

příjmů. Právě kvůli riziku ekonomické ztráty, zadlužení a poškození reputace je organizace vůči této možnosti poměrně zdrženlivá. NFDO KRTEK je relativně malá organizace a k zahájení a provádění této činnosti by nejdříve potřebovala získat prostředky, pracovníka s potřebnými znalostmi a zkušenostmi v této oblasti a vypracovaný strategický plán.

Účetnictví NFDO KRTEK se řídí zákonem č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o účetnictví“), vyhláškou č. 504/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, u kterých hlavním předmětem činnosti není podnikání, pokud účtují v soustavě podvojného účetnictví a Českými účetními standardy pro účetní jednotky, u kterých hlavním předmětem činnosti není podnikání. Ustanovení § 20 odst. 1 písm. f) zákona o účetnictví ukládá povinnost auditu pro účetní jednotky, kterým tuto povinnost stanoví zvláštní právní předpis. Pro nadační fondy upravoval povinnost ověřit účetní závěrku auditorem § 24 odst. 2 NadZ.²¹³ ObčZ ponechává na vůli zakladatele, zda má být hospodaření nadačního fondu podrobeno auditu. V rámci zachování transparentnosti statut NFDO KRTEK nadále zakotvuje reportní povinnost, součástí výroční zprávy je rozvaha v plném rozsahu, výkaz zisku a ztrát a rovněž zpráva auditora. K posílení důvěry v organizaci by mohl přispět status veřejné prospěšnosti, o jehož získání může organizace usilovat, bude-li přijat prováděcí předpis k § 147 ObčZ. Vzhledem k výše uvedenému, by požadavky v ustanovení § 8 a § 9 návrhu zákona o statusu veřejné prospěšnosti (týkající se povinnosti vést náklady a výnosy nebo příjmy a výdaje spojené s veřejně prospěšnou činností, ostatní činností a s vlastní správou odděleně, povinnosti vypracovat výroční zprávu s účetní závěrkou, jež obsahuje mimo jiné přehled o všech zdrojích příjmů právnické osoby a jejich použití, přehled nákladů na vlastní správu, případně zprávu auditora apod.) nepředstavovaly další zbytečnou administrativní zátěž pro organizaci. NFDO KRTEK rovněž splňuje požadavky na kontrolní orgán a neslučitelnost funkcí,²¹⁴ získání statusu se tak jeví dostupné jak z organizačního, tak i z finančního hlediska.

²¹³ Pouze pokud úhrn celkových nákladů nebo výnosů vykazovaných nadačním fondem za kalendářní rok převyší 3 mil. Kč nebo pokud majetek nadačního fondu je vyšší než 3 mil. Kč.

²¹⁴ Kontrolním orgánem je dozorčí rada, jejíž členové nejsou členy správní rady, osobou blízkou člena správní rady, ani v pracovním či obdobném poměru.

Závěr

V předkládané práci jsem se podrobně zabývala problematikou financování NNO jak z veřejných, tak i soukromých zdrojů. V úvodu práce jsem nejdříve vymezila neziskový sektor a to ve vztahu k ostatním sektorům národního hospodářství. Následně jsem se zabývala vymezením neziskových organizací a jejich rozdělením podle RVNNO, ze kterého jsem poté v práci vycházela. Bližší pozornost jsem věnovala veřejné prospěšnosti s cílem poukázat na hlavní důsledky pro NNO vyplývající z návrhu zákona o statusu veřejné prospěšnosti. V rámci charakteristiky NNO jsem se zaměřila na možnosti podnikání jednotlivých právních forem a omezení, která jim ObčZ stanovuje. V této souvislosti pokládám za důležité zmínit, že neziskové organizace jsou často spojovány s absencí zisku a mylnou představou, že podnikatelská činnost k nim nepatří. Přestože dosažení zisku není hlavním smyslem jejich existence a podnikání je zpravidla možné pouze v rámci vedlejší činnosti s tím, že zisk musí být reinvestován zpět na podporu účelu NNO, jedná se o další, zajímavou možnost, jak mohou NNO získat prostředky pro svou činnost (jež nejsou účelově vázané) a zajistit si tak (obvykle) dlouhodobý zdroj.

NNO obvykle uplatňují vícezdrojové financování, aby se vyhnuly závislosti na jednom zdroji, jehož ztráta by pro ně měla negativní důsledky. Nejrozsáhlejší část práce zahrnuje charakteristiku jednotlivých zdrojů i z hlediska platné právní úpravy a posouzení jejich významu. V rámci dostupných údajů jsem doplnila data o jejich objemu. Z nich mimo jiné vyplývá, že individuální dárcovství se postupně rozvíjí, zatímco firemní dárcovství v poslední době spíše stagnuje. Právě stálá základna individuálních dárců, kteří přispívají pravidelně a často, i když menší částkou, je pro NNO velmi stabilním zdrojem příjmů. Spolupráce s právníckými osobami je poněkud náročnější, neboť ty sledují rovněž ekonomické cíle a podpora NNO pro ně může mít i marketingový význam. K poskytování prostředků proto přistupují strategicky a vystupují jako dárci nebo sponzoři.

Dalším důležitým činitelem ve financování NNO je stát. Stát se jednak podílí na financování NNO přímo či nepřímo, ale rovněž ovlivňuje chování samotných NNO prostřednictvím právní úpravy. Zároveň může motivovat dáorce pomocí vhodně nastavených daňových podmínek, a tím významně podpořit rozvoj individuálního i firemního dárcovství.

V souvislosti s rozvojem technologií má dle mého názoru velký potenciál k rozvoji online dárcovství, které se uskutečňuje prostřednictvím tří hlavních dárcovských portálů, a to Darujsprávně.cz (Fórum dárců), Modrýživot.cz (ČSOB) a Darujme.cz (Nadace Via). V rámci veřejných sbírek tvoří významnou část prostředky získané prostřednictvím DMS. Teprve v počátcích je využívání crowdfundingu k financování konkrétních projektů NNO. Tento způsob získávání finančních prostředků však může představovat alternativní zdroj financování zejména pro ty, jež se s ním naučí pracovat. Rozvíjející se formou je rovněž online dobrovolnictví, které se v budoucnu jistě bude těšit rostoucí oblibě, zejména díky tomu, že nabízí jednotlivci zajímavou příležitost k získání nových zkušeností, poskytuje možnost výběru úlohy z širokého okruhu činností a přitom se jedná o časově nenáročný, snadný a pohodlný způsob, jak pomoci NNO.

NNO poskytují služby nejrůznějšího zaměření. Veřejná podpora v rámci státní dotační politiky proudí pouze organizacím taxativně vyjmenovaným RVNNO, bez ohledu na to, zda vykonávají činnost vzájemně či veřejně prospěšnou. Podpora se tak dostává i organizacím podporujícím vzájemně prospěšné účely, čímž se úměrně zmenšuje objem veřejných prostředků poskytnutý organizacím skutečně veřejně prospěšným. Nadto se prostředky nedostávají organizacím, jejichž činnost sice veřejně prospěšná je, ale subjekt má odlišnou právní formu. V tomto směru shledávám přínosné přijetí zákona o statusu veřejné prospěšnosti, jenž reflektuje aktivity konkrétního subjektu. Určitou nevýhodou tohoto zákona je, že přistupuje ke všem NNO jako k jednolitému celku (velkým i malým organizacím), není však snadné vytvořit takovou koncepci, která by dokázala zohlednit při takovém množství NNO jejich variabilitu. Samotný návrh zákona neobsahuje žádné výhody pro právnické osoby se statutem, je tedy třeba, aby spolu s návrhem zákona nebo alespoň v krátké době po jeho přijetí byly navrženy přiměřené daňové výhody pro právnické osoby s tímto statutem, které budou kompenzovat administrativní a správní zátěž spojenou se žádostí o status a s plněním jeho podmínek.²¹⁵ V důsledku navázání výhod na status veřejné prospěšnosti by zřejmě došlo i k rozdílnému zdanění příjmů organizací veřejně prospěšných a vzájemně prospěšných.

²¹⁵ Jak již bylo zmíněno, návrh zákona o statusu veřejné prospěšnosti předpokládá například povinnost zřízení kontrolního orgánu u právnické osoby, jež žádá o udělení statusu. U spolku však není zřízení kontrolního orgánu podle ObčZ povinné, záleží pouze na vůli zakladatelů.

V neposlední řadě jsem se zabývala činností a zdroji Nadačního fondu dětské onkologie KRTEK. V souladu s cílem stanoveným pro praktickou část jsem zhodnotila financování konkrétní NNO a navrhla doporučení pro její další rozvoj.

V průběhu zpracování této práce jsem se setkala s řadou různých názorů na činnost NNO. Negativní názory plynuly především z nedůvěry v tyto organizace, a to zejména důvodu hospodaření a využívání jejich finančních prostředků. Přitom důvěryhodnost organizace v očích veřejnosti, potenciálních i stálých dárců a orgánů státní správy je pro NNO velmi důležitá. Toho jsou si vědomy i samotné organizace a např. NFDO KRTEK za účelem zvýšení transparentnosti a věrohodnosti prezentuje, co nejvíce údajů o své činnosti i svém hospodaření nejen ve výročních zprávách, ale i na svých webových stránkách, které průběžně aktualizuje. Některé NNO začaly za stejným účelem vytvářet sítě neziskových organizací, které se považují za transparentní a spolehlivé. Například Asociace veřejně prospěšných organizací ČR uděluje Značku spolehlivosti neboli označení Spolehlivá veřejně prospěšná organizace.²¹⁶ Dosud takovýto regulační nástroj v českém právním řádu chybí a domnívám se, že k posílení důvěry v NNO by mohl přispět právě zákon o statusu veřejné prospěšnosti.

²¹⁶ Asociace veřejně prospěšných organizací ČR. O značce. [online]. [cit. 15. 6. 2015].

Seznam grafů

Graf 1 Financování NNO z veřejných rozpočtů – způsoby alokace

Graf 2 Dotace NNO z veřejných rozpočtů

Graf 3 Zjednodušené výnosy NFDO KRTEK v letech 2005–2014

Graf 4 Srovnání výše darů poskytnutých účelově a bez určení účelu

Graf 5 Srovnání výše peněžitých a věcných darů

Seznam obrázků

Obrázek 1 Pestoffův trojúhelník blahobytu

Seznam tabulek

Tabulka 1 Zjednodušené výnosy NFDO KRTEK v letech 2005–2014

Tabulka 2 Výnosy z DMS v letech 2009–2014

Tabulka 3 Náklady na zajištění charitativních akcí v letech 2007–2014

Tabulka 4 Výsledky hospodaření NFDO KRTEK v letech 2005–2014

Seznam použitých pramenů

Literatura (monografie, publikace a sborníky, odborné články)

- 1) BERAN, Karel. *Právnícké osoby veřejného práva: veřejnoprávní subjektivita, veřejnoprávní korporace, veřejný ústav, právní povaha univerzity, právní povaha církvi*. Praha: Linde, 2006, 191 s. ISBN 80-720-1598-2.
- 2) BÉLOHLÁVEK, Alexander, J. et al. *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, 2733 s., ISBN 978-80-7380-451-0.
- 3) BOUKAL, Petr. *Nestátní neziskové organizace: (teorie a praxe)*. 1. vyd. Praha: Oeconomica, 2009, 303 s. ISBN 978-80-245-1650-9.
- 4) BOUKAL, Petr et al., *Fundraising pro neziskové organizace*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2013, 260 s. ISBN 978-80-247-4487-2.
- 5) DEVEROVÁ, Lenka, SVEJKOVSKÝ, Jaroslav, ADAMEC, Jaromír. *Zákon o obecně prospěšných společnostech. Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2011, 242 s., ISBN 978-80-7400-408-7.
- 6) ELIÁŠ, Karel, et al., *Občanské právo pro každého: pohledem (nejen) tvůrců nového občanského zákoníku*. 2. dopl. a aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014, 358 s. ISBN 978-80-747-8493-4.
- 7) FOJTÍKOVÁ, Jarmila. Daňové zvýhodnění veřejně prospěšných činností v EU. In: ŠKARABELOVÁ, Simona (ed.). *Problematika zabezpečování veřejných služeb: sborník příspěvků z mezinárodní vědecké konference pořádané Katedrou veřejné ekonomie ESF MU a Centrem pro výzkum neziskového sektoru*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2007, 183 s. ISBN 978-80-7399-030-5.
- 8) FRIČ, Pavol, GOULLI, Rochdi. *Neziskový sektor v ČR: výsledky mezinárodního srovnávacího projektu Johns Hopkins University*. Praha: Eurolex Bohemia, 2001, 203 s. ISBN 80-864-3204-1.
- 9) HLOUŠEK, Jan, HLOUŠKOVÁ, Zuzana, HANUŠ, Pavel. *Teorie a právo neziskového sektoru*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2013, 94 s. ISBN 978-80-743-5305-5.
- 10) HYÁNEK, Vladimír, ŠKARABELOVÁ, Simona, ŘEŽUCHOVÁ, Markéta. *Rozbor financování nestátních neziskových organizací z vybraných veřejných rozpočtů: metody, problémy, řešení*. Brno: Centrum pro výzkum neziskového sektoru, 2005, 40 s. ISBN 80-239-5262-5.
- 11) HYÁNEK, Vladimír, PROUZOVÁ, Zuzana, ŠKARABELOVÁ, Simona. *Neziskové organizace ve veřejných službách*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2007, 293 s. ISBN 978-80-210-4423-4.

- 12) LASÁK, Jan et al. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář. II. díl.* 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2014, 1264 s. ISBN 978-80-7478-537-5.
- 13) LAVICKÝ, Petr et al. *Občanský zákoník I. Obecná část (§1-654). Komentář.* 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2014, 2380 s. ISBN 978-80-740-0529-9.
- 14) MERLÍČKOVÁ RŮŽIČKOVÁ, Růžena. *Neziskové organizace: vznik, účetnictví, daně.* 12. aktualiz. vyd. Olomouc: Anag, 2013, 263 s. ISBN 978-80-7263-825-3.
- 15) PEKOVÁ, Jitka. *Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR.* Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2011, 587 s. ISBN 978-80-735-7614-1.
- 16) PEKOVÁ, Jitka, PILNÝ, Jaroslav, JETMAR, Marek. *Veřejný sektor - řízení a financování.* 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2012, 485 s. ISBN 978-80-735-7936-4.
- 17) PESTOFF, Victor A. *Reforming Social Services in Central and Eastern Europe: An Eleven Nation Overview.* In: Sborník CRYF, Crakow, 1995, 418 s. ISBN 8390390000.
- 18) REKTOŘÍK, Jaroslav et al., *Organizace neziskového sektoru. Základy ekonomiky, teorie a řízení.* 3. aktualiz. vyd. Praha: Ekopress, 2010, 188 s. ISBN 978-80-86929-54-5.
- 19) RONOVSÁ, Kateřina. K pojetí veřejné prospěšnosti v Evropě. *Právní fórum,* Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2010, roč. 7, č. 9, s. 428-432. ISSN 1214-7966.
- 20) RONOVSÁ, Kateřina et al. *Metamorfózy nadačního práva v Evropě a České republice na počátku 21. století.* 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2015. 202 s. Spisy Právnické fakulty Masarykovy univerzity, řada teoretická; sv. č. 510. ISBN 978-80-210-7747-8.
- 21) STEJSKAL, Jan, KUVÍKOVÁ, Helena, MAŤÁTKOVÁ, Kateřina. *Neziskové organizace - vybrané problémy ekonomiky: se zaměřením na nestátní neziskové organizace.* Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2012, 169 s. ISBN 978-80-7357-973-9.
- 22) SVEJKOVSKÝ, Jaroslav, DEVEROVÁ, Lenka et al. *Právnické osoby v novém občanském zákoníku: komentář.* 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2013, 522 s. ISBN 978-80-7400-445-2.
- 23) ŠKARABELOVÁ, Simona et al. *Když se řekne nezisková organizace: příručka pro zastupitele krajů, měst a obcí.* 1. vyd. . Brno: Masarykova univerzita, 2002, 129 stran. ISBN 80-210-3031-3.
- 24) ŠOBÁŇOVÁ, Petra. *Fundraising.* 2. vyd. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2010, 78 s. ISBN 978-807-3687-502.

- 25) ŠVESTKA, Jiří, DVOŘÁK, Jan, FIALA, Josef et al. *Občanský zákoník: komentář. Svazek I. (§ 1 až 654)*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2014, 1736 s. 978-80-7478-370-8.
- 26) TETŘEVOVÁ, Liběna. *Veřejná ekonomie*. 1. vyd. Praha: Professional Publishing, 2008, 185 s. ISBN 978-80-86946-79-5.
- 27) VÍT, Petr. *Praktický právní průvodce pro neziskové organizace*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, a. s., 2015, 160 s., ISBN 978-80-247-5477-2.

Právní předpisy a související dokumenty

- 28) MARKOVÁ, Hana. *Daňové zákony 2015: úplná znění platná k 1. 1. 2015*. 24. vyd. Praha: Grada, 2015, 272 s. ISBN 978-80-247-5507-6.
- 29) Zákon č. 202/1990 Sb., o loteriích a jiných podobných hrách, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 29. 5. 2015].
- 30) Zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 24. 5. 2015].
- 31) Zákon č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 17. 4. 2015].
- 32) Zákon č. 227/1997 Sb., o nadacích a nadačních фондах a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění zákona č. 188/2011 Sb. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 17. 4. 2015].
- 33) Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 13. 2. 2015].
- 34) Zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 13. 2. 2015].
- 35) Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 13. 2. 2015].
- 36) Zákon č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě a o změně některých zákonů (zákon o dobrovolnické službě), ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 1. 6. 2015].

- 37) Zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 2. 6. 2015].
- 38) Zákon č. 137/2006. Sb., o veřejných zakázkách, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 2. 6. 2015].
- 39) Zákon č. 458/2011 Sb., o změně zákonů související se zřízením jednoho inkasního místa a dalších změnách daňových a pojistných zákonů. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 29. 5. 2015].
- 40) Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 13. 2. 2015].
- 41) Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích). In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 1. 4. 2015].
- 42) Zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 5. 4. 2015].
- 43) Ministerstvo spravedlnosti ČR. Vládní návrh zákona o statusu veřejné prospěšnosti a o změně zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů. [online]. Vláda ČR, 2014 [cit. 16. 2. 2015]. Dostupné z: <https://apps.odok.cz/kpl-detail?pid=KORN9LFG5S9B>
- 44) Vyhláška č. 323/2002 Sb. o rozpočtové skladbě, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 8. 6. 2015].

Elektronické prameny

- 45) Asociace veřejně prospěšných organizací ČR. O značce. [online]. [cit. 15. 6. 2015].
- 46) BÁRTA, Jiří. *Daňové assignace – přínos, či riziko?* [online]. Nadace VIA, publikováno 30. 5. 2004 [cit. 26. 5. 2015]. Dostupné z: <http://www.nadacevia.cz/cz/o-nadaci/via-v-mediich/danove-asignace-prinos-ci-riziko>
- 47) Crowdfunding. *Firemní slovník. cz* [online]. [cit. 29. 5. 2015]. Dostupné z: <http://www.firemnislovník.cz/c/crowdfunding/>
- 48) ČERNÝ, Aleš. V českém crowdfundingu padl rekord. Dohromady se vybralo už 34 milionů. *Idnes.cz* [online]. MAFRA, a. s., publikováno 16. 2. 2015 [cit. 28. 5. 2015]. Dostupné z: http://ekonomika.idnes.cz/nejuspesnejsi-projekty-ceskeho-crowdfundingu-flq-/ekonomika.aspx?c=A150215_164552_ekonomika_rny

- 49) EEA Grants – Norway Grants. Where we work – Czech republic. [online]. EEA Grants – Norway Grants. [cit. 27. 5. 2015]. Dostupné z: <http://eeagrants.org/Where-we-work/Czech-Republic>
- 50) Expertní skupina Komise pro aplikaci nové civilní legislativy při Ministerstvu spravedlnosti. *Výkladové stanovisko č. 8 k výdělečné činnosti spolku ze dne 7. 6. 2013.* [online]. Ministerstvo spravedlnosti ČR, © 2013–2015 [cit. 23. 5. 2015]. Dostupné z: http://obcanskyzakonik.justice.cz/fileadmin/user_upload/PDF/Stavovisko-08.pdf
- 51) Firemní nadace a firemní nadační fondy. [online]. Fórum dárců, © 2013 [cit. 6. 6. 2015]. Dostupné z: <http://www.donorsforum.cz/nadace-a-fondy/firemni-nadace-a-firemni-nadacni-fondy.html>
- 52) FRIŠTENSKÁ, Hana et al. *Průvodce Občanským zákoníkem pro nadace a nadační fondy.* [online]. Fórum dárců, 2013 [cit. 19. 4. 2015]. Dostupné z: http://obcanskyzakonik.justice.cz/fileadmin/user_upload/informacni_brozury/Pruvodce-obcanskym-zakonikem-pro-nadace-a-nadacni-fondy_fd-5_.pdf
- 53) KALOUSOVÁ, Pavlína. *Dárcovství a filantropie firem a individuálních dárců.* [online]. Vláda ČR, publikováno 18. 3. 2015. [cit. 6. 6. 2015]. Dostupné z: http://www.vlada.cz/assets/ppov/rnno/dokumenty/studie_kalousova_darcovstvi_prio_web.pdf
- 54) KLIK, Stanislav. *Daňové asigance. Informační studie Parlamentního institutu č. 2.071.* [online]. Parlament ČR, Kancelář Poslanecké sněmovny, 2001. [cit. 26. 5. 2015]. Dostupné z: www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=20608
- 55) Komise pro aplikaci nové civilní legislativy při Ministerstvu spravedlnosti. *Nástin řešení některých výkladových problémů právní úpravy nadačních fondů v zákoně č. 89/2012 Sb. občanský zákoník. 2013.* [online]. Ministerstvo spravedlnosti ČR, © 2013–2015 [cit. 23. 5. 2015]. Dostupné z: http://obcanskyzakonik.justice.cz/fileadmin/user_upload/PDF/Nastin_reseni_nekterych_vykladovych_problemu_pravni_upravy_nadacnich_fondu_k_10.1._2014.pdf
- 56) Jak najít toho správného odborníka. [online]. Um sem um tam. [cit. 2. 6. 2015]. Dostupné z: <http://umsemumtam.cz/informace/neziskovky>
- 57) KORBEL, František. *Právnícké osoby v NOZ.* [online]. Ministerstvo spravedlnosti ČR, publikováno 25. 9. 2013 [cit. 29. 3. 2015]. Dostupné z: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/de/infocentrum/media/pravnicke-osoby-v-noz/>
- 58) Krajský úřad Jihomoravského kraje. EHP a Norské fondy – programy pro Českou republiku. [online]. Krajský úřad Jihomoravského kraje [cit. 28. 5. 2015]. Dostupné z: <http://www.kr-jihomoravsky.cz/Default.aspx?ID=11414&TypeID=2>

- 59) KRTEK V SÍTI. Úvod. [online]. [cit. 2. 5. 2015]. Dostupné z: <http://www.krtekvsi.eu/>
- 60) Ministerstvo financí ČR. Hodnocení vyúčtování prostředků na veřejně prospěšné účely za rok 2011. [online]. Ministerstvo financí ČR, publikováno 1. 8. 2012. [cit. 29. 5. 2015]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/soukromy-sektor/monitoring/vysledky-z-provozovani-loterii/2011/hodnoceni-vyuctovani-prostredku-2011-2863>
- 61) Ministerstvo financí ČR. Kdo jsme. [online]. Ministerstvo financí ČR, 2013 [cit. 27. 5. 2015]. Dostupné z: <http://www.eeagrants.cz/cs/zakladni-informace/kdo-jme>
- 62) Ministerstvo financí ČR. Strukturální fondy. [online]. Ministerstvo financí ČR, aktualizováno 28. 7. 2014 [cit. 8. 6. 2015]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/podpora-ze-zahranici/strukturalni-fondy>
- 63) Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR. *Aby státní i neziskové organizace byly úspěšné...* [online]. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, 2009 [cit. 29. 3. 2015]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/7721>.
- 64) Ministerstvo spravedlnosti ČR. Vládní návrh zákona o statusu veřejné prospěšnosti. Sněmovní tisk 989/0. [online]. Parlament ČR, Poslanecká sněmovna, 2013. [cit. 16. 2. 2015]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=6&ct=989&ct1=0&v=PZ&pn=2&pt=1>
- 65) Ministerstvo spravedlnosti ČR. Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona o statusu veřejné prospěšnosti a o změně zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů. [online]. Vláda ČR, 2014 [cit. 16. 2. 2015] Dostupné z: <https://apps.odok.cz/attachment/-/down/KORN9SLE5DEO>
- 66) Ministerstvo spravedlnosti ČR. Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. Konsolidovaná verze. [online]. Ministerstvo spravedlnosti ČR, 2012 [cit. 14. 4. 2015]. Dostupné z: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/fileadmin/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf>
- 67) Ministerstvo spravedlnosti ČR. Důvodová zpráva k zákonu č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstev (zákon o obchodních korporacích) [online]. Ministerstvo spravedlnosti ČR, 2012 [cit. 15. 4. 2015]. Dostupné z: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/fileadmin/Duvodova-zprava-k-ZOK.pdf>
- 68) Ministerstvo spravedlnosti ČR. Předkládací zpráva k vládnímu návrhu zákona o statusu veřejné prospěšnosti a o změně zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním,

- základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů. [online]. Vláda ČR, 2014 [cit. 16. 2. 2015]. Dostupné z: <https://apps.odok.cz/attachment/-/down/KORN9PJH8N0Q>
- 69) Ministerstvo vnitra ČR. EHP a Norské fondy. [online]. Ministerstvo vnitra ČR, © 2015 [cit. 27. 5. 2015]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/ehp-a-norske-fondy.aspx>
- 70) Ministerstvo zdravotnictví ČR. Výzva k předkládání žádostí o grant na individuální projekty financované z Norských fondů 2009–2014. [online]. Ministerstvo zdravotnictví ČR, 2014 [cit. 27. 5. 2015]. Dostupné z: <http://www.mzcr.cz/Unie/Soubor.ashx?souborID=20887&typ=application/msword&nazev=P%C5%99%C3%ADloha%20%C4%8D.%201%20-%20text%20v%C3%BDzvy%20%C4%8CJ.doc>
- 71) Nadace rozvoje občanské společnosti. Národní kontaktní místo. [online]. NROS, © 2010 [cit. 27. 5. 2015]. Dostupné z: <http://www.ppnetwork.cz/cs/formy-podpory/subjekty/narodni-kontaktni-misto/>
- 72) Nadační fond dětské onkologie KRTEK. Jak pomáháme - léčba pacientů. [online]. [cit. 3. 5. 2015]. Dostupné z: <http://www.krtek-nf.cz/jak-pomahame/lecba-pacientu/>
- 73) Nadační fond dětské onkologie KRTEK. Jak pomáháme – výzkum, vzdělání. [online]. [cit. 3. 5. 2015]. Dostupné z: <http://www.krtek-nf.cz/jak-pomahame/%20vyzkum/>
- 74) Nadační fond dětské onkologie KRTEK. Výroční zprávy Nadačního fondu dětské onkologie Krtek z let 2005–2014. [online]. [cit. 3. 5. 2015]. Dostupné z: <http://www.krtek-nf.cz/ke-stazeni/vyrocnizpravy/>
- 75) Národní agentura pro evropské vzdělávací programy. Norské fondy a fondy EHP. [online]. NAEP, © 2007–2015 [cit. 27. 5. 2015]. Dostupné z: <http://www.naep.cz/norsko>
- 76) Asociace veřejně prospěšných organizací ČR. O značce. [online]. [cit. 15. 6. 2015]. Dostupné z: <http://www.znackaspolehlivosti.cz/o-znacce/>
- 77) PROUZOVÁ, Zuzana. *Financování neziskových organizací z úrovně veřejné správy*. [online]. Brno, 2012 [cit. 20. 2. 2015]. Disertační práce. Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/44604/esf_d/Zuzana_Prouzova_Disertacni_prace_2012_FV.pdf
- 78) PROUZOVÁ, Zuzana. Financování českého neziskového sektoru z veřejných rozpočtů. In: *Seminář Rady vlády pro nestátní neziskové organizace „Trendy a*

- charakteristiky českého neziskového sektoru 10 let po vstupu ČR do EU*“. [online]. Rada vlády pro nestátní neziskové organizace, 2014 [cit. 8. 6. 2015]. Dostupné z: http://www.vlada.cz/assets/ppov/rnno/dokumenty/prezentace_prouzova_pro_web.pdf
- 79) PROUZOVÁ, Zuzana. *Data a fakta o neziskovém sektoru v ČR*. [online]. Rada vlády pro nestátní neziskové organizace, 2015 [cit. 14. 4. 2015]. Dostupné z: http://www.vlada.cz/assets/ppov/rnno/dokumenty/studie_prouzova_data_a_fakta_o_neziskovem_sektoru_1.pdf
- 80) PROUZOVÁ, Zuzana, ALMANI TŮMOVÁ, Kateřina. *Rozbor financování nestátních neziskových organizací z veřejných rozpočtů v roce 2013*. [online]. Rada vlády pro nestátní neziskové organizace, 2015. [cit. 30. 4. 2015]. Dostupné z: <http://www.vlada.cz/assets/clenove-vlady/pri-uradu-vlady/jiri-dienstbier/aktualne/Rozbor-financovani-nestatnich-neziskovych-organizaci-z-verejnych-rozpocetu-v-roce-2013.pdf>
- 81) Rada vlády pro nestátní neziskové organizace. Zápis ze zasedání Rady vlády pro nestátní neziskové organizace dne 18. března 2004. [online]. Vláda ČR, publikováno 5. 10. 2007 [cit. 26. 5. 2015]. Dostupné z: <http://www.vlada.cz/cz/ppov/rnno/zapisy-ze-zasedani/18--brezna-2004-25720/>
- 82) Rada vlády pro nestátní neziskové organizace. Státní politika vůči nestátním neziskovým organizacím na léta 2015 – 2020. [online]. Vláda ČR, publikováno 26. 5. 2015 [cit. 2. 6. 2015]. Dostupné z: http://www.vlada.cz/assets/ppov/rnno/aktuality/4_statni_politika.pdf
- 83) Rozhodnutí o prominutí části správního poplatku za přijetí žádosti o vydání nebo změnu povolení k provozování loterie nebo jiné podobné hry uvedené v ustanovení § 2 písm. b) zákona č. 202/1990 Sb., o loteriích a jiných podobných hrách, ve znění pozdějších předpisů, podle položky 21 sazebníku zákona č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění zákona č. 458/2011 Sb.; č. j. MF-85947/2013/39-3903 ze dne 22. listopadu 2013. *Finanční zpravodaj*. [online]. Ministerstvo financí ČR, 2013, roč. XLVII, č. 8, s. 188 [cit. 3. 6. 2015]. Dostupné z: http://www.mfcr.cz/assets/cs/media/Financni-zpravodaj_2013-c-08.pdf
- 84) TRLIČÍKOVÁ, Michala. *Spolky a jejich postavení dle nového Občanského zákoníku*. [online]. Evropský sociální fond v ČR, 2013 [cit. 2. 4. 2015]. Dostupné z: http://www.esfcr.cz/file/8783_1_1/
- 85) Vláda ČR. Úplné znění Statutu Rady vlády pro nestátní neziskové organizace schváleno usnesením vlády ze dne 29. srpna 2012 č. 630, ve znění usnesení vlády ze dne 5. května 2014 č. 332. [online]. Vláda ČR, © 2009 – 2015 [cit. 19. 2. 2015]. Dostupné z: http://www.vlada.cz/assets/ppov/rnno/statut_RVNNO_2014.pdf

- 86) Vláda ČR. Úplné znění Zásad vlády pro poskytování dotací ze státního rozpočtu České republiky nestátním neziskovým organizacím ústředními orgány státní správy schváleno usnesením vlády České republiky ze dne 1. února 2010 č. 92, ve znění usnesení vlády ze dne 19. června 2013 č. 479 a usnesení vlády ze dne 6. srpna 2014 č. 657. [online]. Vláda ČR, © 2009–2015 [cit. 2. 6. 2015]. Dostupné z: http://www.vlada.cz/assets/ppov/rnno/dokumenty/uplne_zneni_zasad_pro_web.pdf
- 87) Vláda ČR. *Vláda schválila změnu zásad financování neziskových organizací*. [online]. Vláda ČR, publikováno 6. 8. 2014 [cit. 2. 6. 2015]. Dostupné z: <http://www.vlada.cz/cz/clenove-vlady/pri-uradu-vlady/jiri-dienstbier/tiskove-zpravy/vlada-schvalila-zmenu-zasad-financovani-neziskovych-organizaci-121701/>

Jiné prameny

- 88) Nadační fond dětské onkologie KRTEK. Statut Nadačního fondu dětské onkologie KRTEK.
- 89) Nadační fond dětské onkologie KRTEK. Výkaz zisku a ztrát analyticky z let 2005–2014.

Přílohy

Příloha č. 1 Srovnání TOP 5 nadací a nadačních fondů dle rozdělených příspěvků v roce 2010 a 2013 (v Kč)

Název nadace	Rozdělení nadačních příspěvků za rok 2010	Název nadace	Rozdělení nadačních příspěvků za rok 2013
Nadace ČEZ	162 572 692	Nadace ČEZ	159 214 509
Nadace Charty 77	58 514 400	Nadace Charty 77	51 058 548
Nadace Rozvoje občanské společnosti	48 510 828	Nadace Partnerství	49 546 458
Nadace Open Society Fund Praha	28 417 882	Nadace Sirius	41 786 084
Nadace OKD	24 369 147	Nadace Rozvoje občanské společnosti	32 318 291

Název nadačního fondu	Rozdělení nadačních příspěvků za rok 2010	Název nadačního fondu	Rozdělení nadačních příspěvků za rok 2013
Nadační fond Radia Proglas	23 628 000	Nadační fond Dobrý anděl	47 098 326
Nadační fond J&T	22 766 035	Nadační fond J&T	25 477 808
Nadační fond obětem holokaustu	14 997 177	Nadační fond Radia Proglas	23 055 600
Nadační fond Dalkia Česká republika	8 494 000	Nadační fond Českého rozhlasu	22 592 843
Nadační fond manželů Livie a Václava Klausových	5 152 407	Nadační fond Albert	13 123 000

Zdroj: Fórum dárců. Výroční zprávy z let 2013 a 2010. [online]. © 2010 Fórum dárců [cit. 1. 6. 2015].
Dostupné z: <http://www.donorsforum.cz/o-nas/vyrocní-zpravy.html>, vlastní zpracování